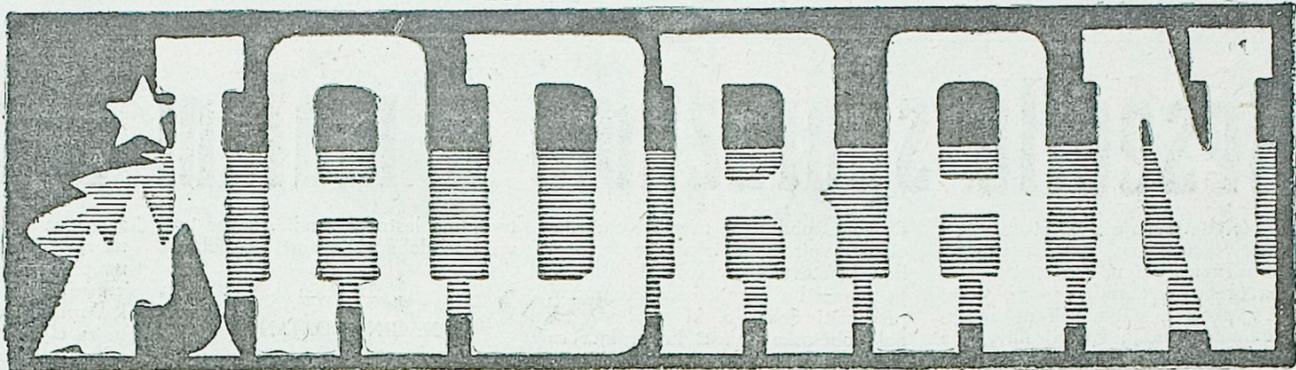

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi v Kopru — Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2 — Celoletna naročnina 500 dinarjev, polletna din 250, četrtletna pa din 130 — Tekoči račun pri Narodni banki v Kopru št. 657-T-162 — Rokopisov ne vračamo

SPORAZUM O UREDITVI OBMEJNEGA PROMETA

Minulo soboto je bil v Vidmu v Italiji podpisan sporazum o ureditvi obmejnega prometa prebivalstva in prevoza, o ureditvi kopnih in pomorskih zvez med Italijo in Jugoslavijo, med tržaškimi in okoljskimi področji. S tem je bil izpolnjen člen 7 spomenice o soglasju Londonskega sporazuma o tržaškem upravljanju.

Sporazum o obmejnem prometu ima 64 članov ter 12 prilog, v glavnem zemljevidov in njem obravnava obmejnega področja v Italiji in Jugoslaviji. Sporazum je bil namreč raztegnjen na vsa italijansko-jugoslovanska obmejna področja od Trsta do Trbiža. V prilogah so točno navedeni vsi kraji, ki pridejo v poštev za izvajanje sporazuma.

Sporazum je plod šestmesečnega dela mešane italijansko-jugoslovanske komisije, ki je zasedala v Vidmu. Našo delegacijo je vodil ing. Miloš Bučar, svetnik Sekretariata za notranje zadeve LRS. Ob zaključku pogajanj in podpisu sporazuma je dal izjavo za tisk, v kateri je poudaril skupno pripravljenost Italije in naše države na sporazumno reše-

vanje vseh problemov. Dejal je, da se bodo v prihodnosti naši odnosi še bolj poglobili na vseh področjih družbenega življenja. Izrazil je željo, naj bi ta sporazum, ki bo v korist prebivalstva obeh strani, in s katerim je bil storjen velik korak naprej, koristil odstranjevanju vsega onega, kar lahko ovira dobre odnose med nami in Italijo. Poudaril je še, da so med pogajanjmi nenehoma upoštevali koristi obmejnega prebivalstva in se trudili, da bi s sporazumom olajšali njegovo življenje. »Ce smo v tem uspeli«, je dejal tovariš Bučar — »kar se bo najbolje pokazalo med izvajanjem sporazuma, potem smo dosegli ono, kar je naša želja«.

Sporazum, ki ga bomo objavili v dveh nadaljevanjih, je stopil v veljavo takoj v soboto ob podpisu, praktično pa ga bo mogoče izvajati v kakšnih 14 dneh. Zlasti v Trstu so prebivalci že vložili prve prijave za nove izkaznice za prehod čez mejo. Kakor hitro bodo dotiskane knjižice, bodo posebni uradi začeli postopati po sporazumu, katerega prvi del o nadaljevanju objavljamo.

Besedilo sporazuma

Sporazum med Republiko Italijo in Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo za ureditev osebnega prometa, kakor tudi prevoza ter suhozemnih in pomorskih zvez med tržaškim področjem in bližnjimi področji.

V zvezi s 7. členom Spomenice o soglasju med vladami Italije, Združenega kraljevstva, Združenih držav in Jugoslavije, podpisane v Londonu 5. oktobra 1954 in v namenom da se olajša osebni promet, kakor tudi prevoz in suhozemne ter pomorske zveze med področjem Trsta in bližnjimi področji, na način, ki naj ustreza potrebam zainteresiranega prebivalstva, sta se vlada italijanske republike in vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije sporazumeli v naslednjem:

1. člen
DOLOCITEV PODROCIJ
Področja, ki prihajajo v poštev za uveljavljanje tega sporazuma, so:

a) področje Trsta, ki zajema občino, kakor je razvidno iz priložnega seznama (Priloga A);
zb) bližnja področja tržaškega področja ki zajemajo občine ali del istih, kakor je razvidno iz priložnega seznama (Priloga B). Morebitne spremembe sedanjih teritorialnih, upravnih ali katastrskih meja občin ali dela istih, ki so naštetih v omenjenih seznamih, ne bodo vplivale na področja, ki se nanje nanaša ta sporazum.

2. člen
OSEBE, KI IMAJO PRAVICO DO PREHODA

Pravico, da se poslužujejo olajšav za suhozemni in pomorski promet po tem sporazumu, imajo osebe, ki stalno bivajo na področjih po 1. členu, v številu tudi one osebe, ki so na temelju 8. člena Spomenice o soglasju, podpisane 5. oktobra 1954 v Londonu, prenesli svoje stalno bivališče iz enega področja na drugo področje, o katerih je govora v gornjem 1. členu.

3. člen
LISTINE ZA PREHOD
Listine, ki jih bodo izdajali v zvezi s 2. členom, so naslednje:

1. propustnica; 2. izkaznica in dovoljenje za prehod kmetovalcem; 3. izredna propustnica; 4. dovoljenje za prehod.

4. člen
PROPUSTNICA

1. Vse osebe, ki stalno bivajo na enem od področij, ki jih omenja 1. člen in ki nameravajo iti na bližnje področje, imajo pravico, da na prošnjo dode propustnico. Propustnica bo veljala za 4 mesece in za 4 mesečna potovanja ter jo bo mogoče obnoviti. Če obstajajo upravičeni razlogi, se bo propustnica izdajala za daljšo dobo ali za večje število potovanj. V tem primeru bodo morali biti razlogi navedeni na propustnici. Propustnica bo veljala skupno z osebno izkaznico lastnika.

2. Osebe, ki morajo često potovati na bližnje področje (zdravniki, živinozdravniki, babice, šoferji prevoznih podjetij in zdravstvenih ustanov, kakor tudi delavci in nameščenci, ki so v stalnih delovnih odnosih na drugem področju) bodo imeli pravico do propustnice z veljavnostjo enega leta za neomejeno število potovanj in ki se bo mogla obnoviti. Ta propustnica bo opremljena s sliko lastnika, ki ne bo dolžan pokazati svoje osebne izkaznice.

3. V zgoraj omenjenih propustnicah bodo označeni osebni podatki lastnika, občina ali občine, za katere bodo izdane, kakor tudi mesta prehoda, ki se jih bo treba posluževati. Lastniki bodo morali doseči po najkrajši poti označeno občino

Naša delegacija ob podpisu sporazuma

ali občine.

4. Otroci izpod 12 let, ki potujejo s starši ali z drugimi osebam, ki jih spremljajo, bodo morali biti poimensko vpisani na propustnici, ce nimajo lastne propustnice.

5. Propustnice po 1. in 2. odstavku bodo ustrezale prilogi 1, odnosno prilogi 2.

5. člen
BIVANJE

NA SOSEDNEM PODROCIJU
1. Vrnitev na področje stalnega bivanja se bo moralo izvršiti po pravilu najkasneje v teku naslednjega dne in na krajih prehoda, označenih v propustnici.

2. Če obstajajo upravičeni razlogi (delo, zdravljenje, družinski ali turistični), se bo propustnica na prošnjo lahko podaljšala za bivanje na bližnjem področju do enega meseca.

3. Da bi se mogel poslužiti vizuma iz turističnih razlogov, se bo moral prosilec držati veljavnih predpisov v namembnem področju glede prenosa valute potrebne za bivanje na omenjenem področju.

6. člen
NACIN IZDAJANJA

1. Propustnice bodo izdajali po možnosti v 15 dneh od dneva, ko je bila prošnja predložena, od italijanske strani pristojne kvesture in od jugoslovanske strani pristojni okrajni ljudski odbori na osnovi listine, ki bo pričala, da prosilec izpolnjuje pogoje, ki jih ta sporazum predvideva.

2. Propustnice bodo potrjevale oblasti druge pogodbenne stranke, omenjene v zgornjem odstavku. V ta namen bodo dostavljene po organih nadzorne službe na krajih prehoda na način, ki bo sporazumno določen med temi organi samimi. Vizum bodo izdali v 8 dneh od dneva, ko je bila listina omenjenim organom izročena.

3. Če bi oblasti ene od pogodbenih strank odklonile vizum, bodo najkasneje v 8 dneh od dneva, ko je bila listina vročena organom omenjenih v 2. odstavku, obvestile oblasti druge pogodbenne stranke in navedle razlog ter listino vrnilo.

7. člen
PROMET OSEB ZARADI DEJAVNOSTI, KI SO V ZVEZI S POLJEDELSKIMI NEPREMISNIMI

1. Lastniki poljedelskih nepremičnin (polja, vrtovi, sadovnjaki, vinogradi, travniki, pašniki, gozdovi, kamnolomi in podobno) ali kmetijskih posestev, ki se nahajajo na enem od področij v smislu 1. člena tega sporazuma, in ki so že stalno bivali na področju, kjer se nahajajo njihove dobrine, imajo pravico, da se s soglasju z 8. členom spomenice o soglasju, tja zopet vrnejo in bodo uživali enake pravice kakor

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŽIVLJENJSKI STANDARD je odvisen od nas samih

V petek se je v Sežani sestel plenum občinskega sindikalnega sveta. Na seji so razpravljali o novem sistemu nagrajevanja in uvajanju norm v podjetjih, o cenah in stanju v trgovini ter o nekaterih organizacijskih vprašanjih sindikalnih podružnic. Na sejo so povabili vse predsednike in tajnike sindikalnih podružnic, prisostvovala pa sta tudi predsednik in tajnik okrajnega sindikalnega sveta v Kopru Anton Sturm in Stane Benčič.

Razprava o uvajanju novega sistema nagrajevanja po učinku je pokazala, da so nekatera podjetja dosegla določen napredek. Tako so na primer v tovarni pletenin povečali storilnost za 37%, kar je pa še daleč izpod stvarnih možnosti. Znižali so tudi odstotek odpadkov od 18% na 2%. Vendar pa na splošno še ni tistih rezultatov, ki bi jih upravičeno pričakovali glede na to, da je novi plačilni sistem v vsakem pogledu stimulativen. Komisija za plače je skupaj s finančno inšpekcijo in inšpekcijo dela naredila analizo o stanju v podjetjih v sežanski občini. Pri tem je ugotovila, da ni pričakovane dviga storilnosti in proizvodnje, niti do izboljšanja delovne discipline. Čeprav je vzrok tudi v tem, da so začeli uvajati norme razmeroma pozno in so začeli veljati novi tarifni pravilniki šele prvega junija, leži krivda predvsem v slabi pripravi in organizaciji, ponekod pa tudi na rezerviranem odnosu delavcev, zlasti tistih, ki jim zasluček v tovarni ni edini dohodek, ker se po opravljenem delu v podjetju ukvarjajo še z obdelovanjem zemlje, ki jo posedujejo.

Pripombe o previsokih normah so neupravičene in prej bi lahko razpravljali o tem, da so norme prenizke. O tem nam najlepše govori prav primer iz tovarne pletenin, kjer se po pletilju v splošnem pritoževale, da so norme previsoke. Uprava tega podjetja je dala delavkam na razpolago stroje, da si iz odpadkov, ki ostajajo pri proizvodnji, spletejo zase kar hočejo. Delavke so delale neko nedeljo in v normalnem delovnem času presegle povprečne norme v podjetju od 100 do 200%, kar pomeni, da so nekatere naredile zase trikrat toliko, kot naredijo takrat, ko delajo za podjetje in za skupnost. Primer je zelo poučen, saj nam jasno pove, koliko je mogoče dvigniti storilnost in s tem zmanjšati proizvodne stroške.

Tudi v gradbeništvu je delovni efekat slab. Okrajni inšpektor dela je navedel primer, ki se je dogdil pri gradnji nekega objekta u Sežani, kjer se je 17 delavcev ukvarjalo eno uro s prenosom 57 zidakov v prvo nadstropje. K temu ni najbrž potreben noben komentar, pač pa bi bilo potrebno nekoliko pomisliti na vse to takrat, ko govorimo o visokih cenah. Zato sta storilnost dela v naših podjetjih in pa štednja z materialom in sredstvi danes dve najosnovnejši vprašanji, s katerimi se morajo resno spoprijeti organi delavskega samoupravljanja. Od tega sta odvisna dve in pomenitevi proizvodnje in s tem tudi življenjski standard naših ljudi. Hitreje in dosledneje uvajanje novega plačilnega sistema in z njim pravično nagrajevanje po učinku dela mora v tem pogledu odigrati svojo pozitivno vlogo.

Na plenumu so se pogovorili tudi o visokih dobičkih podjetij. V tem pogledu prednjačijo gradbeniki, ki so izkoristili konjunkturo, do katere je prišlo spriču velikih investicij. Materovalna so svoja predračuna do skrajnosti, razen tega pa je po večini še kvaliteta oprav-

ljenih del slaba. Najbolje je poslovalo gradbeno podjetje »Remontu« iz Komna, ki je tako po ceni, kot po kvaliteti na prvem mestu. Razprava je pokazala tudi pomanjkljivosti gradbene inšpekcije, ki v Sežani praktično ne obstoja, saj je razumljivo, da en sam gradbeni tehnik ne more biti vsemu kos. Pa tudi druga podjetja so vse preveč stremela za dobički. Med drugim je zelo karakterističen primer pekarne v Sežani, ki je ustvarila nič manj kot 2 milijona dobička, zaposleni pa so v njej trije do štirje delavci.

Glede na to, da je pri kraških kamnolomih pomanjkanje delovnih moči, je bil plenum mnenja, da bi morali v omenjenih podjetjih s pravičnimi postavkami in olajšavami omogočiti večji zasluček delavcem. Dejstvo je namreč, da sta se v kraških kamnolomih po osvoboditvi zaposlila samo dva vajenca, kar ne daje nobenega jamstva za uspešen razvoj te gospodarske panoge. Kamnolomi pa so izredno važni. Naj povemo samo to, da večino rezanega kamna izvažajo v inoemstvo in tako ustvarjajo devize z artiklom, ki ga kaj lahko pogrešamo. Delovni pogoji pa so v kamnolomih težki in je že zaradi tega potreben večji stimulans.

Posamezni tovariši so v razpravi ostro kritizirali poslovanje trgovske mreže, zlasti podjetja, ki se ukvarjajo s sadjem in zelenjavo. Po podatkih, ki jih je zbral občinski sindikalni svet, so razlike med nabavno in prodajno ceno izredno velike (pri krompirju 25%, fižolu v strožju 100%, čebuli 42%, hruškam 60%, jabolkih 100%, smokvah in kumarah pa celo 200%). Tako velike razlike je težko opravičiti, zato je dolžnost sindikata, da zahteva pojasnilo, kam grede te razlike. Na tržišče vpliva tudi preplavljevanje posameznih kmetijskih proizvodov s strani izvoznih podjetij. Predvsem velja to za meso, jajca in perutnino, za kar je na zunanjem tržišču povpraševanje in višja cena kot pri nas.

Na seji so se pogovorili tudi o raznih pomanjkljivosti v naših podjetjih in kršenju predpisov in zakonov o delovnih odnosih. Pogostje so primeri nezakonitega odpuščanja z dela, podjetja se ne držijo odpovednih rokov, ne priznavajo dopustov, odpuščajo noseče žene in podobno. Upravičeno še postavljajo vprašanje, kaj delovni sindikalni odbori v podjetjih, da to dopuščajo. Kritizirali so tudi zavod za socialno zavarovanje, ki delavcem na bolovanju izplačuje hranarino šele po nekaj mesecih in podobno. Problem je tudi tehnična zašlita dela v podjetjih. Po večini sploh ne gre za velike stvari, ki bi se ne dale rešiti, pač pa za sto in sto malenkosti, ki kvarno vplivajo na zdravje delavca. Po več mesecih neumita okna zadržujejo do 50% svetlobe, nered v delavnicah in na delovnih mestih in podobne malenkosti, ki bi jih lahko z dobro voljo kaj lahko odpravili. Del krivde prav gotovo nosijo pri tem podjetja, del pa tudi delavci sami, ker ne pazijo na red in snago, kakor tudi ne na svojo varnost. Zato je razmeroma zelo visok odstotek nesreč, do katerih prihaja po lastni krivdi prizadetih.

Vse to so problemi, o katerih bi morali več razpravljati sindikalni odbori in podružnice na terenu. pa tudi organi delavskega samoupravljanja v podjetjih. Rešimo jih lahko le skupno z dobro voljo in prizadevanjem celotnih kolektivov in vodstev podjetij. Zavedati se moramo, da je življenjski standard odvisen le od nas samih, od naše usvarjalnosti, zakaj imeli bomo le to, kar bomo sami proizvedli. I.K.

Besedilo sporazuma o malem obmejnem prometu

(Nadaljevanje s 1. strani)
druge, tam stalno bivaajo osebe.

2. Pravico do neomejenega števila prehodov zaradi dejavnosti, ki so v zvezi s poljedelskimi nepremičninami, imajo spodaj navedene kategorije oseb, ki stalno bivajo v pasu desetih kilometrov od črte, ki loči področje Trsta od bližnjih področij in ki hodijo na posestva, ki so v nasproti ležečem pasu iste globine:

a) lastniki poljedelskih nepremičnin (polja, vrtovi, sadovnjaki, vinogradi, travniki, pašniki, kamolomi in podobno) ali kmečkih posestev, ki preko njih teče črta, ki loči področje Trsta od bližnjih področij;

b) lastniki, ki ne spadajo v kategorijo kakor v prvem odstavku tega člena, zgoraj omenjenih poljedelskih nepremičnin ali kmečkih posestev, ležečih v 10 km pasu od črte, ki loči področje Trsta od bližnjih področij;

c) oskrbniki poljedelskih nepremičnin ali kmečkih posestev, ki preko njih teče črta, ki loči področje Trsta od bližnjih področij ali ki ležijo na področjih, o katerih govori črka b) drugega odstavka tega člena, če so bili oskrbniki na dan 5 oktobra 1954 in do konca veljavnosti pogodbenega odnosa;

d) sorodniki, živeči v družinski skupnosti z osebami, ki spadajo v kategorije pod črko a), b) in c);

e) stalni in sezonski poljski delavci, ki so v pogodbenem odnosu ali sprejeti na delo od oseb pod a), b) in c);

f) pastirji, oglarji in gozdni delavci, ki delajo na posestvih pod a) in b).

3. Lastniki poljedelskih nepremičnin ali kmečkih posestev, ležečih na enem od področij pod 1. členom tega sporazuma, toda izven 10 kilometrskega pasu, se bodo morali obrniti na mešano komisijo po 62. členu, da bi jim priznala pravico prehoda po 7. odstavku tega člena.

8. člen

PRENOS LASTNISTVA

Bodoči lastniki bodo uživali iste pravice, ki jih ta sporazum predvideva za sedanje lastnike, le če so dosegli lastništvo nad zemljiškimi nepremičninami po kupoprodajni pogodbi ali po zakonitem dedovanju, pod pogojem, da so zakonci ali sorodniki (sinovi, vnuki, starši, bratje ali sestre, dedje) prejšnjega lastnika.

9. člen

UZITKARJI

Iste pravice kot lastniki bodo uživali lastniki užitniške pravice nad zemljiškimi nepremičninami, o čemer je govora v prvem odstavku 7. člena pod pogojem, da so zakonci ali sorodniki (sinovi, vnuki, starši, bratje ali sestre, dedje) lastnika.

10. člen

PRAVNE OSEBE

1. Olajšave, ki jih predvideva 7. člen tega sporazuma veljajo tudi za pravne osebe, ki imajo svoj sedež na enem od področij omenjenih v 1. členu.

2. Razumljivo je, da bo prehod dovoljen predstavnikom pravnih oseb iz 1. odstavka, ki imajo stalno bivališče na enem omenjenih področij.

11. člen

LISTINE ZA PREHOD

KMETOVALCEV

1. Listine, ki dopuščajo osebam označenim v členih 7. (odstavek 2 in 3) 8, 9 in 10 tega sporazuma prehod iz enega področja na drugo so izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev.

2. Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev so veljavna za dobo enega leta od dneva, ko je bilo dovoljenje ali izkaznica izdana in se lahko obnovijo.

Izkaznice služijo kot osebne izkaznice in morajo vsebovati osebne podatke in sliko lastnika.

3. Na izkaznicah za prehod kmetovalcev mora biti označen tudi kraj vsakega zemljišča, njegova površina in s čim je zemljišče posajeno ter tudi število in vrsta živine, ki se uporablja za njegovo obdelovanje.

Živali rojene v času bivanja na

drugem področju morajo carinske oblasti vpisati na izkaznico za prehod kmetovalcev v roku 14 dni. V ta namen bo lastnik izkaznice moral predložiti dokazilo, ki ga bodo izdale občinske oblasti kraja, kjer se je žival rodila.

4. Izkaznice za prehod kmetovalcev se bodo izdajale osebam, ki so označene v točkah a), b) in c) odstavka 2. člena 7 in 9 in v odstavku 2. člena 10. Izkaznice bodo slične priloženi vzorcem (priloga 3).

Dovoljenja za prehod kmetovalcev se bodo izdajala osebam, ki so označene pod točko d), e) in f) odstavka 2, člena 7, kakor tudi ustreznim kategorijam oseb v odnosu do užitkarjev, o katerih govori člen 9. Dovoljenje slično priloženemu vzorcem (priloga 4), bo veljalo eno leto in se bo lahko obnovilo.

Dovoljenja za prehod kmetovalcev se bodo izdajala tudi obdelovalcem zemljiških posesti, ki pripadajo pravnim osebam, o katerih govori člen 10 tega sporazuma.

5. Na izkaznici za prehod kmetovalcev morajo biti vpisani tudi člani družine lastnika in začasni delavci pastirji, gozdarji, oglarji, ki imajo pravico iti z enega področja na drugo. Na omenjeni izkaznici mora biti označena tudi zaporedna številka njihovih dovoljenj za prehod kmetovalcev.

6. Za osebe izpod 12 let starosti, ki bodo spremljale sorodnika, ki ima izkaznico za prehod kmetovalcev in ki so na isti vpisani, dovoljenje za prehod kmetovalcev ne bo potrebno.

7. Na izkaznicah za prehod kmetovalcev oskrbnikov bo označeno

tudi ime lastnika zemlje, kakor tudi vrsta in doba veljavnosti pogodbe.

12. člen

NAČIN IZDAJANJA

1. Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev bodo v italijanske strani izdajale ustrezne kvesture, z jugoslovanske strani pa ustrezni okrajni ljudski odbori na temelju listin, ki bodo dokazovale, da prisilec izpolnjuje pogoje, ki jih predvideva ta sporazum. Izkaznice in dovoljenja se bodo izdajala po možnosti v roku 30 dni od dneva, ko bo prošnja vložena.

2. Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev bodo morala biti potrjena od oblasti drugega področja. V ta namen bodo predložena po kontrolnih organih predhodnih točk po načinu, ki ga bodo sporazumno določili organi sami.

3. Potrditev bo v najkrajšem času in vsekakor ne po 20 dneh od dneva predložitve listin zgoraj omenjenim organom.

4. V primeru, da bi oblasti ene pogodbene stranke potrditev odklonile, bodo o tem v roku, ki je označen v odstavku 3, obvestile oblasti druge pogodbene stranke in navedle vzrok odklonitve ter bodo listino vrnile.

DOVOLJENJA ZA SEZONSKO BIVANJE NA DRUGEM PODROČJU

13. člen

NAČIN UPORABE

Izkaznice in dovoljenja za prehod kmetovalcev bodo veljale izključno

samo za kraj odnosno kraje, ki so na njih označeni. Prehod se bo vršil na prehodnih točkah, ki so na njih označene, razen za dvolastnike, o katerih govori člen 7, odstavek 2 a) in za člane njihovih družin, ki bodo lahko neposredno šli na zemljišče, ki je na drugem področju izključno samo za delo na polju in z obveznostjo, da se s polja ne bodo oddaljili. Prenos pridelkov se bo moral izvršiti samo preko prehodnih točk, ki so na izkaznicah označene.

2. Niso dovoljene poti, ki bi se oddaljile od najkrajše poti, ki vodi v ali iz označenih krajev. Vrnitev se bo morala izvršiti istega dne in sicer po isti prehodni točki (razen izjem, ki so označene v prejšnjem odstavku) in pred časom, ko se prehodna točka zapre.

SEZONSKO DOVOLJENJE ZA BIVANJE

14. člen

1. Osebe, o katerih je govora v členih 7, 9 in 10 in ki zaradi sezonskega dela morajo ostati na drugem področju več kot en dan, bodo morale imeti še dovoljenje za sezonsko bivanje na drugem področju, kakor tudi zaporedna številka izkaznice odnosno dovoljenja za prehod kmetovalcev.

Dovoljenje za sezonsko bivanje bo veljalo za dobo, ki ne bo trajala več kot tri mesece in se bo lahko obnovilo. Dovoljenje bo slično priloženemu vzorcem (priloga 5). Za izdajo in za potrditev istega veljajo predpisi člena 12.

15. člen

POSEBNA PROPUSTNICA

1. V posebno nujnih primerih ali zaradi upravičenih vzrokov se bo osebam, označenim v členu 2, lahko izdala posebna propustnica ki bo veljala za občino, ki bo na propustnici označena. To listino bodo za italijanske in jugoslovanske oblasti izdajali ustrezni kontrolni organi na prehodnih točkah.

Prehod oseb, katerim je bila izdana posebna propustnica, se bo izvršil po sporazumu med italijanskimi in jugoslovanskimi kontrolnimi organi na prehodnih točkah.

3. Omenjena propustnica bo omogočila bivanje na drugem področju za dobo 10 dni in bo dopuščala samo en prehod z vrnitvijo preko iste prehodne točke.

3. Gornja propustnica bo podobna priloženemu vzorcem (priloga 6) in bo veljala edinole z osebno izkaznico.

16. člen

DOVOLJENJE ZA PREHOD

1. Osebe s stalnim bivanjem v enem izmed področij, ki so označene pod 1. členom tega sporazuma in ki želijo zaradi krajše poti iti čez sosednja področja, bodo lahko dobile posebno dovoljenje za prehod v smislu priloženega vzorca (priloga 7).

2. Omenjeno dovoljenje se bo lahko dalo tistim osebam, ki bodo zanj prosile, da bi šle na svojo posest, na delo ali na svoje upravno središče, kakor tudi osebam, ki so zaposlene pri avtomobilskih zvezah, ali za prevoz blaga s tovornimi avtomobili.

3. Dovoljenje za prehod bo vsebovalo osebne podatke in sliko lastnika dovoljenja in tudi točke prehoda ter pot, katere se bo lastnik dovoljenja moral držati.

Na prehodnem področju ne bo dovoljeno ustavljanje, razen v primerih višje sile.

4. Omenjena lista bo veljavna za osebno izkaznico njenega lastnika in bo imela isto veljavnost kot propustnica, o kateri se govori pod členom 4. odstavka 1 in se bo lahko podaljšala.

5. Kar se tiče načina izdajanja te listine, se bodo jemale v poštev določbe 6. člena tega sporazuma s tem da bo namesto izraza »potrditev« drugo pogodbene stranke veljal tu izraz »dovoljenje« za prehod.

17. člen

PRIMERI ELEMENTARNIH NESREČ

V primerih elementarne nesreče (požari, poplave in podobno) bo po sporazumu med krajevnimi pristojnimi oblastmi prizadetemu prebivalstvu kakor tudi osebam, ki pomagajo pri reševanju, dovoljen prehod in zadržanje na sosednjem področju, dokler ne bo nehala nevarnost.

18. člen

KRAJI PREHODA

1. Promet oseb, ki imajo listine predvidene v tem sporazumu, se bo vršil na krajih prehoda prve in druge kategorije, kakor je razvidno iz priloženega seznama (Priloga 8). Promet oseb, čez kraje prehoda prve kategorije, se bo lahko vršil ob vsaki uri podnevi in ponoči, medtem ko se bo promet oseb čez kraje prehoda druge kategorije mogel vršiti v januarju in decembru od 7. do 18. ure; v februarju in novembru od 6.30 do 18.30; v marcu in oktobru od 6. do 19; v aprilu in septembru od 5. do 19.30; v maju, juniju, juliju in avgustu od 4. do 21. ure (srednjeevropski čas).

2. Če obstajajo upravičene potrebe prebivalstva morejo pristojne oblasti sporazumno spremeniti na nekaterih krajih prehoda druge kategorije unik prehoda kakor tudi določiti stalno ali začasno odprtje drugih krajev prehoda. Pristojne oblasti morejo hkrati sporazumno določiti morebitno ukinitve nekaterih krajev prehoda druge kategorije ob nedeljah in drugih praznikih, kakor tudi v primuru upravičene potrebe.

19. člen

LISTINAM ZA PREHOD SKUPNA DOLOČILA

1. Vse listine, ki jih predvideva ta sporazum, bodo izdane v italijanščini, slovenščini in srbohrvaščini.

2. Izdajanje in potrditev omenjenih listin bo prosto vsakešne takse ali drugih pristojbin, izjemši stroškov listine same.

3. Če bi se lastnik listin, ki jih predvideva ta sporazum, zaradi višje sile ne mogel vrniti v določenem času, bo moral takoj obvestiti pristojne krajevne oblasti, ki bodo o tem obvestile pristojne oblasti drugega področja.

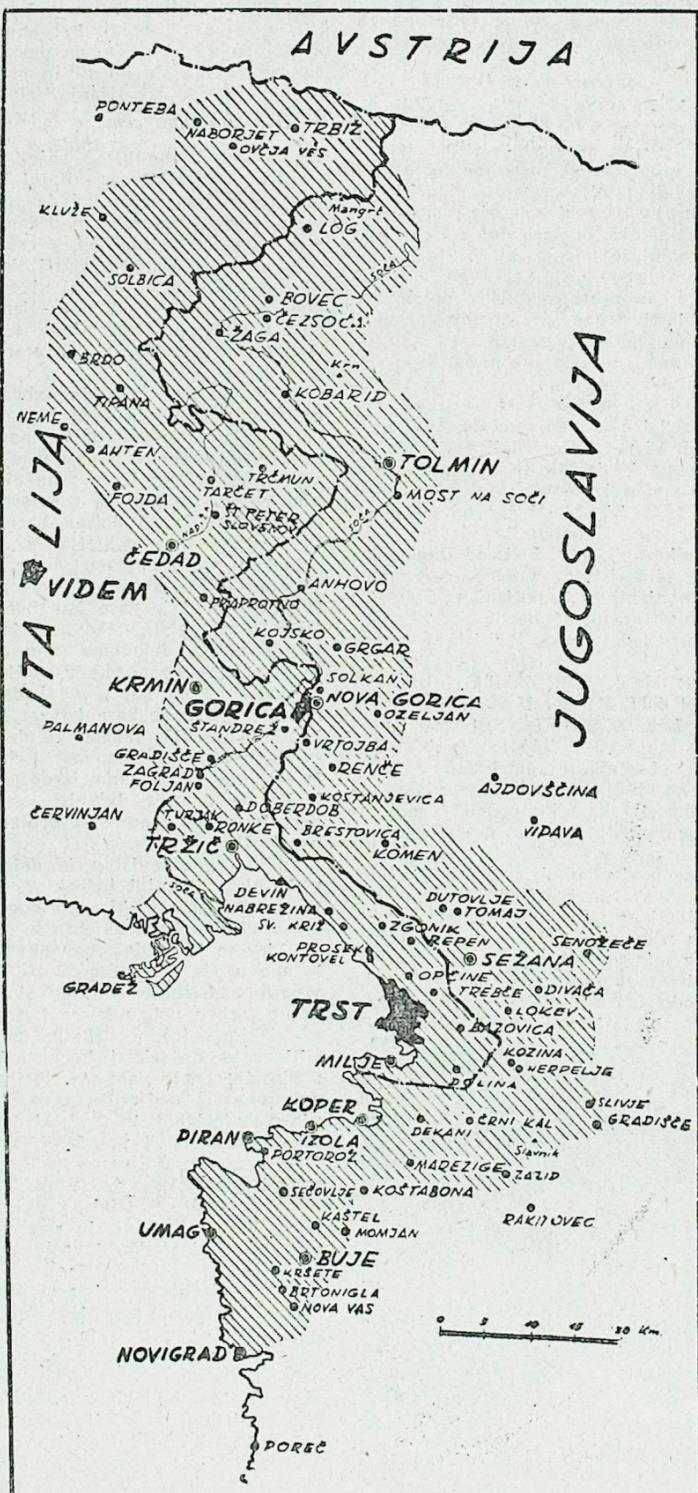
4. a) Oblasti ene ali druge pogodbene stranke bodo morale v primeru zlorabe odvzeti listine za prehod, ne glede na morebitni kazenski postopek zaradi nezakonitih dejanj, ki bi jih lastniki ali njim zaupani mladolletniki zagrešili. Če bi zgoraj omenjeni ukrepi zadeli lastnika izkaznice za prehod poljedelcev, bodo člani njegove družine in njegova delovna sila mogli odhajati na sosedno področje v poljedelske namene.

b) V primerih, ki jih predvideva prejšnji odstavek, ali če bi lastnik izkaznice za prehod kmetovalcev začasno ne mogel iti na posestvo na sosedno področje, bo mogel svojo izkaznico izročiti članu svoje družine, ali če tega ni, nekemu uslužbencu, ki ima dovoljenje za zemljiški prehod, toda v tem primeru bo potreben pristanek pristojnih oblasti. Lastnik zgoraj omenjene izkaznice se bo mogel ma ta način poslužiti istih olajšav, ki pritičejo lastniku.

c) O odvzemu listine, kakor tudi o razlogih, ki so ga povzročili, bo treba v treh dneh obvestiti oblast, ki je listino izdala. V tem primeru bodo listino vrnili omenjeni oblasti.

d) V primeru, da bi oseba iz kategorij omenjenih v tem sporazumu izgubila osebno svobodo, so oblasti drugega področja dolžne obvestiti čimprej, vsekakor pa v 48 urah, oblasti sosednjega področja in navesti zadevni razlog.

e) Obe pogodbene stranki si pridržujeta pravico, da v izjemnih primerih, zlasti iz razlogov nacionalne varnosti, ukinita v celoti ali delno in za določeno dobo promet, o katerem je govora v tem sporazumu. Vlada, ki bi imela namen sprejeti podoben ukrep, bo obvestila čimprej in po možnosti 8 dni prej drugo pogodbeno stranko. O možnosti ponovne vzpostavitve omenjenega prometa, bo takoj obvestila drugo pogodbeno stranko.

Zemljevid področja na katerem veljajo določila videmskega sporazuma

DRUGA SEJA LO OBČINE KOPER

Nad 300 prebivalcev bo upravljalo v novi občini

V petek se je zbral na svoje drugo zasedanje novi ljudski odbor koprške občine. Na seji so odborniki predvsem obravnavali in sprejeli novi statut občine ter izvolili komisije in svete kot neposredne organe upravljanja posameznih dejavnosti nove občine.

Nova koprška občina obsega naselja Koper, Ankaran, Boršt, Glem, Labor, Črni kal, Kortine, Črnotiče, Dekani, Gabrovica pri Črnem kalu, Gažon, Srgaši, Šalara, Gradon, Abitanti, Brezovica, Sirči, Dol pri Hrastovljah, Hrastovlje, Hrvatini, Jelarji, Premančan, Brič, Koštabona, Puče, Krkavče, Gračišče, Kubed, Poletiči, Bertoki, Bonini, Bošamarin, Čežarji, Kampel, Pobeji, Semečela, Škocjan, Triban, Bezovica, Loka, Babiči, Čentur, Marezige, Montinjan, Vanganel, Butari, Dvori, Movraž, Smokvica, Trebeše, Osp, Plavje, Hrežec pri Podgorju, Podpeč, Praproče, Dilci, Fijeroga, Kampel, Manžan, Pomjan, Župančiči, Pregara, Cepki, Krnica, Rižana, Rožar, Štepani, Kastelec, Socerb, Karli, Lukini, Maršiči, Olika, Peraji, Pisari, Sočerga, Sokoliči, Seki, Tuljaki, Kocjančiči, Potok, Sv. Anton, Barizoni, Škofije, Grinjan, Grinovec, Šmarje, Topolovec, Tinjan, Bočaji, Kozloviči, Lopar, Popetre, Tresk, Truške, Zabavljje, Zaniograd in Zazid.

Na področju nove občine bo 22 krajevnih odborov, ki bodo šteli od 5 do 9 članov: če vzamemo povprečno število 7, potem bo samo preko krajevnih odborov sodelovalo v upravljanju 154 volivcev. Če k temu prištejemo člane občinskega ljudskega odbora (43), ter člane občinskih komisij in svetov (brez upravnih komisij), ki jih je 119, potem lahko rečemo, da bo v neposrednem upravljanju koprške občine sodelovalo najmanj 300 volivcev.

Krajevni odbori bodo v Bezovici, Borštu, Črnem kalu, Dekanih, Gažonu, Gračišču, Hrvatinih, Koštaboni, Krkavčah, Marezigah, Plavjeh, Pomjanu, Sočergi, Sv. Antonu, Škofijah, Šmarjah, Truškah, Topolovcu, Vaganelu, Rižani, Gradenu in Pregari.

Krajevni uradi pa bodo na sedežih dosedanjih občin: v Črnem kalu v Dekanih, v Gračišču, v Marezigah, v Šmarjah, v Gradenu in končno še v Škofijah. Krajevni uradi bodo vodili matične knjige, državljsko knjigo in volilne imenike ter bodo izdajali izpiske iz njih, izstavljali bodo živinske potne liste, sprejemali bodo vloge državljanov za občinski ljudski odbor in opravljali vse druge zadeve, ki jim jih bo naložil občinski odbor, razen tega pa bodo opravljali tudi vse administrativno delo za krajevne odbore.

O svojem delu bodo občinski organi poročali občasno občanom na zborih volivcev, ki bodo najmanj vsake tri mesece v zato določenih

krajih, ki jih je na področju koprške občine 50. Tako bodo vsi državljani imeli možnost, da se na zborih volivcev povedo svoje mnenje ter izrazijo svoje zadovoljstvo ali pa grajajo delo občinskih organov.

V razpravi so odborniki največ govorili o krajevnih odborih in krajevnih uradih ter o sedežih, kjer naj bi bili. Ko so se zedinili v vseh vprašanih statuta, so glasovali in ga soglasno sprejeli. Nato so prešli na volitve odborov in komisij in svetov. Izvolili so pet komisij in enajst svetov.

Komisije so mandatno imunitetna (predsednik Stanko Pahor, direktor »Mesoprometa« iz Kopra), dalje komisija za volitve in imenovanja (predsednik Rado Pišot, sekretar občinskega komiteja ZKS), komisija za gospodarstvo (predsednik Čemečed Milan, uslužbenec TOMOS Koper), komisija za predpise in organizacijska vprašanja (predsednik Drago Keber, upokojenec iz Kopra) in komisija za prošnje in pritožbe (predsednik Ernest Vatovec, upokojenec iz Semečele).

Izvoljeni sveti so naslednji: za gospodarstvo (predsednik Zoran Zlobec, direktor podjetja »Mleko« iz Izole), dalje svet za urbanizem in komunalne zadeve (predsednik Ka-

rel Klun, direktor okrajnega vodovoda), svet za stanovanjske zadeve (predsednik Stanko Pahor, uslužbenec podjetja »Mesoprometa« iz Kopra), svet za šolstvo (predsednik Peter Martinc, ravnatelj slovenske gimnazije v Kopru), svet za prosveto in kulturo (predsednik Lado Pohar, direktor Radia Koper), svet za zdravstvo (predsednik Bogomil Biteznič, direktor Zavoda za socialno zavarovanje v Kopru), svet za socialno skrbstvo (predsednik Rado Prelovec, upravnik koprskih bolnic), svet za delo in delovna razmerja (predsednik Stanislav Benčič, tehnični sekretar OK ZKS Koper) svet za splošno upravo (predsednik Ivan Renko, odgovorni urednik časopisa »Slovenski Jadran« v Kopru), svet za kmetijstvo in gozdarstvo (predsednik Narci Biloslav, direktor kmetijskega posestva Škocjan-Ankaran), svet za varstvo matere in otroka (predsednica Fani Štravs-Nataša iz RK v Kopru) in svet za turizem (predsednik Zvonimir Pele iz Geodetskega zavoda v Kopru).

Občinski odborniki bodo pozneje še izvolili sodnika za prekrške in s tem bo novi občinski ljudski odbor docela formiran. Vsekakor pa je že pripravljen, da bo lahko prvega septembra v celoti nastopil svojo funkcijo.

R. B.

Tudi v Postojni so pripravljene

V Postojni so prav tako ljudski odborniki nove občine na svoji drugi seji pretekli teden obravnavali in sprejeli statut občine ter izvolili občinske komisije in svete. Ker so bili z osnutkom statuta vsi odborniki že poprej seznanjeni, predloge za izvolitev članov komisij in svetov pa je po predhodnem vsestranskem posvetovanju temeljito pripravila komisija za volitve in imenovanja, je bil ves postopek zelo kratek in so odborniki soglasno sprejeli statut in izvolili predlagane člane v komisije in svete.

Občina Postojna sestavljajo mesto Postojna, in vasi Bukovje, Gorenje, Predjama, Hrašče, Mali in Veliki Otok, Matenja vas, Prestranek, Zeje, Orehek, Rakitnik, Grobišče, Stara vas, Stmca, Belsko, Studene, Zagon, Zalog, Goriče, Hrenovice, Hruševje, Slavinje, Landol, Cermelje, Rakulik, Sajeveč, Razdrto, Malo in vLilko Ubeljško, Strane, Studene, Šmilhel pod Nanosom, Brezje pod Nanosom, Mala in Velika Brda, Planina in Liplje.

Krajevni odbori bodo v postojnski občini v Bukovju, v Hraščah, v Velikem Otoku, v Studenem, v Hruševju, v Landolu, dalje v Hrenovicah, Planini, Prestranku, Matenji vasi, Razdrtem in Velikem Ubeljškem. Krajevni uradi pa bodo v

Hruševju, Planini, Belskem in v Prestranku.

Krajevni odbori bodo šteli do devet odbornikov. Kjer so v istem kraju tudi krajevni uradi, bodo ti opravljali za odbore vse administrativne posle. Krajevni uradi bodo vodili za svojo določeno jurisdikcijsko področje Matične knjige, državljsko knjigo in volilni imenik ter izstavljali po potrebi izpiske iz njih, dalje bodo izstavljali živinske potne liste, sprejemali bodo vloge prebivalcev na občinski ljudski odbor in opravljali vse drugo delo, ki jim ga bo naložil občinski ljudski odbor. Delali bodo po navodilih občinskega tajnika, v strokovnem pogledu pa tudi po navodilih pristojnega upravnega organa občinskega ljudskega odbora.

Izvolili so mandatno imunitetno komisijo, komisijo za volitve in imenovanja, komisijo za gospodarstvo, za predpise in organizacijska vprašanja in komisijo za prošnje in pritožbe.

Svetov so izvolili osem: za splošno upravo, za gospodarstvo in komunalne zadeve, za stanovanjske zadeve, za šolstvo, za prosveto in kulturo, za zdravstvo in socialno skrbstvo, za turizem in gostinstvo in svet za kmetijstvo.

Izvolili so še štiri namestnike predsednika občine za sklepanje zakonske zveze, ki jo bodo lahko zaročenci sklepali v Postojni, pa tudi v Planini in Hruševju. Namestniki so Mirko Lunder za Hruševje, Marko Šbil za Planino ter Anton Cehovin in Luce Dietrich za Postojno.

— 0

Maršal Tito botroval v Čekovniku

Letos v marcu se je Rudolfu Mohoriču, logariu iz Čekovnika pri Idriji in njegovi ženi rodil deseti otrok, ki je dobil ime Franci. Oče je tudi član mestnega odbora v Idriji. Botrovanje je prevzel maršal Tito, ki je pooblastil ljudskega poslance Jaka Avšiča. V soboto je tovariš Avšič opravil svečasto skupno s predsednikom mestnega ljudskega odbora Idrija tovarišem Francem Mohoričem. Družina logarja je doživela izreden dan, ki ga ne bo pozabila.

Najstarejša hčanka Sonja je sedaj stara 14 let, potem pa se otroci nizajo kar po vrsti. V družini je šest dečkov in tri deklice, en otrok pa je umrl. Oba zakonca sta še mlada in ni rečeno, da je s tem porodom izrečena zadnja beseda. Zljeli, da bi bila družina srečna in zdrava in da bi najmlajši član Franci kmalu dohitel ostale, se pridružujejo vsi znanici in prijatelji.

L. S.

Pisma uredništvu

»POZRTVOVALNI« ZDRAVNIK

Dne 4. t. m. je v jutranjih urah, ženo nenadoma napadla slabost in me je prosila, naj grem po zdravnika. Ima namreč težko bolezen na srcu in živcih. Takoj sem se odpravil v Koper v ambulanto po zdravnika. Nisem ga našel, pač pa mi je njegova žena, ki je tudi zdravnica, povedala, da ga je za isti primer že telefonsko klicala postaja LM iz bloka Čampore. Da je zdravnik dr. Anton Verhovc obveščen in klican k moji ženi, sta mi prav tako potrdila tudi medicinska sestra Anica in vratar Raymond Kavrečič. Vendar pa sta mi svetovala, naj grem kljub temu še tudi sam pogledat na njegovo stanovanje. Šel sem tja trikrat, vendar ga nisem našel doma. Glede na zatrdila gospe dr. Verhovčeve, sestre Anice in vratarja Kavrečiča, da je zdravnik obveščen in da bo gotovo prišel, sem smatral stvar za urejeno in sem v skrbeh za ženo odšel domov. Po zagotovilih omenjenih uslužbencev ambulante sem bil prepričan, da bo zdravnik prišel vsaj do 8 ure zvečer. Ko ga še tudi tedaj ni bilo, kljub temu, da smo ga s postaje LM v Čamporah še dvakrat klicali, sem bil prisiljen, poklicati rešilni avto iz bolnice v Izoli, ki je dejansko prišel ob 21,30 po ženo in jo z otrokoma, starima 7 tednov in pet let, odpeljal v Koper. Tam jo je pregledala dr. Verhovčeva in jo takoj napotila v bolnico v Piran. Iz vsega navedenega je razvidno, kako potrebna je bila nagla zdravniška intervencija.

Na poti iz koprsko ambulante do bolnice, ko sem peljal ženo pod pazduho in nosil otroka v naročju, sem srečal znanca in ga vprašal za koprsko bolnico. Razložil mi je, hkrati pa se je zanimal za ženinostanje. Ko sem mu zadevo pojasnil, sta mi oba z ženo povedala, da sta videla dr. Verhovca na priveditvi španskih plesov v hotelu Triglav.

Dva dni nato sem se oglašil pri dr. Verhovcu v ambulanti in ga povprašal, zakaj na vse prošnje in pozive ni prišel. Izgovarjal se je, da ni bil obveščen in spet, da ni imel avtomobila. Očital sem zdravniku, da je bil gotovo obveščen in ima to celo zabeleženo v svojem bloku. Pogledal je vanj, vendar je preskočil dva lista, kar sem mu spet očital. Nato pa me je začel napadati, češ, da je on šef v ambulanti in ne jaz ter naj se izgubim. Prijemal me je celo za roke in me hotel osebno vreči iz ambulante. Branil sem se, da nisem zato dobra tri leta partizanal po gozdovih, da bi bil sedaj deležen takega postopka, in prav tako žena, ki je bila tudi partizanka. Nahrulil me je, da njega ne briga, če sem se jaz boril in me je še enkrat pahnul, naj grem iz ambulante. V prizor je zaželel tudi sestro Anico in vratarja Kavrečiča, vendar pa je Anica zdravniku potrdila, da je res, da sem bil tu ta dan pri njih in tudi to, da je bil on kot zdravnik o zadevi že zjutraj obveščen. Nato pa je pričel napadati sestro Anico in vratarja Kavrečiča ter jima očital, da sta nastopila proti njemu. Grozil jima je celo z odpustom iz službe.

Naj omenim še to, da je moja žena še vedno v zdravniški oskrbi v piranski bolnici.

Davorin Bažec-Zmago
Hrvatini

POTREBNA JE POMOČ

Kmetijske zadruge so letos že prav uspešno rešile problem kmetijskih pridelkov in njihove odpreme naprej na notranji trg in izvoznim podjetjem. Vendar pa se mnogokje še borijo z velikimi težavami. Mnogim odkupnim postajam manjka potrebnih skladišnih prostorov za prevzem večjih količin blaga, v kolikor imajo svoja prevozna sredstva, jim zanje manjkajo garaže in podobno, — po drugi strani pa primanjkuje za drugim tudi skladišč za svoje članstvo. To blago prav tako rabi veliko prostora, zadruge ga pa morajo vedno imeti na zalogi. Vse te pomanjkljivosti zelo otežujejo poslovanje kmetijskih zadrug.

Tak problem je tudi v Kmetijski zadrugi v Bertokih pri Kopru. Zaradi boljšega poslovanja si je naba-

vila kar dva tovorna avtomobila v vrednosti približno štirih milijonov dinarjev. Že več let ima v načrtu zgraditev garaže in povečanje skladišč. Doslej so morali spravljati avtomobile kar v odkupno skladišče za kmetijske pridelke, kar pa nikakor ni v skladu s higienskimi predpisi. Za umetna gnojila so bili zaradi pomanjkanja skladišnega prostora ponavadi prav spomladi sredi glavnih poljskih del v največji zadregi, kar je povzročalo upravičeno nezadovoljstvo med prizadetimi člani.

Letos je zadruga končno uspela dobiti potrebni kredit za izgradnjo omenjenih objektov. Takoj smo napravili potrebne predračune in si oskrbeli načrte. Pred nekaj meseci smo vse to priložili prošnji za gradbeno dovoljenje, za katero smo zaprosili na pristojnem mestu v Kopru. Ker se nam je zdelo, da že nekam dolgo čakamo na rešitev naše prošnje, smo nekajkrat ustmeno in pisмено urgirali — vendar vse zaman. Nikakor nismo uspeli priti do pristojne osebe ali organa, ki je pooblaščen, da te naše načrte odobri in podpiše — ali vsaj odkloni, da bomo vedeli, pri čem smo. Zgodilo se bo verjetno tako, da bo zadeva rešena pod konec leta, ko bo za gradnjo že zdavnaj prepozno. Nas pa zdaj pred jesenskimi deli spet težijo stari problemi: kam z umetnimi gnojili, ki jih mora zadruga v večjih količinah naročiti za svoje člane za jesensko gnojenje, kam še naprej z avtomobili, kajti odkup zelenjave bo trajal čez vso zimo? Kam spraviti vse to in še odvisno embalažo?

V zadnji številki Vašega lista je bil v poročilu pod naslovom »Razprava o gospodarskih vprašanjih« odstavek, ki bi ga rad dobesedno navedel:

»Seveda je tudi po zadrugah samih marsikaj narobe. Še vedno se preveč ukvarjajo s trgovino, medtem ko zanemarjajo odkup kmetijskih pridelkov in oskrbovanje kmetov z umetnimi gnojili, sredstvi za zatiranje škodljivcev in drugimi, za kmetijsko proizvodnjo važnimi predmeti.«

Kritika je hvalevredna. Vendar pa bi bilo treba navesti tudi podatke, koliko so zadruge dobile kredita za odkup kmetijskih pridelkov in nakup umetnih gnojil in drugih potrebščin za kmetovalce. Navedem naj nekaj pomanjkljivosti, ki sem jih sam občutil pri svojem delu za zadrugo, in to pri tistih, ki ponavadi dajejo podobne kritike.

Kot delegat naše zadruge sem se udeležil dveh rednih in enega izrednega občnega zbora Okrajne zadrug-OZZ na te občne zbere vabila tudi ne zveze. Kolikor mi je znano, je na gospodarstvu in posebej kmetijstvu zainteresirane pristojne funkcije Okrajnega ljudskega odbora Koper. Odzivo je bil slab. Še tisti, ki so na skupščino prišli, so se ponavadi zadržali le malo časa, ker najbrž niso smatrali za važno razpravo zadrughinim delegatom o problemih v zadrugah. Ni čuda torej, ako nimajo stvarnega vpogleda v naše težkoče.

Ivan Prelog

član Nadzornega odbora
Kmetijske zadruge Bertoki

Nova Gorica

V zvezi z devetim natečajem zveznih kreditov kmetijskih investicij za leto 1956, so se v Gorici zbrali predsedniki kmetijskih in kmečko delovnih zadrug, združnih in državnih posestev in podjetij s področja okrajne zadrugne zveze Gorica. Na sestanku so dali predloge o ureditvi sadovnjakov, hlevov, nekaterih kmetijstvu potrebnih objektov itd. Ugotovili so, da na Krasu in po nekaterih gorskih vasi primanjkuje mlatinice, ki bi kmetom olajšale in pospešile mlaitve žita. Še vedno se ponekod mučijo z mlatinicami na ročni pogon. To posebno po vaseh v Tolminskih hribih. Tega pa niso krivi kmetje sami, temveč vojne razmere, ki so v teh krajih povzročile veliko gospodarsko razdejavanje. Na Golu pri Ajdovščini bi nujno potrebovali mlekarino, ker imajo dosti mleka, mlekarina pa je zanje preveč oddaljena.

C. S.

Novi občinski odbor v Sežani sprejel statut

Na svoji drugi redni seji so minuli četrtek odborniki novega občinskega ljudskega odbora sprejeli in izvolili občinske komisije, predsednike in člane svetov, sodnika za prekrške in namestnika predsednika odbora pri sklepanju zakonskih zvez. Tako je konstituiranje novega odbora končano in bo lahko začel s 1. septembrom opravljati svojo funkcijo.

V novi sežanski občini bosta dva krajevna urada in sicer v Štanjelu in Dutovljah. Oba kraja sta manjši lokalni središči, kjer so doslej obstajali občinski odbori. To bosta ob enem tudi matična okoliša, tako da je celotno področje občine Sežana razdeljeno na tri matične okoliše. Krajevnih odborov bo v novi občini 29, kar je enako številu volilnih enot.

Po razpravi in sprejemu statuta so odborniki izvolili 6 komisij: mandatno-imunitetno, komisijo za volitve in imenovanja, za gospodarstvo, za predpise in organizacijska vprašanja, za prošnje in pritožbe in komisijo za proračun. Nadalje so izvolili deset svetov občinskega ljudskega odbora: svet za splošno upra-

vo (predsednik Slavko Škrinjar), svet za gospodarstvo (predsednik Karel Turk), svet za kmetijstvo (predsednik Grozdan Zvokelj), svet za komunalne in stanovanjske zadeve (predsednik Avgust Kodrič), svet za šolstvo (predsednik Sonja Dekleva), svet za prosveto in kulturo (predsednik Franc Rodica), svet za zdravstvo (predsednik Bogdan Bukovec), svet za socialno skrbstvo (predsednik Vladimir Fakin), svet za varstvo matere in otroka (predsednik Anica Belaj) ter svet za delo in delovna razmerja (predsednik Rado Dolgan). Sveti štejejo od 5 do 11 članov.

Za sodnika za prekrške so izvolili Cirila Droleta, ki bo po sporazumu med občinskimi odbori Sežana, Hrpeljami in Divačo opravljal svojo dolžnost za vse tri občine.

Na koncu so izvolili še šest namestnikov predsednika občine za sklepanje zakonskih zvez in sicer za vsak matični okoliš po 2č Namestniki so: Dušan Rudež in Svetozar Rijavec za Sežano, Slavko Škrinjar in Franc Štrubelj za Dutovlje ter Radoj Abram in Josip Trampuž za Štanjel.

— 11

Iz Lokev na Krasu

Na zunaj ni videti, da bi se Lokev razlikovala od drugih kraških vasi. Sredi skalnate in z grmičevjem porasle planjave se vije cesta. Ob njej, na robu majhne vzpetine, stojijo kamnite hiše. Najbolj padata v oči cerkveni stolp in vaški Tabor. Oblika Tabora je valjčna, zidovje pa je nad poldrugi meter debelo. Tu so se Lokevčani branili pred Turki. Zgradba zasluži, da se jo čimprej obnovi, saj bi to bila idealna za muzej kraške zgodovine, ki bi gotovo privabil marsikaterega obiskovalca.

Na prvi pogled bi človek dejal, da je v Lokvi pusto in da se je ta kraška vas pogreznila v mrtvilo. Res je, da sredi delovnega dne že redko srečaš moškega. Nad dvesto ljudi iz Lokev hodi dnevno na delo v razna podjetja v Sežano, Divačo, Herpele in drugam. Doma se drugače ne bi mogli preživljati. Vas šteje preko tisoč dvesto ljudi, a nima nobenega večjega podjetja, ki bi nudil vaščanom zaposlitev. Nova divaška komuna bo morala v prihodnje tudi o tem razmišljati.

Lokevčani so zelo pridni delavci. Tudi blagi ljudje so in topli. Dobra volja je pri njih doma. Toda znajo biti tudi mrzli in neprijazni, kadar jim nekdo stopi na prste. Ze po naravi so skromni in odlikuje jih iznajdljivost. V tem jih redko kdo prekaša. Boj s kamnito zemljo, ki jim ne daje dovolj za preživljanje jih je napravil take. Ta boj je trd, prešel jim je že v kri, postal je del njih samih. S to zemljo so zrasli, zanjo so se stoletja borili proti vsem tujim silam, ki jim niso hotele vzeti samo zemlje, temveč tudi jezik, kulturo in narodnost, zato jim je rodna gruda še toliko bolj pri srou.

Nedavno so postavili sredi vasi 38 padlim vaščanom lep spomenik. To je nema priča, ki veliko govore o njihovi brezmejni ljubezni do domovine. V njej se zrcali dolga povest njihovih stoletnih težav. Brez žrtve pa teh niso mogli uresničiti.

Lokev je snažna vas in tudi razmeroma bogata. Pravijo, da je bila včasih pomembnejša od Sežane. Po vasi čepi le tu in tam pred hišo ob vodnjaku kaka stanka. Niti otrok ni sedaj v poletju doma. V kolonijah so in si nabirajo zdravja in moči za novo šolsko leto. Ostali pa hitijo po opravkih, vsak po svojem delu. Te dni so imeli v vasi mlatilnico, ki je delala polna dva tedna. Letos so pridelali le okrog deset vagonov žita. Letina pač ni bila najboljša, več bodo pridelali ajde in krompirja.

Okrog vasi je več »kalov« — luž, kamor se steka deževnica. Tu napajajo živino, ki jim prinaša glavne vire dohodka. Nad šest sto glav je imajo skupaj. Toda o tem še posebej.

V starih časih so v lokevkih »kalah« napajali svoje konje razni vozniki, ki so tod potovali v Trst. Predvsem je bila znana Lokev kot postajališče trgovcev z živino in lesom. Zato ni čudno, da se je tudi marsikateri domačin oprijel mešetarjenja. Takrat je ta posel precej nesel in ga skušajo nekateri še danes obnoviti. Računajo namreč na ugodnosti, ki jih bodo imeli z uvedbo malega obmejnega prometa.

Drugače je v Lokvi kakor vsak dan in življenje teče po enakomernem ritmu brez kakih prepadov in

prelomnic. Kmetijska zadruga kar se največ da, konkurira z domačim trgovskim podjetjem »Timav«, kdo bo imel več klientov. V tej konkurenci pozablja zadruga čisto na svojo prvotno vlogo, zaradi katere se celo imenuje »kmetijska«. Morda bi bilo bolje, da tega imena nima in da svojim članom-kmetovalcem več pomaga pri reševanju raznih problemov. Lokevčani imajo izvrstno živino sivonjave švicarske pasme. Nad tisoč sto litrov mleka odpelje dnevno kamion iz vasi. Lahko pa bi še več z boljšo krmo. Travniki so v Lokvi precej zanemarnjeni. Večina kmetovalcev le kosi in odvažva seno, travnike pa negujejo le redki. Mnogi niti ne pomislijo, da zemlja ne more dajati, če ne prejme snovi, ki so ji potrebne za rast. Zato je pridelek sena in otave premajhen, čeprav je letos dobra letina. Tudi kakovost krme je slaba. Z boljšo nego travnikov in gnojenjem, bi se lahko pridelek izboljšal in povečal.

Onstran vasi, proti Bazovici se razprostira široka ravan zelenih paš-

nikov in rdeče prsti obdelanih njiv. Tu pridelujejo Lokevčani od vsega po malo. Včasih so gojili celo rože in jih nosili v šopkih na tržaški trg. Prav v tem bi lahko kmetijska zadruga precej pripomogla, da bi se kmetje oprijeli tistih kultur, ki so za tamkajšnje razmere najbolj donosne. Z raznimi agrotehničnimi sredstvi bi lahko še marsikaj izboljšali na področju kmetijstva. Prav tako je tudi z vprašanjem kme. Pa še in še je takih odprtih kmetijskih vprašanj. In dalje, kako bo z vodo-vodom? Sicer se to zadruga ne tiče, toda svoje mnenje o potrebi vodovoda v vasi, bi lahko merodajnim ljudem prikazala tudi ona. Za svoje člane pa bi lahko v tem pogledu tudi kaj tvegali, saj trgovina dobro nese. Vodo nameravajo napeljati v Lokev iz izvinka v Vročem. Strokovnjaki bodo prej ugotovili, kakšno zmogljivost ima izvirnik, šele nato bodo začeli z deli. Na vse to in še na marsikaj koristnega za svoje člane, bi se morala spomniti tudi lokevka kmetijska zadruga.

G. B.

Sveti in komisije LO občine Idrija

Tudi novi občinski odbor v Idriji je imel v petek svojo drugo sejo, na kateri so odborniki izvolili vse organe upravljanja. Po opravljenih uvodnih formalnostih so takoj začeli razpravljati o statutu, ki ga je sestavila posebna komisija. Okrog predloga statuta, ki je bil sestavljen na podlagi kranjskega, se je razvila krajša razprava. Med drugim so sprejeli predlog, naj bi Idrija čimprej dobila svojega šolskega nadzornika. Prav v idrijskem okolišju so bile šole po vojni slabo nadzorovane. Tudi zdaj bi imeli nadzorniki iz Gorice le predalec. Zatem je bil statut soglasno sprejet.

Nato so izvolili še pripadajoče komisije in svete. Predlog je že poprej pripravila posebna komisija, zato so volitve potekle naglo in soglasno.

Idrijska občina bo imela mandatno-immunitetno komisijo (predsednik Ignacij Boškin), komisijo za volitve in imenovanja (Franc Gantar), komisijo za gospodarstvo (Pavle Čuk), komisijo za predpise in organizacijska vprašanja (Lado Velikonja) in komisijo za prošnje in pritožbe (predsednik Frančiška Golob). Svetov pa bo imel novi odbor 11: za splošno upravo (predsednik ing. Miloš Šulin), za gospodarstvo (Jože Kenda), za komunalne zadeve (Rajko Kokalj), za šolstvo (Slavica Božič), za prosveto in kulturo (Zinka Turk), za zdravstvo (Stane Strnad), za socialno skrbstvo (Srečko Poljanec), za varstvo matere in otroka (Rozalka Lipužič) in za delo in delovna razmerja (Stefan Brus).

Za sodnike za prekaške je bil izvoljen Jože Frelj, dosedanji sodnik za prekaške pri OLO Tolmin, ki bo to funkcijo opravljal tudi pri občini Tolmin.

Nato so izvolili še 6 upravnih komisij in imenovali šefe odsekov: za splošne zadeve in proračun Cveto

Petrič, za gospodarstvo in komunalne zadeve Cveto Šulgaj, za zdravstvo in socialno politiko Jože Gruden, za urad za plan Denis Primožič, za upravo za dohodke Jože Reven, za gradbeno inšpekcijo ing. Franc Urbas, za sanitarno inšpekcijo dr. Ivan Hribernik; za šefa krajevnega urada v Črnem vrhu so imenovali Marijo Habe, za šefa krajevnega urada v Spodnji Idriji pa Valerijo Štucin.

Za sklepanje zakonskih zvez so bili razen predsednika pooblaščenči še Janko Lukan, Viktor Mikuz, Pavel Čuk, Franc Mohorič in Franc Gantar. Zakonsko zvezo bo mogoče skleniti tudi na obeh krajevskih uradih v Spodnji Idriji in Črnem vrhu.

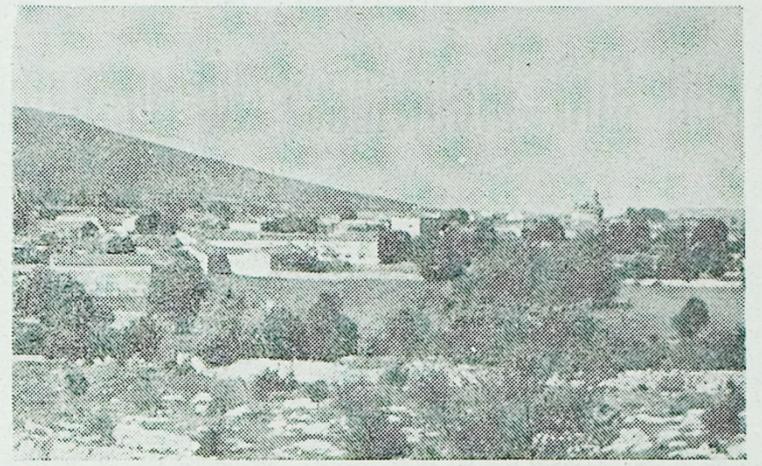
S. L.

Statve naši tekstilni industriji

V livarni »Štrukelj« v Novi Gorici nameravajo razširiti proizvodni program. Investicijski elaborat je že odobren. Razen strojev za potrebe obrtništv, drobne industrije in kmetijstva, bodo začeli izdelovati tudi statve za našo tekstilno industrijo. Livarna bo že letos začela graditi nove prostore, za katere je že določena tudi lokacija. Izdelovanje statve bo za našo tekstilno industrijo velikega pomena. Predvsem bo to pri nas nova industrijska dejavnost, ki bo lahko v nekaj letih izpopolnila naš razmeroma majhen in zastareli strojni park v tekstilni industriji.

Ze na kongresu tekstilcev, ki je bil letos maja meseca v Mariboru so zlasti razpravljali o potrebi razvoja domače proizvodnje statve. Tako bi vsaj delno krili najnujnejše potrebe in prihranili dragocene devize, ki bi jih sicer morali dati za nakup statve.

Strokovnjaki so ugotovili, da je strojni park v naši tekstilni industriji v Sloveniji izrabljen že za okrog 65 odstotkov. Nad 78 odstotkov vseh statve je starih preko 30 let, ponekod pa najdemo statve celo 50 let in več let stare. Razen tega so razpoložljivi tkalni stroji tako raznoliki, da je že težko najti nado mestne dele v primeru okvare. Zaradi tega je zmogljivost naših tkalnic zelo nizka. Od celotne proizvodnje bombažnih tkanin v naši državi odpade na enega prebivalca letno komaj 9,2 kvadratnih metrov, medtem ko je evropsko povprečje uporabe teh izdelkov okrog 24 kvadratnih metrov na prebivalca. Da je naša tekstilna industrija v takšnem položaju, nam med drugim dokazuje tudi razmeroma zelo visoke cene tekstila pri nas. Zastarele naprave in s tem tudi proces proizvodnje vsekakor podružuje proizvodne stroške. Pa tudi kakovost tkanin ni taka, kakor bi bilo želeli. Torej nezadovoljiva proizvodnja in vedno večje potrebe, nam vsekakor narekujejo, da je treba pri nas izboljšati tekstilno industrijo. Kar tako pa tega ni mogoče. Za delno kritje potreb

Lokev na Krasu

Enajst milijonov din posojila za dograditev hiš v Postojni

Gradbena dejavnost v Postojni je v zadnjih dveh letih zelo napredovala. Ob straneh ulice Padlih borcev so zrasli številni novi stanovanjski bloki. Tu so postavili stanovanjske hiše Gozdno gospodarstvo, Import-eksport, JLA in DZSZ, ki se je prav te dni vselil v novo upravno stavbo, ki ima tudi dve stanovanji. V gradnji so še hiše LOMO Postojna, kateri se je pred leti kljub pomanjkanju finančnih sredstev odločil za gradnjo novih stanovanjskih hiš, ker je videl, da je samo v tem rešitve stanovanjske stiske.

Sedaj gradijo štiri petstanovajske stavbe, od teh so tri že skoro dograjene, ena pa je dograjena do prve ploščadi. Skupno bo na razpolago 20 stanovanj, kar sicer ni veliko, toda bolje kot nič. Gradnja teh hiš je do sedaj potekala normalno, sedaj pa je prav pred dograditvijo zmanjkalo denarnih sredstev, deloma zaradi porasta cen, deloma zaradi skrčenega proračuna Ljudskega odbora, oziroma pomanjkanja sredstev za investicije.

Da bi do konca leta lahko dogradili vsaj tri bloke s skupno 15 sta-

novanji, ki so tik pred dograditvijo, bi bilo potrebnih še 11,840.00 din. Ljudski odbor mestne občine je na svoji 22. seji sklenil, da najame potrebno vsoto kot posojilo iz sklada za gradnjo hiš OLO pri NB v Postojni. To posojilo se bo obrestovalo po 10% in je plačljivo v desetih letih. Odborniki so bili mnenja, da je to edini način za rešitev te stiske, ker bi sicer morali ustaviti gradnjo. Četrto stavbo naj bi po mnenju odbornikov dogradili letos v surovem stanju, prihodnje leto pa bi zagotovili sredstva, da se tudi ta dogradi. Za gradnjo teh stavb je bilo do sedaj investiranih 40 milijonov dinarjev, kar je za Postojno velika vsota. V prihodnje računajo na LOMO na pomoč podjetij in ustanov, ki so zainteresirane na gradnji stanovanj in imajo na razpolago nekaj, vendar premalo denarja, da bi lahko zgradila lastni blok. Tako podjetja bi razpoložljivi denar prispevala občin, da bi ta pomagala dograditi blok in mogoče še kakoga drugega. Tako pomoč so doslej obljubili pri »Putniku« in »Nanosu.«

Na upravi stanovanjske skupnosti imajo preko 300 nerešenih prošenj za stanovanja. Postojna pa bi nujno rabila preko 12 zdravstvenih delavcev, zdravnikov, zobozdravnikov, bolničark, instrumentark itd., katerim bo treba preskrbeti stanovanja. Prav tako je stanje v šolstvu. Podjetje »LIV« ne more dobiti strokovnjakov in delavcev, dokler ni na razpolago dovolj stanovanj.

Za vse take primere je potreba najti rešitev, ki je po mnenju ljudskega odbora samo v gradnji novih stanovanj. Zaradi tega je bil sklep o najetju posojila nujen. Vsaj 15 družin bo še preskrbljenih poleg družin oficirjev JLA in uslužbencev GG, ki so stanovanja že dobili v svojih blokih.

L. Š.

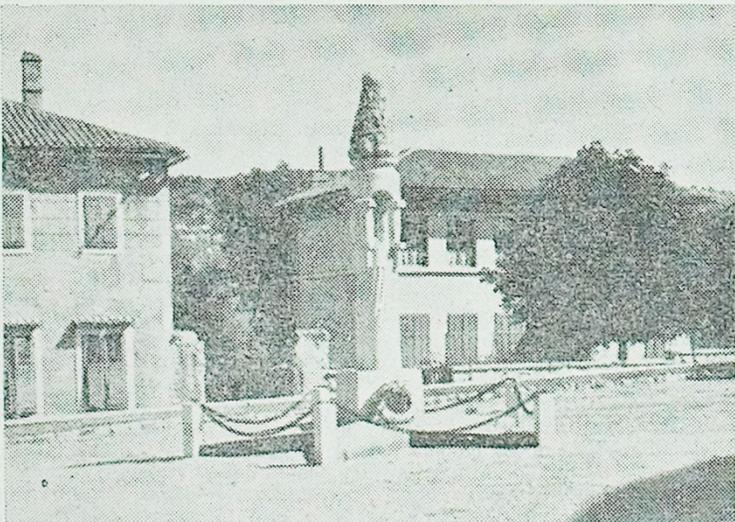
Kaj dela mladina v Čezarjih

Pred letom ali dvema je bilo delo mladine v Čezarjih zelo razgibano. Posebno uspešno je bilo delo v kulturno-prosvetnih krožkih: godbenem, pevskem in dramskem. Upriporili so nekaj zelo dobrih predstav, tudi celovečernih. Naj omenim le »Dve nevesti« s katero so gostovali tudi v Sežani, v Divači in Senožečah. Godba na pihala je bila ena najaktivnejših na Koprskem. Nastopala je na prireditvah, proslavah, plesih.

Sedaj pa mladina spi. Edino godba, ki je zelo okrnjena, še včasih zaigra. Zadnjič so na nekem mladinskem sestanku sklenili, da bodo spet igrali, izbrali so žegralce (precej jih je, ki imajo talent in veselje do igranja), sklenili so napraviti odbojgarsko igrišče, nabaviti šahovnice in še marsikaj. Toda od tega niso naredili popolnoma ničesar.

Pravijo, da ni denarja za šahovnice, za mrežo in za žogo. Koliko je pa dobre volje? Najprej malo pljunimo v roke, organizirajmo igralsko družino, ki je že enkrat dala nadpovprečno predstavo, nato uredimo igrišče in šahovske krožke. Cas je, da se zbudimo iz mrtvila. Prepričan sem, da bi z malo dobre volje vse to lahko napravili.

K.

Spomenik, ki so ga postavili zavedni prebivalci Lokev padlim borcem

Komen

Vsem prebivalcem Komna in okoliških vasi je še dobro v spominu napad partizanov dne 2. februarja 1944 na naci-fašistično kolono med Komnom in Branikom na kraju imenovanem »Na ravni.« Napad je organiziral in vodil narodni heroj Anton Sibelja-Stjenka. Pri napadu je padlo tudi nekaj partizanov. Tem partizanom bodo dne 4. septembra odkrili na kraju napada spominsko ploščo. Zvezi borcev obeh vasi že danes vabita vse tiste partizane, ki so sodelovali pri takratnem napadu, da se udeležijo odkritja spominske plošče. Prav tako so vabljeni vsi prebivalci okoliških vasi, da s svojo navzočnostjo počastijo spomin padlih v takratni borbi.

PRED LETNO SKUPŠČINO postojnskega akademskega kluba

Ob začetku novega šolskega leta bodo študentske organizacije po vsej Sloveniji dale obračun dela v preteklem letu. Med njimi bo tudi Postojnski akademski klub, organizacija, ki so jo študentje postojnskega okraja ustanovili oktobra lani.

Klub je dosegel v enoletnem delovanju mnogo lepih uspehov, ki jih je vredno zapisati; pojavljali so se tudi negativni pojavi, o katerih bi morala spregovoriti prihodnja letna skupščina kluba.

Postojnski študentje so stali po odcepitvi od Kluba primorskih študentov pred problemom, kje in v kakšni meri naj izrazijo svojo dobro voljo do izvenšolskega dela. Statut in plodna diskusija na ustanovnem zboru kluba sta ta problem zelo dobro formulirala, vsa poznejša delovna aktivnost pa je jasno pokazala potrebo po obstoju take študentske organizacije. Člani kluba nimamo nikakršnih utvar, da smo v izvenšolsko delo v okviru kluba položili maksimum prizadevanj. Nasprotno, soglasni smo v tem, da bi mogla organizacija ob večjem trudu vsega članstva doseči še širšo osnovo za uspešnejše delovanje. Kljub temu pa smo navzlic pomanjkljivosti uspeli dati organizaciji zdrav značaj, napredno idejnost in dobro osnovo za bodoče delovanje. Poudariti je treba, da je klub naletel v vseh svojih prizadevanjih na razumevanje oblasti in organizacij v okraju, ki so študentom nudile vsestransko pomoč. Študentje te pomoči nismo pričakovali v tolikšni meri. Zato smo vsem, ki so nam pomagali ali svetovali še bolj hvaležni, in prepričani smo, da je naša skupna zasluga, da smo uspeli napraviti iz Postojnskega akademskega kluba organizacijo, kakršna je danes.

Trenutno je v PAK vključenih nad 70 študentov okraja Postojna, kar je za enoletni obstoj kluba visoka številka (nad 80%).

Nedvomno pomeni naš največji uspeh I. festival primorskih študentov, ki smo ga organizirali v sodelovanju s Klubom primorskih študentov maja letos. Festival je nazorno pokazal, koliko truda, prizadevanj in časa so študentje obeh primorskih klubov vložili v preteklem šolskem letu predvsem v kulturno-prosvetno delo. Člani Postojnskega kluba so pozimi ustanovili svojo igralsko družino. Poleg intenzivnega

Občni zbori KUD pred začetkom glavnega dela

Vzporedno s formiranjem novih občin, so se začela pripravljati tudi naša KUD in Svobode, da uredijo svoja organizacijska vprašanja in bodo lahko v jeseni začela uspešno delovati. Tako se je minuli teden šestal v Sežani občinski iniciativni odbor ljudske prosvete in na svoji seji razpravljali o nekaterih vprašanjih, ki jih bo treba rešiti v prihodnjih dneh.

Na področju nove sezanske občine deluje sedem KUD in DPD Svoboda v Sežani. KUD imajo v Sežani, Dutovljah, Štorjah, Štjaku, Pliškovi in v Tomaju, kjer je tudi mladinsko KUD. V kratkem pa bodo ustanovili KUD tudi v Štanjelu. Vsa društva imajo skupaj okrog 800 članov. Med njimi je najmočnejša Svoboda v Sežani z nad 230 člani.

Iniciativni odbor je predvsem razpravljal o letnih občnih zbora in sklenil, naj jih skličejo vsa društva najkasneje do konca prve polovice meseca septembra. Tako bi lahko sklicali občinsko skupščino že prve dni oktobra ter izvolili občinski odbor ljudske prosvete, ki naj bi imel po predlogu iniciativnega odbora 11 članov.

Na občnih zbora društev bo potrebno podrobno in temeljito razpravljati o delu v preteklem letu, da bodo društva lahko sestavila svoj delovni načrt, ki bo temeljil na stvarnih možnostih. Ker nas do občnih zbora loči le še kratko razdobje, bi bilo potrebno pohiteti s pripravami, saj bi vsako odlašanje škodovalo delu društev.

spomladanskega študija so v režiji Borivoja Svetela naštudirali komedijo »Človek, ki je videl smrt«. S tem delom so gostovali po sledečih primorskih krajih: Postojna (dvakrat), Škofije, Sežana (dvakrat), Senožeče, Komen, Idrija, Miren, Renče in Grgar. Predstave si je ogledalo skoro 3000 ljudi. Klub je nadalje priredil v Postojni drugi literarni večer mladih primorskih pesnikov in prozaistov, sodelavcev »Borov«, prvo posvetovanje z maturanti postojnske gimnazije, za Novo leto Novoletni ples v Jamski restavraciji, v Ljubljani pa interni družabni večer za svoje člane.

Pozdraviti je treba predvsem prve poskuse sodelovanja z mladinsko organizacijo na terenu. V tem smislu so bili doslej storjeni le začetni koraki in bore malo več. Prvi večji poskus, da bi ob priliki festivala prepustili organizacijo le-tega na terenu (v postojnskem okraju) organizacijam mladine, nam zaradi določenih vzrokov ni popolnoma uspel. Trdnejše vezi smo vzpostavili le s komunističnim komitejem LMS v Postojni.

Člani predavateljske grupe PAK so omejili svoje dejavnost v glavnem le na mladino. Tako so skupno z omenjenim komitejem priredili v Postojni uspeh seminar za mladinske voditelje (februarja in marca), pretekli mesec pa so sodelovali na seminarju istega komiteja v Ankaranu. Študentje in predavatelji so do sledje predavali na sledeče teme: Demokratične sile v borbi za ohranitev miru v svetu, Mladina in organizacija, Gospodarski razvoj FLRJ, Delavsko samoupravljanje, Mladina v svetu, Razvoj družbe (vse seminarje obč. kom. LMS v Postojni), Glasbe-

na umetnost (LU Postojna), Socializem, Zunanje-politični pregled, Kler in mladina (vse seminarje v Ankaranu).

V programu majskega festivala so člani Postojnskega akad. kluba sodelovali v igralsko družino, razen tega po tudi v pevskem zboru KPS »Vinko Vodopivec«, v literarno glasbeni skupini ter v športnih skupinah.

V šolskih počitnicah so člani kluba, ki so doma iz Begunj pri Cerkljici, poživeli delo tamkajšnjega kulturno-umetniškega društva in skupno z mladino naštudirali Sherrifovo dramo »Na koncu poti«. V začetku 1955. leta je KPS v sodelovanju s Postojnskim akademskim klubom začel izdajati mesečno študentsko prilogo Primorskih novic »Naš glas«, ki izhaja še danes. Z namenom, da izdela prvo točnejše statistiko študentov postojnskega okraja, je klub med svojimi člani organiziral socialno-ekonomsko anketo, ki je pokazala zelo zanimive rezultate (o tem smo v »Slovenskem Jadrano« že pisali).

To je v glavnem delo, ki ga je Postojnski akademski klub napravil od ustanovitve do danes. Vsi ti uspehi nas prepričujejo, da sta skeptičnost in nezaupanje do kluba odstranjena in da so se tudi primorski študentje prepričali, da je organizacijska oblika, v kakršni delujejo danes primorski študentski klubi, neprimerno uspešnejša od prejšnje.

Skupščina Postojnskega akad. kluba, ki je na pragu, bo morala vse delo in pomanjkljivosti temeljito pregledati in postaviti nove smernice za še uspešnejše delo v prihodnjem letu.

Andrej Miklavčič

Kulturni drobiž

JUGOSLOVANSKI BALETNI PAR BO GOSTOVAL V KANADI. Winipeški kraljevski balet je angažiral za svojo šestmesečno sezono, ki jo bodo odprli septembra, mladi znanstveniki par Zagrebskega baleta. Nenad Lotka, član in koreograf jugoslovanskega baleta bo baletni mojster v kanadski skupini za sezono 1955/56. Tudi njegova žena, Jill Alis, Angležinja, ki ga bo spremlila v Kanado bo nastopila v Winipeškem baletu. Nenad Lotka je začel svojo baletno kariero že kot 16-leten mladenič in je bil odlikovan z dvema državnima nagradama za baletne vloge. Leta 1951 je nastopil kot gost beograjskega baletnega ansambla na Edinburškem festivalu, letos poleti pa je nastopal z Zagrebskim baletom v Londonu.

Ga. Lotka se je rodila v Swidonu (Wiltshire) in je bila članica Legat Baleta (Anglija) in članica baleta Ane Roje v Splitu. Leta 1954, ko se je poročila, se je preselila v Zagreb in začela nastopati v Zagrebskem baletu.

PRIZNANJE NASEMU UMETNI-KU. Solofagotist Zagrebske filharmonije in Komornega orkestra Rudolf Klepač nastopa na festivalu v Salzburgu. Klepač doma pogostoma nastopa kot solist in ob spremljavi interpretira dela napisana za fagot. Kot član in solist Komornega orkestra je že nastopal na številnih koncertih v inozemstvu in žel veliko uspeha. Klepač je prvi jugoslovanski umetnik, ki bo gostoval na Salzburških svečanih igrah. Nastopil bo kot solist v Mozartovem koncertu, s katerim se bo udeležil tudi trimesečne turnee po Severni in Južni Ameriki.

USPEH JUGOSLOVANSKIH GLASBENIKOV V BERLINU

Na študentskem glasbenem festivalu v Berlinu so nastopili tudi trije naši glasbeniki. Koncert, ki so ga imeli v veliki dvorani Berlinske glasbene akademije, je popolnoma uspel. Naše študente so povabili še na prihodnji festival, prejeli pa so tudi ponudbo za turnejo po Švedski.

SESTDESET LET FILMA. Ob šestdeseti obletnici filma je bila

odprta razstava v Muzeju moderne umetnosti v Parizu. Razstava, ki je zelo bogata, prikazuje šestdeset let dela pri filmu. Razstavljeni je na tisoče scenarijev, skic, risb, kostumov, oblek, kulis, maket in sorodne filmske »navlake«.

Razstava je sad dolgoletnega zbiranja Henrija Langloisa, ki je s svojim delom postavil temelje prvemu muzeju filmske umetnosti. Ze zelo zgodaj je začel zbirati dele filmskega traku in podobne stvari. Prepotoval je najprej vso Evropo, nato ves svet in že leta 1939 ustanovil v New Yorku Mednarodno federacijo filmskih arhivov. Na razstavi so prikazani poizkusi prvih ljudi, ki so se začeli ukvarjati s filmom.

Ob tej svečani priložnosti bo v Parizu tudi mednarodni sestanek filmskih režiserjev iz vsega sveta. Obravnavali bodo probleme filmske tehnike in umetnosti.

SVETOVNI ESPERANTSKI KONGRES V BOLOGNI. Kongresa esperantistov v Bologni se je udeležilo 1700 esperantistov iz 36 držav. Sprejeli so resolucijo, ki izraža željo, da bi postal esperanto mednarodni jezik v vseh državah kot obvezni šolski predmet. Predsednik svetovne zveze esperantistov je prof. E. Malmgren iz Stockholma.

V ZAGREBU BODO IZDALI »ANTOLOGIJO SVETOVNE LIRIKE«. Zagrebska založba »Kultura« namerava izdati Antologijo svetovne lirike, kjer naj bi bile zbrane pesmi vseh dežel in narodov sveta. Seveda bodo imeli v knjigi prostor tudi mali narodi. Posebno mesto bo imela lirika skandinavskih dežel, dežel srednjega vzhoda in drugi. Knjigo pripravljata hrvatski pesnik Gustav Krklec in literarni zgodovinar Slavko Ježić.

DRAMSKO GLEDALISCE IZ BEOGRADA BO GOSTOVALO V TRSTU. Beograjsko dramsko gledališče bo v prvih dneh oktobra gostovalo v Trstu. Uprizorili bodo Krleževe »Legende«, Nušičevo »Sumljivo osebo« in Sremčev »Pop Čira i pop Spiraa«.

ZA „VOJNO IN MIR“ tečejo kamere

V ateljejih Ponti-De Laurentis v Rimu brnijo filmske kamere. Najboljši režiserji in igralci so se zbrali, da posnamejo kar najboljši film. Režiserja in scenarista so vložili veliko truda, producenta pa sta vložila pet milijard lir.

*

Audrey Hepburn je zadovoljna. Vloga Nataše ji »leži«. »Večje sreče ne bi mogla imeti. Igrala bom v velikem filmu, z velikim režiserjem v veliki vlogi«. Režiser King Vidor je zaskrbljen. Ali bo film uspel? Pravijo, da jamči prisotnost njegovega asistenta pri režiji, Maria Soldatti, za umetniško vrednost filma.

Tolstojev roman je ogromen in ga je težko povzeti. Ozadje tvorijo veliki zgodovinski dogodki v začetku 18. stoletja. (Pohod Rusov v Prusijo, bitka pri Austerlitzu in Napoleonov pohod proti Rusiji z Borodinsko bitko in požigom Močve). Dve plemiški družini Rostovi in Bolkonski sta se zapletli. Stari knez Bolkonski ima dva otroka: hčerko Marijo, ne ravno lepo, a inteligentno dekle in Andreja, ki je bil kot carjev vojščak prvi ranjen pri Austerlitzu. Ko se je vrnil iz vojske in mu je umrla žena, se je zagledal v Natašo Rosto-

Mel Ferrer in Audrey Hepburn
po snemanju

vo, dekletce »z drobnim vratom, ozkimi rokami, in zmedenim in nasmejanim obrazom«. Nataša je v njegovi odsotnosti nasledila priljubljenost Anatolija Kuragina. Andrej umira zaradi rane, ki jo je dobil v boju pri Borodinu. Nikolaj Rostov, Natašin brat se poroči z Marijo Bolkonsko.

Pomembna oseba, ki nastopa v romanu, je tudi Pierre Bezuhov, sin nekega grofa, ki je najbolj srečen človek v vsem delu. Po prvem nesrečnem poskusu, da bi se poročil z Jeleno, Kuraginovo hčerko, sklene žrtvovati svoje življenje za carja. Atentat na Napoleona se ponesreči, njega primejo. Ko je znova prost, začne novo življenje z Natašo. Tako zavladala končno mir med glavnimi junaki.

Zgodba je dolga, veliko predolga, da bi lahko prišla vsa na platno. Ko-

maj kako desetino bo zajel film.

Kamere tečejo. Prvi prizor so posneli na stopnicah: Nataša (Audrey Hepburn) hiti po stopnicah navzdol, da pozdravi brata Nilokaja (Jeremy Brett), ki se je vrnil iz boja. Tako je hotel producent Dino de Laurentis, ki je nekoliko praznovoveren. To je namreč že tretji film Audrey Hepburn, ki ga je začela snemati na stopnicah. In v tretje gre rado...

Marlon Brando je napravil pred snemanjem cel škandal. (To pravzaprav ne bo škodovalo niti njemu samemu, niti filmu). Ko je zvedel, da bo poleg njega nastopila v vlogi Nataše Silvana Mangano, je pobral sila in kopita in jo popihal spet v Ameriko. Pravi, da ta igralka, ki jo tako nosijo na rokah nima niti malo umetniških sposobnosti.

Nato je za 120 milijonov lir prevzela glavno vlogo simpatična Audrey Hepburn. Nastopa poleg svojega moža Mela Ferrera, ki igra Andreja Bolkonskega. Marlon Brando bo Peter Bezuhov. To je »debelusen in krepak mladenič, s kratkimi lasmi in očali, preplašenega pogleda, ki je preprost in bistroumen«. Preizkusili so ga tudi za vlogo Napoleona poleg Rafa Vallonea, Andreja Checchia, Renna Ricciji in Tina Carrara. Costance Smith bo Jelena Kuragina, prva žena Pierra Bezuhova, Dawn Addams bo Marija Bolkonska, Nikolaj Rostov-Alan Alda; nastopilo bo vsega 60 solistov, med katerimi še May Britt, Vittorio Gassman, Rossano Brazzi, Massimo Serato, Valentina Cortese, Peter Ustinov in drugi.

Velike priprave so v polnem teku. Naši so teren za snemanje zunanjih prizorov, predvsem za bitko pri Bezezinu. Strokovnjak za zunanje posnetke je iskal teren celo na Finskem, a so se končno odločili za domače Dolomite, kjer bodo tudi stroški manjši. Veliki bitki pri Austerlitzu in Borodinu pa bosta v Jugoslaviji. V Vojvodini bodo zgradili Moskvo 18. stoletja, tako da bodo tudi zadnji posnetki posneti v kar verodostojnem okolju.

V šestih mesecih bodo stale priprave skoraj 5 milijard lir. Po napočnem vložnem kapitalu ne dosežajo tega filma niti največji ameriški kolosi. Sodiijo, da bo film posnet v šestih mesecih. Pripravljeni sta dve ekipi, na tisoče stativov, stotine konj in mul, delavnice in skladišča so natrpana z raznimi vrstami vozil, topov, z uniformami granadirjev, konjenikov in kozakov, škornjev in kožuhov, čepic, plaščev, mečev, pušk in še veliko drugih priprav in rekvizitov. Vse čaka v garderobah, da bodo v 600 zabojih prepeljali na kraj snemanja.

Režiser pravi, da se ne bo oddaljaval od motivov ki so navdihnili Tolstojta, da je napisal to veliko delo in da bo pokazal na ostro obsodbo vojne in poveličevanje pravičnosti in svobode, ki ju je avtor tako često pridigal ljudem. »Vojna in mir« ne bo samo film dogodkov, ampak tudi ključ človeške vesti, v kateri naj bo »usmiljenje, ljubezen do bratov, do tistih, ki se ljubijo in do tistih, ki se sovražijo...«

Upajmo, da bo ostalo veliko Tolstojta v filmu.

Iz naših kinodvoran

Zgodba sama je zelo podobna Dreyfusovi aferi. Kdo pa je ne pozna? Človek, ki so ga po nedožnem obsodili in tupi, ki bi morali tpeti tisti, ki so ga obsodili. In potem se najde »neki« Zola s svojim znamenitim »J'accuse« in hoče izbrisati sramoto s poštenega imena. Obsodba gnile, pokvarjene družbe. Ravno tako je v aferi Maurizius tragična sodna znota, ki naj bi jo skušal razkriti nemški pisatelj Wasserman. Nekje v zasnovi drame stoji zločin, iz katerega izhaja tragedija — nov zločin. Žrtve je Leonard Maurizius, ki so ga zaradi ene same priče in zagrizenega nemškega tožilca spravili s poti, v zapor, kjer je bil 18 let živ pokopan. Toda tožilčev sin je oni dobri, pozitivni lik, ki veruje v človeka, poštenega človeka, kajti brez njega bi svet zginit — in obnovi proces.

Maurizius je zlomljen. Čeprav svoboden, vere v življenje nima več. Samomor, ki ga napravi je samo nezogiben izhod iz položaja. Družba je na tleh, kakko bi mogel on, ki je zaradi nje toliko pretrpel, živeti tam?

Režiser Julien Duvivier je hotel pokazati, kako lahko uniči človeka ambiciozen tožilec, ki si hoče ustvariti kariero. Cilj ima pred seboj in zato mora do njega, ne glede na to, kakšna sredstva bo uporabil. To je tipičen Nietzschejev nadčlovek.

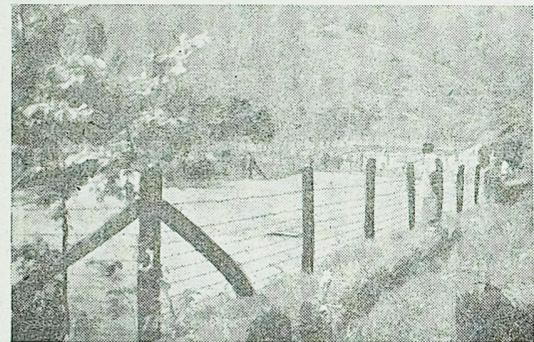
Film je dober. Po vsebini bi čisto lahko padel na raven navadnih kriminalnih filmov. Toda ni kriminalka. Dejanje je vseskozi napeto, neprisljano in polno notranje dinamike, ki so jo ustvarili dobri igralci, kot Eleonora Rossi-Drago, Daniel Gelin, Anton Wallbruck in drugi.

VARUJMO NAŠE GOZDOVE

Marsikdo greši, ko misli, da zato, ker je naša domovina bogata z gozdovi, ni potrebno, da posvečamo toliko skrbni gozdom in melioraciji kraških tal in pravilnemu racionalnemu izkoriščanju kraških gozdov. Nasprotno! Pozorno moramo prisluhniti glasovim, ki nas opozarjajo, da je treba velike površine Krasa in golvaj, ki so nastale kot posledica neracionalne paše skanjanja, krčenja in pustovanja, čim prej pogozditi.

Ni dovolj da so samo gozdarski strokovnjaki in za gozdarstvo odgovorni ljudje seznanjeni s tem, kako obvarovati gozdove in jih ustvariti tam, kjer jih ni. To problematiko morajo poznati vsi naši ljudje, da bodo lahko pomagali poklicnim gozdarjem. Kras — danes pušča pokrajina, kjer so bili pred stoletji opuščeni in uničeni gozdovi, moramo z raznimi sanacijskimi ukrepi napraviti rodovitneje ter s tem dvigniti blagostanje in življenjsko raven kraškega prebivalstva.

Pomen in korist gozda sta najbolj vidna in občutna tam, kjer ga ni. Ne samo Slovensko Primorje, temveč tudi sosednja Dalmacija, Makedonija in drugi predeli FLRJ kažejo žalostno sliko ogorelega Krasa. Tu so ogromni kompleksi (cca 2 milijona ha), kjer je človeška lakomnost, brezvestnost in nevednost uničila nekdaj lepe gozdove ter ustvarila v teh krajih sliko opustošenja. Čezmerno in neracionalno izkoriščanje, ki so ga zakrivilji tuji v preteklosti je še danes občutiti po vsej naši domovini. Posledica tega

Novo gozdna drevesnica v revirju Dletov

kolonialnega izkoriščanja je, da mnogi, nekdaj za gozdovi bogati kraji trpijo danes pomanjkanja drv, zakaj samo bomo grmičevje prida, da je bil tudi tam nekot gozd.

Prav zaradi tega pripada na Krasu gozdarstvu važna vloga. Glede na to, da pomenijo kraške goličave veliko izgubo narodnega bogastva — neposredne in posredne, ker je znano dejstvo, da je gozd nadvse važen čimtelj tudi v poljedelstvu, mora gozdarstvo stremeti za tem, da se neproduktivna kraška tla pogozdijo brez odlašanja.

Dokazano je, da pusta kraška zemljišča niso nastala samo zaradi geoloških in klimatičnih razmer tega ozemlja, temveč predvsem radi kvarjenja tal in vegetacije in da so lokalni vremenski vplivi samo pripomogli in pospešili započeto opustošenje. Zato moramo skrbno čuvati, vzgajati in negovati gozdove na področju Snežnika, Nanosa, Hrušice, Jamovnika, Planine in Trnovske planote, ker so prav ti prelepi gozdovi branik proti nadaljnemu širjenju kraških golvaj. Omenjeni gozdovi kraških golvaj v Sloveniji, imajo pa vse značilnosti kraških gozdov. To je zopet dokaz, da je gozd obdržal povsod tam, kjer ni bilo vandalskega pustovanja.

Po zgodovinskih podatkih je bil Kras pokrajina, pokrita s hrastovimi gozdovi. Že v 12. stoletju so Benečani sekali pri Sv. Križu, Sežani in drugod les za Benetke in za gradnjo svojega ladjevja. Cesar Karel V. je podelil 20. septembra 1522 mestu Trstu privilegij poseka hrastovih gozdov v okolici Trsta in Gorice. Cesar Ferdinand I. pa je leta 1571 gozd privilegij potrdil. Tudi mesto Ogled je že leta 168 gradilo svoje

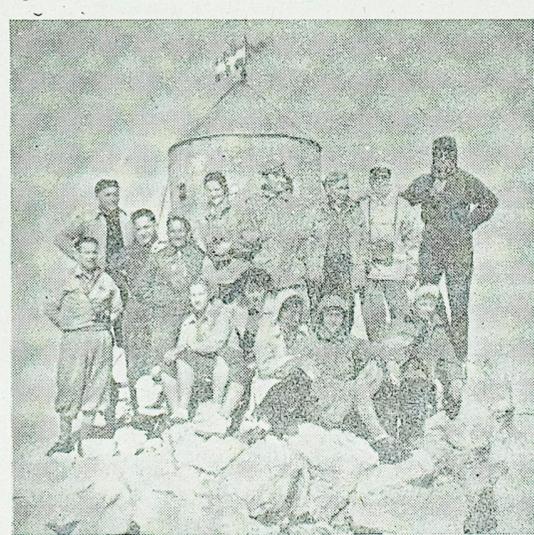
utrdbe s hrastovim lesom, ki so ga posekali na našem Krasu. Iz vsega tega je razvidno, da so začeli izkoriščati naše kraške hrastove gozdove že v starem veku in to nadaljevali skozi ves srednji vek — skoraj do najnovije dobe, saj je Avstro-Ogrska voja mornarica še leta 1824 gradila svoje ladje z lesom iz kraških gozdov.

Pod krasom steer razumemo v ožjem smislu besede golo in pušto pokrajino z več ali manj obuboženimi pašniki. Po geofizični in geološki kakovosti pa razumemo pod tem ozemljem obsežne zemeljske predele naše domovine, četudi so obračunani z gostimi in razeženimi gozdovi. Geolog razume pod pojmom kras razpekane, razpadajoče apnenaste planote z ostrimi robovi, z mnogimi likvatskimi usedlinami, imenovanimi »dolnine«, velike in male udrtine z ravnim dnom, ozemlje bogato s podzemnimi jamami, ki so jih ustvarili podzemni vodni tokovi in ozemlje, kjer so redki nadzemni izvirki.

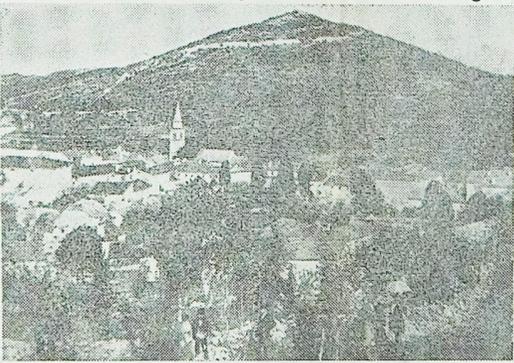
Severna meja našega Krasa je črta Kobarič—Kranj. Od tu gre meja čez Gorico—Gradsko—Trst. Kras obsega nadalje vso Istro, večji del Dalmacije, dalmatinske in istrske otočja, del Hrvaške (Reka, Lika, Otočac, Ogulin), del Bosne (Bilač, Livno, Zupanjevac), del Hercegovine (Stolac, Lubinje) in Crne gore. Pa ne samo pri nas, tudi Grčija, Albanija, Bolgarija, Južna in zahodna Mala Azija imajo razežne predele kraškega značaja. Obseg našega ožjega Krasa, t. j. Slovensko Primorje, Dal-

V zgodovini gozdarstva Krasa bodo ostala imena gozdarjev-pionirjev, ki so začeli uspešno orati to ledino. Med njimi je tudi Jožef Koller, ki je že leta 1859 napravil prve poskuse pogozdovanja s saditvijo črnega bora. Gozdar Koller je namreč spoznal, da je črni bor zaradi svoje skromnosti ena najprimernejših drevesnih vrst za pogozdovanje Krasa. Upravičeno lahko torej trdimo, da pripada Kollerju zaslug, da je pokazal pravo pot, kako uspešno gozditvi naš goli Kras. Koller je pogozdil s črnim borom državni gozd pri Buzah v Istri in tam pridobil potrebne izkušnje. V črnem boru je našel drevesno vrsto, ki je odporna proti vročini, mrazu in vetru in ki s svojimi globokimi koreninami prodra med razpoke kamena, tako da najde v navidez popolnoma suhem in pustem terenu potrebno vlago za svoj obstoj in razvoj. Odpadle iglice črnega bora pa odlično popravljajo teren za poznejšo podsaditev drugih bolj zahtevnih drevesnih vrst. Gozdarju Koller Jožetu je črni bor služil le kot predkultura za izboljšanje terena in klimatski razmer, kjer naj bi se kasneje izvršila konverzija z jelko in listavci.

Prva svetovna vojna je preprečila uspešno delo naših domačih gozdar-

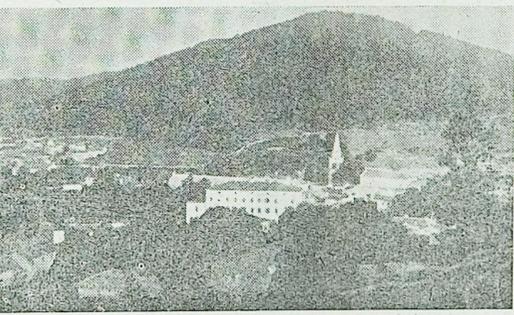

Pri Aljaževem stolpu na vrhu Triglava

Ti dve shki nam najlepše prikazujeta, kaj lahko dosežemo s pogozdovanjem.

Zgoraj: Sežana leta 1875 z golim »Taborom« v ozadiju
Spodaj: Sežana danes. Na »Taboru« je zrasel borov gozd

čuva in hrani bogastvo izvirov in omiljuje rušilno moč nalivov in ploh. Gozd je najboljša obramba proti plavozem in poplavam.

Kdor uničuje gozd, se mu to strahotno maščuje. Južna Evropa je svaričen primer za one, ki tega nočejo razumeti in verjeti. Gola puščava Apeninov, prostrane površine obuboženega Krasa, pušča grški hribovi in razežne kamnite puščave Male Azije — vse to dokazuje, da čisto ne morejo tisoletja popraviti tega, kar je mogoče zagrešil in sam rod. Primerjajmo samo naš Kras, ki je bil v davnihi pokrit z gozdovi s sliko, ki nam jo nudit danes. V polnem času je to pušta žoča pokrajina, kjer ni nati grma, da bi se vanj zatekel pič pred nevarnostjo;

Tri dni v gorah

Uslužbenci podjetja »Elektro-Gorica« so se dogovorili, da se povzpnejo na najvišjo goro Jugoslavije Triglav. Spotoma bi si ogledali še razez planinske postojanke Dolino sedmerih jezer, slap Savice in Bohinjsko jezero. Povabili so tudi me-

ne, kar sem rad sprejel. Vreme so z nekaj dni kislo držalo, zato smo težko pričakovali izboljšanja, ki pa ni hotelo priti. Sklenili smo: sli koma, vreme se bo že izboljšalo. Sedli smo na kamion in se odpeljali. Vso pot do Trente nas je spremljal dež. V Trenti so nam sporočili: »Prenočišča nimamo.« To je bila prva preizkušnja. Marjan, Bojan in Tonček pa so se znašli. »Saj smo vendar turisti,« in staknili prenočišča za vse na senikih.

Drugi dan je kazalo, da bo že dopoldan dež, a smo se vseno odločili in odšli proti Tržaški koči na Dolču. Težki oblaki so se valili od gozopadaja, vendar je včasih le pokukalo sonce izza njih. To nam je dajalo upanja, da se bo končno le zjasnilo. Po štiri in pol urni hoji smo prišli do koč, kjer smo našli polno znanecv in ljubiteljev planin iz stare in Nove Gorice. Po kratkem počitku in okrepitvi smo nadaljevali pot proti koči Planika pod Triglavom. Večkrat smo pregazili snežne plazove in zamete. Res, tu ni Vipavska dolina, pa je vendar lep! Večino izletnikov je pot precej utrudila, zato smo sklenili prenočiti v Planiki in nadaljevati turo drugi dan navezgodaj. V Planiki smo došli še dva znanca iz Nove Gorice, Jožeta in Tončka.

Popoldne okoli štirih se je nebo zjasnilo, zato so se Jože, Tončka, Tone in jaz dogovorili, da se povzpnejo na vrh Triglava. Ze v prvi strmini smo dohletli neko 42-letno Francojo iz Bleča, ki je počasi nesla svojih 90 kilogramov proti vrhu. Dobra volja vse premagal. Na grebenu

Iz spominov slovenskega pomorščaka (3)

NENAVADNA EKSPLOZIJA

Vojno leto 1917. V prvi svetovni vojni so se podmornice prvič v zgodovini pojavile kot novo in nevarno orodje, kar je deloma spremenilo način pomorskega vojskovanja, pomorskih transportov, obalne službe itd.

Transporti vojaštva in materiala so se vršili v konvojih, ki so jih spremljale vojne ladje. Naša obala je z velikim številom otokov nudila konvojem zelo dobro naravno zaščito. Za podmornice je bolj tvegano in nevarno voziti pod vodo med otoki in neštetimi čedi. Nevarne točke za konvoje so bile tiste, kjer ni bilo pred obalo nobenih otokov. V srednji Dalmaciji je bilo to pri trtu Ploča (blizu Rogoznice med Splitom in Šibenikom) bolj južno pa med otokoma Korčulo in Mljetom ter dalje od Mljeta proti jugovzhodu, kjer je odprto morje.

Na takih nevarnih točkah je bilo število spremljajočih vojnih ladij podvojeno. Prizadevali so si, da je konvoj te nevarne točke prevozil v okrilju noči, če pa to ni bilo mogoče, so skušali z umetno meglo skriti konvoj pred periskopom podmornic. Te so večkrat na slopo spuščale svoja torpeda, posebej ob trtu Ploča, ki se so potem brez obzira razleteli ob trdih skalah dalmatinske obale.

Vendar se je tu pa tam pojavila tudi taka podmornica med otoki južno od Splita, ker tam ni veliko manjših otokov in podmorskih čen. Ker v severnem Jadranu. Posebno jih je zanimal kanal med otokom Bračom in obalo, toda tam niso nikoli torpedirale nobene ladje. Nihova naloga je bila polaganje podmorskih min.

Nekoga jutra so opazile signalne postaje na otokih podmornico, ki se je vračala iz kanala Brača na odprto morje. Ker so domnevali, da je položila mine, je pet torpedovk dobilo povelje, da preiščejo in razčistijo ogrožen del morja.

Iskanje mine imenujemo dragiranje. Opravljajo ga na ta način, da dve ali več ladij, ki vozijo vzporedno, vlečejo za seboj pod vodo razpeto jekleno vrvo. S posebno napravo dela to lahko tudi ena sama ladja. Vsaka mina ima svoje sidro na dnu morja in z njim zvezana z jekleno vrvo. Zaradi lastnega vzgona teži mina proti površini morja, toda vrvo je drži toliko pod vodo, na kolikor je bila nastavljena; navadno 2 do 5 metrov pod morsko gladino. Ko pride vrvo dragirajoče ladje do vrvi mine, posebno skarpje prerežejo minsko vrvo in mina priplava na površino. Drugi način je ta, da vlečeta ladji, ki sta mino zale, nevarno orodje z njenim sidrom vred v plitvise morje. Tam spet plovez iz vode, čeprav je še vedno privržana na sidro.

V vojnem času preiščejo samo določen predel morja. Ta je v pomorski zemljevidi točno zaznamovan. Taki zemljevidi so strogo tajni in jih dajo le poveljnikom ladij, ki bodo tod plule. Po vsi in pa seveda preiščejo in očistijo vse morje.

Omenjenih pet torpedovk je takoj začelo z dragiranjem. Med prvo in drugo je bilo 200 metrov napete vrvi 8 metrov pod vodo. Prav toliko vrvi je bilo med drugo in tretjo, tretjo in četrto, četrto in peto. S petimi torpedovkami smo torej očistili morje v širini štirikrat 200 m.

Po dnevrem iskanju smo z našo jekleno vrvo zgrabili vrvo, na kateri je visela mina. Kmalu smo jo spravili na površino morja. Mine, ki

je posejal sovražnik, smo navadno pogrnali v zrak ali pa pretopili. Le če je na mini kakšna tehnična novost, smo mino z največjo opreznostjo prenesli na obalo, kjer so jo strokovnjaki razstavili na dele. Mine razstreljujejo s poslobnim razstrelivnim nabojem. Kadar ta eksplozija, raznese mino. Če pa smo hoteli mino potopiti, smo jo obstrlevali s strojnico ali s puškami. Ko so krogle prebile jekleni plašč, je voda začela pronicati v notranjost in mina se je potopila. Taka mina na morskem dnu ni več nevarna. Pri takem obstrlevanju pa se lahko zgodijo, da zadene krogla inicialno patrono in tedaj mina eksplozira.

Za našo mino je bila odrejena razstrelitev. Torpedovke so se oddaljile na 500 metrov. Ena izmed njih je spustila v morje čoln. Dva mornarja sta veslala, podčastnik pa je nosil pripravljeno eksploziv in vžigalno vrvico. Čoln se je približal mini. Podčastnik je oprežno pričel eksploziv in vžgal vrvico. Mornarja sta začela na vso moč veslati, podčastnik pa se je skrival v krovu torpedovke. Eksplozija ni bila za nas nič izrednega, toda prizor, ki se nam je nudil ob tej priložnosti, je bil kaj nenavaden. Takoj po eksploziji kras razleteli ob trdih skalah dalmatinske obale.

Ličen Mirko

Minerje je posejal sovražnik, smo navadno pogrnali v zrak ali pa pretopili. Le če je na mini kakšna tehnična novost, smo mino z največjo opreznostjo prenesli na obalo, kjer so jo strokovnjaki razstavili na dele. Mine razstreljujejo s poslobnim razstrelivnim nabojem. Kadar ta eksplozija, raznese mino. Če pa smo hoteli mino potopiti, smo jo obstrlevali s strojnico ali s puškami. Ko so krogle prebile jekleni plašč, je voda začela pronicati v notranjost in mina se je potopila. Taka mina na morskem dnu ni več nevarna. Pri takem obstrlevanju pa se lahko zgodijo, da zadene krogla inicialno patrono in tedaj mina eksplozira.

Za našo mino je bila odrejena razstrelitev. Torpedovke so se oddaljile na 500 metrov. Ena izmed njih je spustila v morje čoln. Dva mornarja sta veslala, podčastnik pa je nosil pripravljeno eksploziv in vžigalno vrvico. Čoln se je približal mini. Podčastnik je oprežno pričel eksploziv in vžgal vrvico. Mornarja sta začela na vso moč veslati, podčastnik pa se je skrival v krovu torpedovke. Eksplozija ni bila za nas nič izrednega, toda prizor, ki se nam je nudil ob tej priložnosti, je bil kaj nenavaden. Takoj po eksploziji kras razleteli ob trdih skalah dalmatinske obale.

Vendar se je tu pa tam pojavila tudi taka podmornica med otoki južno od Splita, ker tam ni veliko manjših otokov in podmorskih čen. Ker v severnem Jadranu. Posebno jih je zanimal kanal med otokom Bračom in obalo, toda tam niso nikoli torpedirale nobene ladje. Nihova naloga je bila polaganje podmorskih min.

Nekoga jutra so opazile signalne postaje na otokih podmornico, ki se je vračala iz kanala Brača na odprto morje. Ker so domnevali, da je položila mine, je pet torpedovk dobilo povelje, da preiščejo in razčistijo ogrožen del morja.

Iskanje mine imenujemo dragiranje. Opravljajo ga na ta način, da dve ali več ladij, ki vozijo vzporedno, vlečejo za seboj pod vodo razpeto jekleno vrvo. S posebno napravo dela to lahko tudi ena sama ladja. Vsaka mina ima svoje sidro na dnu morja in z njim zvezana z jekleno vrvo. Zaradi lastnega vzgona teži mina proti površini morja, toda vrvo je drži toliko pod vodo, na kolikor je bila nastavljena; navadno 2 do 5 metrov pod morsko gladino. Ko pride vrvo dragirajoče ladje do vrvi mine, posebno skarpje prerežejo minsko vrvo in mina priplava na površino. Drugi način je ta, da vlečeta ladji, ki sta mino zale, nevarno orodje z njenim sidrom vred v plitvise morje. Tam spet plovez iz vode, čeprav je še vedno privržana na sidro.

V vojnem času preiščejo samo določen predel morja. Ta je v pomorski zemljevidi točno zaznamovan. Taki zemljevidi so strogo tajni in jih dajo le poveljnikom ladij, ki bodo tod plule. Po vsi in pa seveda preiščejo in očistijo vse morje.

Omenjenih pet torpedovk je takoj začelo z dragiranjem. Med prvo in drugo je bilo 200 metrov napete vrvi 8 metrov pod vodo. Prav toliko vrvi je bilo med drugo in tretjo, tretjo in četrto, četrto in peto. S petimi torpedovkami smo torej očistili morje v širini štirikrat 200 m.

Po dnevrem iskanju smo z našo jekleno vrvo zgrabili vrvo, na kateri je visela mina. Kmalu smo jo spravili na površino morja. Mine, ki

je posejal sovražnik, smo navadno pogrnali v zrak ali pa pretopili. Le če je na mini kakšna tehnična novost, smo mino z največjo opreznostjo prenesli na obalo, kjer so jo strokovnjaki razstavili na dele. Mine razstreljujejo s poslobnim razstrelivnim nabojem. Kadar ta eksplozija, raznese mino. Če pa smo hoteli mino potopiti, smo jo obstrlevali s strojnico ali s puškami. Ko so krogle prebile jekleni plašč, je voda začela pronicati v notranjost in mina se je potopila. Taka mina na morskem dnu ni več nevarna. Pri takem obstrlevanju pa se lahko zgodijo, da zadene krogla inicialno patrono in tedaj mina eksplozira.

Za našo mino je bila odrejena razstrelitev. Torpedovke so se oddaljile na 500 metrov. Ena izmed njih je spustila v morje čoln. Dva mornarja sta veslala, podčastnik pa je nosil pripravljeno eksploziv in vžigalno vrvico. Čoln se je približal mini. Podčastnik je oprežno pričel eksploziv in vžgal vrvico. Mornarja sta začela na vso moč veslati, podčastnik pa se je skrival v krovu torpedovke. Eksplozija ni bila za nas nič izrednega, toda prizor, ki se nam je nudil ob tej priložnosti, je bil kaj nenavaden. Takoj po eksploziji kras razleteli ob trdih skalah dalmatinske obale.

Vendar se je tu pa tam pojavila tudi taka podmornica med otoki južno od Splita, ker tam ni veliko manjših otokov in podmorskih čen. Ker v severnem Jadranu. Posebno jih je zanimal kanal med otokom Bračom in obalo, toda tam niso nikoli torpedirale nobene ladje. Nihova naloga je bila polaganje podmorskih min.

Nekoga jutra so opazile signalne postaje na otokih podmornico, ki se je vračala iz kanala Brača na odprto morje. Ker so domnevali, da je položila mine, je pet torpedovk dobilo povelje, da preiščejo in razčistijo ogrožen del morja.

Iskanje mine imenujemo dragiranje. Opravljajo ga na ta način, da dve ali več ladij, ki vozijo vzporedno, vlečejo za seboj pod vodo razpeto jekleno vrvo. S posebno napravo dela to lahko tudi ena sama ladja. Vsaka mina ima svoje sidro na dnu morja in z njim zvezana z jekleno vrvo. Zaradi lastnega vzgona teži mina proti površini morja, toda vrvo je drži toliko pod vodo, na kolikor je bila nastavljena; navadno 2 do 5 metrov pod morsko gladino. Ko pride vrvo dragirajoče ladje do vrvi mine, posebno skarpje prerežejo minsko vrvo in mina priplava na površino. Drugi način je ta, da vlečeta ladji, ki sta mino zale, nevarno orodje z njenim sidrom vred v plitvise morje. Tam spet plovez iz vode, čeprav je še vedno privržana na sidro.

Eksplozija torpeda na morski obali

KARIDZAN KAFKLI I LIČLA

Turska književnost, pa naj bo to starejša ali sodobna, je pri nas skoraj popolnoma neznan. Če je že iskušal v periodičnem tisku kakšna novela, je bilo to vedno bolj ali manj prozodnostnega značaja. Danes vam predstavljamo sodobnega turškega pisatelja Karidzana Kafklija, ki se je rodil leta 1898. Največ je pisal zgodovinske povesti in romane iz turškega političnega življenja. Njegovo najpomembnejše delo je »Malifurza sultanija«, roman o lepi sužnji na turškem dvoru. Razen daljših spisov se je pa udeležil tudi v noveli. Critico, ki jo danes objavljamo, smo vzeli iz njegove zbirke »Kratke zgodbe«.

Husein-efendi je znal pisati in brati samo števke. Njegov abaski turban ni bil nič drugega, kakor znak fanatizma. Danes je prišel v svoj lokal zelo zgodaj. Kakor vselej, je tudi tokrat najprej pregledal petrolejske sode in prešel denar v blagajni. Zraven njega je stopal njegov sin Ahmed. Ko je oče dokončal svoj opravke, se je vsedel na stol. Sinova dolžnost je bila, da je štel kupljene in prodane sode, ker je bil za šolo tako in tako prežabit. V vsakem razredu je ponavljal po dve ali po tri leta in zdelo se je, da je ne bo nikdar dokončal. V nekaj letih in z veliko muko je naredil štiri razrede osnovne šole.

Husein-efendi je bil nestrpen in je pred znanci vedno petložil: »Štirideset let sem se mučil, da sem zbral tih šest grošev, ko bom umrl, bo pa ta lenoba vse uničil.« Husein-efendi je bil ves v številkah. Nekaj časa je gledal proti sosednji mizi. Tam je bilo mesto njegovega pisarja, Gijasetim-efendija. Bil je tako reven človek, da je še tistega dne, ko se je oženil, prišel v lokal celo uro pred njim. Kako to, da ga še ni? Če ne pride, bodo ostali važni opravki nedokončani...

»Ahmed!« je kričnil Husein-efendi svojemu sinu. »Pojdi k pisarju in ga vprašaj, zakaj ga še ni.« Od zindauskih vrat do trga Kačuk je vsega skupaj petnajst minut; zgodaj je še, pa strank najbrž še ne bo. V lokal je prišel čuden človek: na glavi mu je čepel masten fes, na hrbu pokopan sukunji, na nogah pa — bog se ga usmilil — raztrgani čevlji. Priklanjal se je skoraj do tal, se z desno roko dotaknil brade in čela in pozdravil: »Dobro jutro, efendi! Naj vam da Allah zdravja...« Husein-efendi je vstal, mu pokazal stol in rekel: »Izvolite, Abdulatif Figanibeg!«

Prisledca so poznali skoraj vsi trgovci. Za časa vladavila sultana Abdulahamida je bil glavni računovodja, ko so prišli pa na oblast Mladoturki, ki so prinesli to »pasjo svobodso, so na njega čisto pozabili. Že leta in leta je vsak dan, od jutra do večera hodil po trgovskih lokalih; nekje je spil kavo, nekje je nekaj pojedel, nekdo mu je pa stisnil kakih pet ali deset par, da bi si uredil brado. Najbolj so bila pa znana njegova politična prekopavanja; zdelo se je, kakor da hodi ponoči odpirat diplomatom glave, jim prebere misli in jih nato podnevi razlaga svojim prijateljem.

Ko so ubili v Bosni nekakšnega vojvodo in ko je kipeo v Evropi cel teden, je ugibal ali bo stopila Turčija v vojno in na čigavi strani bo. Starega računovodjo so tedaj vpraševali: »Kaj je novega?« To je zadostovalo. Abdulatif Figanibeg se je približal človeku do nosu in mu pripovedoval najnoveše novice in ugibanja. Njegove oči so rastle, medtem ko so izražale njegove kretnje zdaj strah, zdaj zmagao. Potem se je naglo dvignil, premeril človeka z levim očesom, pobral pet ali deset grošev in odšel kot veter.

Ko je danes stari računovodja odšel, se je Husein-efendi zatopil v misli. Vrgel je pogled na nalozene sode v skladišču, se igral s prsti in mnomljuje z ustnicami računal. V tem je prišel na vrata sin Ahmed in rekel: »Gijasetim-efendi je ponoči zbolel in se kar zvija od bolečin.«

Ko je oče slišal to novico, je poskočil. »Kajf Ga ne bo? Kaj mu je?« »Pravijo: čreva so se mu zapletla.« Husein-efendi je vzdihnil: zabal je z glavo na levo in desno in nekaj mrmral. Šel je v skladišče, se vrnil, pa spet šel. Nekaj je štel, potem se pa vrnil in obstal pred Ahmedom: »To boš naredil ti. Boš že kakol Ni težko...«

»Kaj pa?« je vprašal sin. »Telegram v Batu. Jaz bom govoril, ti pa piši! No — Findk zad Ali Veb-efendi, trgovcev. Batu. S prvo ladjo mi pošljite pet tisoč sodov petroleja. To posojilo vam plačam v šestdesetih dneh.«

Ahmed je bil vznemirjen in je pisal telegram z nekakšnim ponosom. Ne da bi čakal očetevega ukaza, je prebral ukaz na glas, toda pri tem je opazil, da ni kdo ve kako lepo napisan in ga je zato na novo prepisal in ga oddal na pošto.

Čez osem dni je prišla s Črnega morja v carigrasko pristanišče italijanska ladja. Uradnik italijanske pomorske agencije je prišel v lokal Huseina-efendija. Dal mu je papirje in mu rekel, naj dvigne petdesettisoč sodov petroleja.

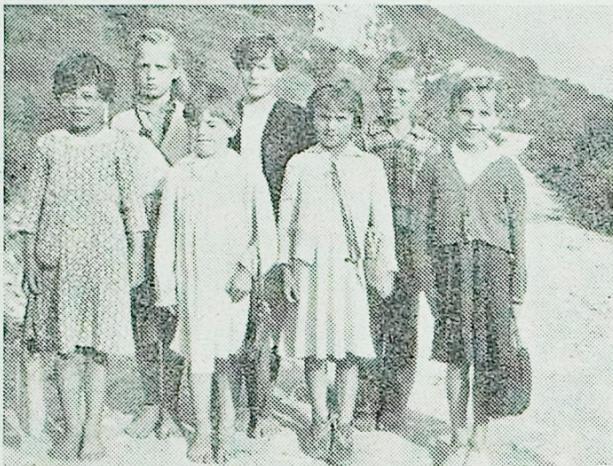
»Petdesettisoč sodov!« se je začudil Husein-efendi. »Ne, nemogoče, to ni zame...« »Da, vašo jek je odgovoril uradnik. »Morate pohiteti, jutri je praznik in ladja odpluje čez dva dni v Napoli. Stvari potem takem ne morete vrniti.«

Husein-efendi je bil v zagati. Stekel je na telegrafski urad. Tam so našli telegram in ugotovili, da je sin pri prepisovanju številca 5000, dodal še eno ničlo. Husein-efendi je bil prepreden. Ni vedel, kaj naj stori.

Vrnil se je v lokal, oklofutal sina in ga nadrl: »Bedak! Ali vse, da si me uničil. Kako naj v dveh mesecih prodam toliko petroleja, da odplačam dolg in še obrestila?« Ahmed je zbežal iz lokala domov. (Nadaljevanje na 11 strani)

LETOS PRVIČ V ŠOLO

Počitnice se bližajo h koncu. Kmalu in se bo pričel redni pouk, zopet bo treba vzeti knjige v roke in se pridno učiti. V počitnicah so se otroci naužili zraka in sonca. Potekle so jim sproščeno in veselo. Tako bodo lahko z novimi močmi pričeli z učenjem. Na žalost pa počitnice niso za vse enako potekale. Nekateri starši nočejo razumeti, da je otrok potreben počitnic, razvedrila, gibanja na zraku. Namesto tega mu nalagajo najrazličnejša dela in ga tako preobremenjujejo, kar je vsekakor nepačno. Posledice takega ravnanja z otrokom se nedvomno pokažejo bodisi v slabšem uspehu v šoli ali pa v njegovem fizičnem razvoju.

Pionirji in pionirke iz Loke in Brezovice se vračajo iz šole

Najbolj nestrpno pa pričakujejo pričetek šolskega leta otroci, ki bodo letos prvič stopili v šolo. To je velika prelomnica v otrokovem življenju. Do sedaj je živel popolnoma brezskrbno, dnevi so mu potekali v igranju. Od tega dne pa bo moral hoditi v šolo, pripraviti naloge za naslednji dan, moral se bo učiti itd. Skratka njegov način življenja bo popolnoma spremenjen. To je težak korak za otroka in starši se morajo potruditi, da otroku na pravilen način pomagajo.

Nekateri starši se niti ne zavedajo, kako škoduje otroku s tem, da mu grozijo s šolo. Če otrok ne uboga ali kaj zgreši, mu grozijo, češ, te bodo že v šoli naučili ubogati, zaprli te bodo in podobno. Razumljivo je, da bo tak otrok s težkim srcem in strahom pričakoval pričetek šole. Skušal bo zbežati in tega strahu se večkrat dolgo ne bo mogel znebiti. S takim ravnanjem otroku škodujemo, učiteljem pa otežkujemo delo.

Otroka že v predšolski dobi zani- ma njegova okolica. Stalno sprašuje: kaj je to, zakaj je tako, itd. Vse bi rad vedel, vse spoznal. Na vsa njegova vprašanja skušajmo s potrpljenjem odgovorjati. S tem, da otroku lepo obrazložimo to kar ga zanima, mu bogatimo besedni zaklad in mu širimo obzorje. Tak otrok bo v šoli veliko lažje dojemal kot tisti, kateremu so starši osorno in z nepotrepljivostjo odgovorjali: bodi tiho, nimam časa in podobno. Tak otrok bo v šoli spoznal, koliko več vedo drugi otroci od njega in bo zagranjen in nezainteresiran sledil pouku. Le z velikimi težavami bo potem učitelju uspelo otroka vsaj nekoliko razgibati. Včasih pa take napake staršev ni mogoče popraviti.

Zato bomo predšolskemu otroku na razne načine pomagali. Povedali mu bomo, kaj vse se bo v šoli učil, kaj vse bo tam delal, da bo tam našel veliko prijateljev, da se bo učil risati, peti, da v šoli velikokrat predvajajo razne filme, da bodo hodili na izlete, pozneje ko bodo že znali čitati bodo dobili lepe knjige z barvnimi slikami o živalih, razne pravljice in podobno. Otroku bo potem komaj čakal pričetka šole, z veseljem in nestrpnostjo bo pričakoval tega dne. Pogumno in samozavestno bi prihajal in odhajal iz šole in učil se bo z zanimanjem in ljubeznijo. Otroku bo srečen in z njim vred njegovi starši, ki bodo na ta način poplačani za njihov trud.

Se na nekaj moramo paziti pri predšolskem otroku. Velikokrat se dogaja, da starši že eno leto ali več pred vstopom v šolo otroka mučijo s spoznavanjem črk in števil. Otroka s tem preveč mučimo, ker še ni

dovolj razvit za tako učenje. V šoli bo potem brez zanimanja sedel in ko ga bodo sošolci dohiteli, ne bo imel volje za nadaljnje učenje. Za predšolskega otroka je dovolj, če mu starši pojasnjujejo razne slike in mu odgovarjajo na nešleta vprašanja, ki jim jih otrok zastavlja. Vse drugo pa prepustimo pedagogu, ki bolje pozna način, kako uvajati otroka v čitanje, računanje in pisanje. Pri otroku ni važno to, da ga učinio raznih stvari, važno je, kako mu bomo znali to razložiti, kako mu bomo znali to snov podati in vzbuditi pri njem zanimanje za predmet.

v šolo, ga brez oklevanja vpišejo. V začetku se otrok uči, čeprav s težavo. Pri njem opazimo kako težko in počasi dojema in se uči. Kmalu pa ne more več dohitevati ostalih otrok. Leto je kljub temu zgubljeno in otrok mora ponavljati razred. Če bi pred vpisom v šolo starši nekoliko premislili in sami sebi priznali, da se njihov otrok počasneje razvija kot drugi, bi jim bilo to prihranjeno. Prihranili bi pa tudi otroku to ponižanje. V takih primerih je najbolje, če se starši posvetujejo pred vpisom z učiteljem. Ta jim bo lahko svetoval, ali je bolje, da otrok še eno leto počaka, ali da se ga vpiše v pomožno šolo, ali pa še za eno leto v otroški vrtec. Otroku je dobro pripravljeno za šolo tedaj, ko se zna sam obleči in obuti, ko si zna sam zavezati čevlje. V stanu mora biti, da pozna svoje šolske stvari, svoj suknjič itd.

Starši si vedno želijo posebno nadarjenega otroka, sramujejo pa se manj nadarjenega. Slednjega silijo k učenju, ne dopuščajo mu nikakršnega igranja, skušajo ga ne vse načine prikleniti k učenju. Z muko bo otrok komaj sledil ostalim. Lahko se zgodi, da otrok izdela razred, vendar če nečemo, da se bo ista muka ponavljala še naslednje leto, moramo otroka ponovno vpisati v prvi razred, ker je njegov razvoj nekoliko zaostal in le na tak način bo lahko uspeval. Tak otrok je velikokrat izpostavljen zasmehu tovarišev in tako se otrok razvija v nezaupljivega, plašnega in za življenje nesposobnega človeka.

Še nekaj besed o pomožni šoli. Starši govorijo o njej z velikim odporom in nespoštovanjem. To pa zaradi tega, ker z nerazumevanjem gledajo na njo. Ta odpor radi razlagajo s tem, da ko so ono hodili v šolo, so bili v pomožni šoli sami neumni in brezumni otroci, taki, ki se pozneje niso mogli oprijeti nobenega poklica in jih tudi noben mojster ni hotel sprejeti, ker so obiskovali pomožno šolo. To je dandanes popolnoma napačno mnenje. V pomožni šoli je številno veliko manj učencev. Za to šolo posebej šolan učitelj se zato lahko veliko bolj ukvarja s posameznim otrokom in mu pomaga pri duševnem razvoju. Zato ne smemo gledati z zaničevanjem na to šolo in na otroke, ki jo obiskujejo.

BELJENJE LAS

Gotovo ste že opazili, da pogosto belenje las naredi krhke in suhe lase, ki izgubijo naraven lesk, postanejo trdi in se lomijo. Čeprav mnogim ženskam svetli lasje dobro pristojijo, moramo paziti, da ne bomo imeli od tega več škode kot koristi.

Imamo nekaj načinov, ki napravijo lase lepe svetle in jim ne škodujejo tako kot »blajhanje«. Ze od nekdaj so uporabljale zene kamilice kot dobro naravno sredstvo v ta namen. Po pranju namočimo lase v kamilicah in jih kako uro sončimo. Učinek je zelo dober, tera bolj ker dobijo lasje lep sijaj in so mehki. Toda sodobna žena nima navadno toliko časa, da bi si lepo skrbno umila doma lase in bi se potem še nekaj ur sončila. Zato se zatekajo žene k oksigenu in pri tem ne pomislijo na posledice.

Ce pa se že zatekamo k umetnemu »blajhanju«, moramo vsekakor najti nekaj časa za nego las. Lase moramo omivati z rumenjakovim odnosno z lahkimi šamponom. D. nam bo oksigen manj škodoval, si pripravimo sledečo mešanico: 1 velika žlica tekočega šampona, 2 žlici 100% oksigena, 1 žlica magnezijevega karbonata (ali bele moke) ter 6 kapljic amoniaka. Po pranju las v tej raztopini dobro namočimo, potem pa splaknemo v več čistih vodah. V zadnjo vodo damo nekaj limoninega soka, ki nevtralizira oksigen. Pred uporabo oksigena je tudi dobro en dan prej namazati lasišče in lase z oljem in sicer: ena tretjina ricinusovega olja in dve tretjini kakega drugega rastlinskega olja. Mešanico segrejemo in dobro vmasiramo v ko-

žo na glavi, tako da so mastni vači lase; glavo potem zvežemo in pustimo čez noč. Če lase pred uporabo oksigena tako negujemo, bodo veliko manj pokali in obdržali bodo blešč ter mehko.

Dva modela lepih in praktičnih oblek za pozno poletje, ena iz letos zelo modernega črtastega blaga z lepimi vratnimi izrezom. Druga rožasta, nam bo služila za hladnejše večere in jesenske dni.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Neprijetnosti ki jih povzročajo preobčutljiv organizem

Preobčutljivost organizma za razne snovi imenujemo tudi alergija. Te snovi so lahko najrazličnejše, lako rečemo, da je ni snovi, proti kateri človek ne bi mogel postati preveč občutljiv. Seveda pa so snovi, ki bolj pogosto povzročajo preobčutljivost, kakor na pr. razne dišave in zdravila, potem raki, jagode, razni siri in jajca. Posledice so lahko kaj različne: kopričnica ali urtikarija, astma, migrena itd.

Pri takih pojavih je značilno tudi to, da lahko tak pojav povzroči že najmanjša količina snovi, za katero smo preobčutljivi. Niti ni treba, da tako snov pojemo, zadostuje že, da pridemo z njo v stik, da jo denemo na kožo ali da jo vonjamo. Na koži obraza in telesa lahko nastanejo alergični pojavi na dva načina, in sicer:

S hrano je prišla v organizem snov, za katero smo preobčutljivi in zato postane preobčutljiva tudi koža. Če so ti pojavi močnejši, trajajo dalj časa in so pogostejši, se je treba obmiti na zdravnika,

ki bo ugotovil snov, za katero smo preobčutljivi, da se je bomo lahko ogibali. Alergična obolenja lahko v glavnem preprečimo, če se obrnemo na zdravnika, brž ko nastane sprememba, tudi če so na oko nepomembne.

Drugi način je neposredni vpliv snovi, za katero smo preobčutljivi, na kožo obraza ali telesa. Za to že zadostuje, da se umijemo z milom ali namažemo s kremo, da uporabimo barvo za lase ali kako dišavo. Včasih je človek v začetku preobčutljiv samo za določeno snov, včasih pa postane na vsem lepem preobčutljiv tudi za snov ki jo je prej že dolga leta neštetokrat uporabljal. Tudi v tem primeru lahko nastane obolenje na različne načine, bodisi v obliki sprememb na koži, glavobola, naduhe, nujenj v prebavilih in podobno.

Če se zatečemo k zdravniku, navadno te motnje kaj hitro odstrani in ugotovi vzrok. Po možnosti tudi prepreči, da bi se ponovno ponovile.

Za naše gospodinje

PLJUCNA PECENKA PO FRANCOSKO

60 dkg pljučne pečenke, 3 dkg suhe slanine, 5 dkg masti, svinjska mrežica, glavica zelja, 1 čebula, zelen peteršilj, 3 do 4 jurčke ali šampijone, sol.

Mesu odstranimo kožico, nato ga osolimo, polijemo z vročo mastjo in ga v njej pečemo 10 minut. Nato razgrnemo na desko svinjsko mrežico, jo obložimo najprej s tankimi rezinami slanine, po vrhu denemo še na pol kuhano in na liste razdeljeno zelje. Meso obložimo s prepraženo čebulo in gobami ter potresemo z zelenim peteršiljem. Nato ga zavijemo v pripravljeno mrežico in povežemo z nitko. Tako pripravljeno meso denemo nazaj v kožico in ga pečemo še dobro uro. Vmes ga pogosto oblijemo z mastjo, da ostane pečenka lepo sočna. Pečeno meso razrežemo na rezine, jih polijemo s sokom. Poig serviramo riž, rezance, krompir, krompirjeve žgance itd. ter solato.

MARELICNI BISKVIT

8 dkg surovega masla ali margarine, 3 jajca, 10 dkg sladkorja, naribana lupinica ene limone, 1/8 kg moke, žlička pecilnega praška, 30—40 dkg marelic (lahko tudi jabolok ali češpelj), maščoba in moka za pekač, 2—3 žlice sladkorne moke.

Surovo maslo ali margarino, rumenjake in sladkor penasto umešamo, nato dodamo trd sneg in moko s pecilnim praškom in naribano lupinico. Vse skupaj previdno zmešamo in deneimo na dobro pomaščen in pomokan pekač. Po testu razvrstimo razpolovljene marelice in pečemo 3/4 ure. Ohlajeno pecivo zrežemo in potresemo s sladkorjem v prahu.

DVA NAMAZA ZA KRUH

I. 250 g kuhanega mesa ali ostanke kake pečenke, 2 do 3 trdo kuhana jajca, po želji 1 do 2 sardeli (konservirani), 100 g surovega masla ali margarine.

Meso, jajca in sardeli zmeljemo na mesnem stroju ali pa prav na drobno sesekljamo. Tej mešanici dodamo surovo maslo ali margarino, ki smo jo že prej dobro umešali, tako da je lepo rahla. Namaz začinjimo še s sesekljanim peteršiljem, drob-

njakom, mladim zelenjem česna ali čebule itd.

II. 75 g surovega masla ali margarine, 250 g svežega pretlačene paradiznika ali konzerve, 3 trdo kuhana jajca, nekoliko gorčice, 3 žlice smetane in sol. Surovo maslo ali margarino penasto umešamo, nato ji dodamo paradiznik, zelo na drobno zmečkane rumenjake, gorčico, smetano in sol. Vse dobro premešamo, nato pa dodamo še zelo na drobno sesekljane beljake.

Kadar pripravljamo ta namaz iz svežih paradiznikov, tedaj jih najprej zmečkamo, denemo na cedilo, da se sok nekoliko odteče, nato jih šele pretlačimo. Sok uporabimo za juhe ali omake. Na ta način dobimo dovolj gost mezzzo, ki nam namaza preveč ne razredči.

SOLATA IZ ZELENE, RDECE PESE IN CEBULE

Tri do štiri ne predebele rdeče pese skuhamo, prav tako dve zeleni in dve drobni čebuli. Kuhano peso in zeleno olupimo in zrežemo na tanke listke, lahko pa tudi na rezance kakor repo. Dodamo še narazano čebulo in vse dobro zmešamo, nato zabelimo z oljem in kisom, posolimo in primešamo še žlico gorčice. Solata naj malo postoj, preden jo damo na mizo.

ZA V POPOTNO TORBO

1/4 kg suhe, kuhane svinine, 1/4 kg dobrega sira, 1 kisló kumarico, 10 kaper, malo sardelne paste ali sardelo, žlica gorčice, ščepec sladke paprike, 1 drobna čebula, 6 do 8 dkg maščobe.

Svinino drobno sesekljamo ali zmeljemo na mesnem stroju. Sir naribamo, sesekljamo še kumarico, kape, sardele in čebulo. Namesto sesekljane čebule vzamemo le sok, če to našemu okusu bolj prija. Maščobo, bodisi surovo maslo, margarino, mast ali pa zaseko dobro zmešamo, da je rahla in penasta. Vse sestavine zmešamo z maščobo. Po svojem okusu lahko količino posameznih začimb zvečamo ali zmanjšamo.

Prinavljen dodatek h kruhu po želji namažemo na košček kruha ali pa ga dobro natlačimo v primerno posodico (najboljše v aluminijasto dozo, ki ima steklen vložek) in tako vzamemo na pot ter mažemo čele, kadar sedemo na izletu k mali i.

KRATKI NASVETI

Okvirje bomo zavarovali pred lesnim moljem na ta način, da jih namažemo na zadnji strani z bencinom.

*

Kokoši bodo nesle več jajc, če jim bomo teden dni pokladali nekaj zrn ječmena, ki smo ga nekaj ur namočili v vodi in soli.

Da zamašek ne obliči v vratu steklenice z lepljivo vsebino, ga namočimo v olje ali pa v raztopljeno mast.

*

V novih čevljih nas radi pečejo podplati. To preprečimo, če podplat na notranji strani namažemo s spiritom.

ZA RAZŠIRITEV TURIZMA

Minuli teden je imel svojo prvo sejo Svet za turizem in gostinstvo pri novem koprskem OLO. Na seji so ugotovili, da sedanja zmogljivost gostinsko-turističnih obratov ne zadostuje več vedno večjim potrebam. Dotok gostov stalno narašča. Letos se je obisk letoviščarjev povečal za nad četrtino in so gostišča preselila lanski promet v tem času za nad 50 milijonov dinarjev.

Clani sveta so sestavili okvirni investicijski načrt za prihodnje leto. Vanj so vključili vse popravila potrebne turistične objekte v vseh letoviških krajih področja, tako da se bo število ležišč povečalo nad 500. Načrt predvideva med drugim dozidavo novega trakta z 80 posteljami hotela Triglav v Kopru, preureditev in adaptacijo nekdanjega hotela Venezia v Smedeli, hotelov Menis in Ex Arrigoni v Izoli, ureditev gostišča Jezera v Fiesi pri Piranu, hotela Metropolina in gostišča Rotonde v Piranu, v Portorožu pa adaptacijo vseh zgradb, ki so nekdo že služile za turizem in gostinstvo.

Razen tega predvideva investicijski načrt za leto 1956 ureditev kanalizacije v vseh obmorskih mestih, ureditev cestnih zvez in dovozov okoli gostišč ter ureditev zunanje razsvetljave v Portorožu, Izoli, Strunjanu in Fiesi. Clani sveta so predlagali, naj bi posamezna podjetja nastopala kot investitorji hotelov pred vsem v Strunjanu in Piranu. Predloženo je, naj bi ta podjetja v lastni režiji opravila potrebne adaptacije in nato odprla gostišča odprtega tipa, člani njihovih delovnih kolektivov pa bi v njih uživali delen popust.

Clani sveta so tudi razpravljali o pomanjkljivosti trgovske prodajne mreže v Portorožu. Izrazili so mnenje, da je treba trgovino tamkaj tako urediti, da bo odgovarjala povečanim potrebam turizma.

Na seji so razpravljali tudi o gostinskem kadru. Sprejeli so priporočilo in predlog okrajni gostinski zbornici, naj prouči možnosti za nastavitve dobrega gostinskega kadra za prihodnjo sezono. Ugotovili so, da dosedanji kader zaradi pre-

obremenjenosti in delno zaradi pomanjkljivosti strokovnih sposobnosti ne more zadovoljivo postreči vsem gostom. Iz dneva v dan se zaradi naraščajočega turističnega prometa večajo tudi potrebe po gostinskem kadru.

Obravnavali so tudi nedavni odlok o povišanju cen vodi. Sklenili so predlagati pristojnim organom, naj bi priznali hotelom potrošnjo 100 litrov vode na ležišče dnevno, drugim gostiščem pa 50 litrov vode dnevno na sedež v lokalupap po nižji ceni.

Ze na svoji prvi seji je novi svet za turizem in gostinstvo krepko posegel v turistično problematiko našega področja, kar se bo nedvomno že v bližnji prihodnosti poznalo na razvoju in napredku turizma in gostinstva.

Ureditev novih vinogradov

Zanimanje vinogradnikov in sadjarjev za urejevanje in nasaditev novih vinogradov in sadovnjakov narašča iz leta v leto. Traktorji kmetijskih združenj imajo vsako jesen toliko naročil, da ne zmorejo vsega dela. To prizadevanje podpira republiška in zvezna vlada in tudi okrajni sami. Tudi za prihodnje leto so razpisani razni natečaji za kmetijske izboljšave. Tako so na zadnji seji Okrajne zadrugne zveze v Kopru razpravljali o predlogih kmetijskih investicij za 1956 leto. Predsednik okrajne zadrugne zveze Ivan Knez je v poročilu omenil, da so do sedaj pripravljene elaborati za investicije v znesku 306 milijonov din. Ta sredstva naj bi kmetovalci porabili za ureditev novih vinogradov in sadovnjakov ter deloma za gradnjo skladišč. Te elaborate bodo predložili na zveznem natečaju za kmetijske investicije. Pri zagotovitvi kreditov predvidevajo razne težave, ker vse zadrugne še niso izdelale elaboratov. Odborniki so sklenili, naj pri podjetju »VINOSAD« osnujejo projektno biro, ki bi izdeloval elaborate za investicije v kmetijstvu v prihodnjih letih.

Odborniki so se na seji zavzeli tudi za rešitev nekaterih nujnih vprašanih kmetijskih združenj ter za obdelavo zapuščenih zemljišč. Ta zemljišča naj bi začasno upravljale zadrugne in skrbele za njihovo obdelavo. To vprašanje pa spada v pristojnost Okrajnega ljudskega odbora, ki bo gotovo našel primerne rešitve. Dalje so naseji predlagali združitev nekaterih manjših združenj z večjimi in močnejšimi, da bi potem lažje in boljše poslovale.

Ker nam še vedno primanjkuje dobrih kmetijskih strokovnjakov, so na seji sklenili, da bodo s štipendijami omogočili študij pet do desetim dijakom na kmetijskih šolah in agronomskih fakultetah. Na poučno ekskurzijo v inozemstvo pa bodo poslali dva kmetijska strokovnjaka.

Zadružni domovi v Sočergi in Gračišču

Prebivalci Sočerge so lahko ponosni, da imajo v vasi lep zadružni dom, pri katerem so nad polovico vseh gradbenih del opravili prostovoljno. Ko so ta dom gradili, so bili prepričani, da jim bo bolj služil, kot jim pa danes služi. Sicer je res, da notranjost doma še ni popolnoma urejena in čaka, lahko bi rekli, na odločitev vaščanov, kaj naj v domu prav za prav imajo. Kmetijske zadrugne v vasi nimajo, prav ako nobene druge ustanove razen šole, ki se poslužuje le treh prostorov. V kakšne namene bodo torej izkoristili v Sočergi svoj zadružni dom? Nekateri so mnenja, da bi ga preuredili v stanovanja. Vas šteje 500 ljudi in nima niti trgovine. Sočergšani morajo tudi za pečico kvasa hoditi v Gračišče. Mar bi ne bilo pametno, da odpre kmetijska zadruga Gračišče svojo poslovalnico v Sočergi? Pa še bi ostalo prostora, ki bi ga lahko uporabili za krasen kulturno-prosvetni kotiček s primerno dvorano, v ostale prostore, zlasti v pritličju, pa bi lahko postavili kakšno obrt, recimo mizarsko, kovaško, kolarsko in podobno.

Medtem ko so v Sočergi v skrbeh, kako bi najbolje izkoristili prostore svojega zadružnega doma, se pa v Gračišču trudijo, kako bi nadaljevali začeta dela za zadružni dom. Povedali so, da ni denarja. Vsega imajo na razpolago le par milijonov, zidovi pa so visoki komaj do prvega nadstropja. Gradbišče je sicer polno opeke in kamena, ki čaka, da bodo dela nadaljevali. Toda kaj je 2 milijona za tak dom? »S petimi milijoni bi se še dalo«, menijo na občini in v upravi kmetijske zadrugne. Ali jim bo uspelo dobiti še tri milijone kredita? Na vsak način jih zadružni dom v Gračišču potreben. — od

Čemu naj služi hlev bivše KDZ v Kubedu

Člani kmečko delovne zadrugne v Kubedu so v letih, ko so skoro po vseh večjih krajih obstajale kmečko-delovne zadrugne, zgradili moderen živinski hlev. V hlevu so imeli lepo število živine, ker je bil zgrajen po načrtih napredne živinoreje. Po reorganizaciji kmečko delovne zadrugne je hlev prešel v upravo splošne kmetijske zadrugne v Gračišču. Ta v začetku ni vedela v kakšen namen naj bi novi hlev uporabljala. Prejšnji člani KDZ so svojo živino vzeli iz hleva, tako da je zaenkrat ostal prazen.

Pred odborom kmetijske zadrugne je tako nastalo vprašanje, kako koristno uporabiti lepo in moderno stavbo. Od hleva mora zadruga letno odplačevati 40.000 din anuitet, tako da ji je sedaj hlev v breme. Taka stavba, ki bi bila v ponos marsikateremu državnemu posestvu, stoji danes skoro prazna in ne prinaša nobenih dohodkov, razen nekaj najemnine, ki jo plačujejo nekateri kmetje, ki še imajo v hlevu živino in seno. Skupno je zadruga lani prejela 29.000 din najemnine od kmetov. Niti toliko, da bi lahko kri-la letno anuiteto. Upravni odbor kmetijske zadrugne je na sejah večkrat razpravljal o vprašanju tega hleva, toda ni mogel priti do kakšnega primernega zaključka. Kot najbolj primerno je imel to rešitev, ker redijo v Kubedu dobro živino in imajo na razpolago dovolj pašnikov, bi kazalo začeti z rejo dobre plemenske živine. V ta namen so že bili storjeni dobri koraki. Precejšnje površine dobrih pašnikov bi združili. S tem pa niso bili zadovoljni lastniki tistih pašnikov, ker so jih že pod nekdanjo Italijo razdelili na parcele in tako postali individualni lastniki.

Druga rešitev bi bila v tem, da bi vinogradniško-sadjarstvo posestvo v Črncem kalu razširilo svoje delovanje tudi na to stran Rižane. Ker bo za gnojenje večjih površin vinogradov in sadovnjakov potrebnih velike količine hlevskega gnoja, bo nujno moralo misliti na rejo večjega števila goveje živine. V Kubedu in okolici pa je kraj zelo primeren za vzrejo mlade plemenske živine. Novi hlev bi kot nalašč odgovarjal temu namenu. Reja plemenske živine bi kmetovalcem prinašala lepe dohodke, za potrebe posestva pa bi bil gnoj. —jn

Sv. Anton

Kdaj se bodo uresničili naši sklepi, tako se pogovarjajo člani naše kmetijske zadrugne. Več let zaporedoma na rednih občinskih zborih sklepamo, da je treba nabaviti traktor. Leta tečejo, sklepi pa ostajajo samo na papirju. Bliža se jesen in s tem čas novega oranja, nekateri pa bi že sedaj orali, če bi imeli s čim. Na občinskih zborih smo večkrat govorili tudi o motokultivatorju — frezi in drugem kmetijskem orodju. Vsega tega še ni videti nikjer. Naša zadruga za sedaj nima nobenega stroja, razen kamiona in kotla za žganjekuho.

Pred tremi leti so pri nas začeli graditi del nove ceste proti Kavaličem. Takrat je občinski ljudski odbor: Dekani z lastniki, ki so odstopili zemljišča za gradnjo ceste, sklenil pogodbo, da bodo še pred gradnjo dobili plačano odstopljeno površino. Zdaj so pretekla skoro tri leta, lastniki pa še vedno čakajo na izplačilo odškodnine.

Ze med šolskim letom so učitelji obljubljali otrokom, da bodo med počitnicami šli na izlet. Otrokom so naročili naj prinese vsak po 100 din, isto vsoto za tiste člane družin, ki bi se želeli udeležiti izleta. Med učitelji pa je nastalo nesoglasje, zato je tudi tako pričakovani izlet šel po vodi. Učitelji sedaj vračajo denar, kar pa je otrokom in tudi staršem zelo narobe.

V polnem teku so dela za napeljavo telefona iz Pobegov v našo vas. Pričakujemo, da bomo v kratkem dobili tako potreben telefon, ki smo ga pogrešali vsa ta leta. Obljubljeno je bilo, da bomo letos dobili tudi javno razsvetljavo. Do sedaj pa še ni ničesar videti. Prav bi bilo, če bi se nekdo pozanimal, kako je s to zadevo.

Vaščan

Smrtna prometna nesreča

V terek okrog poldneva se je pri bencinski črpalki v Kopru zgodila težka prometna nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. Ko je tovorni avtomobil kmetijske zadrugne iz Smarj privozil po cesti Istrskega nabrežja in na ovinku pri koprskih vratih proti bencinski črpalki, sta iz nasprotne strani privozila na motornem kolesu Franc Senčar in Marjan Jerič, uslužbenca podjetja »Elektroservis« iz Kopra. Sofer motorja Senčar je hotel prehiteti avtomobil, pri tem se je pa zaletel v levo stran avtomobila. Pri trčenju v avtomobil sta oba vozača dobila težke poškodbe. Bila sta takoj prepeljana v izolsko bolnico, kjer je Jerič ob 15. uri podlegel zaradi dobljenih poškodb. Vzrok nesreče je nepravilno prehitavanje. Senčar ni imel niti dovoljenja za vožnjo in kot tak ne bi smel voziti motorja. Ob tej ne-

sreči ponovno ugotavljamo, da so nekateri šoferji vse premalo previdni in disciplinirani. Posledice takih nepravilnosti pa so težke nesreče.

Požar v Babičih

V soboto popoldne je v leseni lopu poslopja Franca Babiča izbruhnil manjši požar. Lopa je last Babičevega brata Antona. Na mesto požara so takoj prihiteli koprski gasilci, ki so obvarovali ostala poslopja pred ognjem. Pri gašenju požara so pridno pomagali tudi vaščani. Zraven hiše in lope je imel Anton Babič okrog 35 stotov slame in nekaj stotov sena. Gospodinja je zjutraj zakurila v štedilniku s suhimi drvmi. Močan veter je iz nizkega dimnika odnašal še žive iskre, ki so zanele požar. Skoda znaša nad 60.000 dinarjev.

Etnografsko raziskovanje Brkinov

Ze od prvega avgusta raziskuje Etnografski muzej iz Ljubljane s posebno ekipo Brkine. Ekipa šteje 12 članov in v njej sodelujejo znani etnografski delavci: B. Orel, M. Matičetov, S. Vilfan, R. Hrovatin, M. Ložar, M. Jagodič, F. Šarf in T. Cevc. Ekipa ima tudi tehnično skupino misarjev, v kateri so: J. Romih, S. Nekrep in drugi.

Brkini so etnografsko zelo bogat teren, zato ima ekipa že lepe uspehe pri svojem delu. Svoj glavni sedež imajo v Mankovščini pri Matériji. Delo bodo končali konec avgusta.

Predsednikova miza je bila na mestu učiteljevega katedra. Poslanik Finance je v sredini začel narekovati svojemu pisarju zapisnik o zborovanju. Na njegovi strani je sedel župnik, župan, Jurado, oficir in drugi povabljeni, med katerimi je bil vaški zdravnik, revni razdedinjenec znanosti, ki je moral za boren denar prihajati v Palmar trikrat na teden in zdraviti vse, ki jih je napadala močvirska mrzlica.

Jurado se je dvignil. Pred njim so ležali registri cele skupnosti, čudovita zbirka hieroglifov. Vse datjave so bile označene z dokovorjenimi znaki vseh vrst. Te so progruntali stari Juradi, ki niso znali pisati, in to navdalo so vsi poznejši sprejemali. Na vsakem listu je stal račun vsakega ribiča, račun, ki se ni glasil na ime, marveč na znak, ki ga je ribič stavil ali vrezoval na svoj čoln in svoje mreže, da jih je lahko prepoznal: križec, skarje, kljun povodne ptice itd. Paloma je imel polmesec.

Jurado je bežno pogledal na hieroglif pa dejal: »to je račun za tega in tega«. Sledilo je na naslednjih straneh še veliko čačk, vsaka od katerih je potrjevala plačilo mesečne takse.

Starejši ribiči so hvalili ta način računanja, ki je dopuščal vsakomur, da se je o vsem lahko sam prepričal. Tu ni bilo mogoče slepariti, kot se je to lahko storilo v tistih knjigah, ki so bile polne števil in besed, ki jih razume samo gospoda.

Jurado, trd in prevejan mladenič z obrito glavo in nespodobnimi očmi, je zakašljal in nekajkrat pljunil preden je začel z govorom.

Povabljeni, ki so sedeli okoli mize, so se začeli med seboj pogovarjati. Najprej so imeli obravnavati vprašanja

skupnosti, v katera se niso smeli vmešavati. To so bile zadeve, ki so se morale opraviti med ribiči samimi.

Jurado je začel:

— Gospodje...

Sinil je z oblastnim pogledom na poslušalce, kot bi jim zapovedoval tišino.

Spodaj na trgu so se otroci drli kako vicane duše in klepetanje žensk je bilo oglušujoče.

Preglednik je poslal sla, da jih pomiri.

Jurado je začel:

— Gospodje, na dan s kartami! Za Jurado so me imenovali, da izterjam od vsakega člana določeni davek. Le na ta način zmorem ob koncu tromesečja oddati Financi skupno vsoto tisoč pet sto peset, tistih slavnih pet kilogramov srebra, o katerih ste toliko razpravljali na vasi. No, zadeva se ne sme tako nadaljevati! Ni malo tistih, ki zaostajajo v plačevanju, kar sili boljše založene ribiče, da krijejo po svojih močeh prej omenjeno zavlačevanje. Da se izognemo tej neprijetnosti, predlagam, da se izključijo od zrebanja vsi tisti, ki niso z davki na čistem.

Del poslušalcev je z odobravočim mrmranjem sprejel Juradove besede. Gotovo so bili ti oni, ki so plačali in ki so videli v tem, da bi bil marsikdo od tovarišev izključen, večjo možnost za zmago. Toda večina, ki so jo sestavljali ribiči, revni v obraz, je planila enodušno pokonci in protestirala, tako da je za kak trenutek preglasila Juradove besede.

Ko je zavladala zopet tišina in se je vsakdo vrnil na svoje mesto, se je nek boleden moč dvignil in s trudnim in od zone presekanim glasom začel govoriti. Bil je eden tistih, ki davkov niso bili še poravnali. Morda nihče ni bil toliko dolžan kakor ravno on. Ob zadnjem zrebanju je dobil eno najslabših mest in to, kar je ujel, ni zadostovalo, da bi prekrbel svojo družino. V celem letu je šel dvakrat v Valencio s čolnom, ki je prevajal dve snežnobeli krsti z zlatim okrasom, za katere se je bil moral izposoditi denar... Ali je mogoče, da bi se oče ne pobrigal za svoje male, ko so se odpravljali na pot, od koder ni več povratka?... Umrli sta

bili od nezadostne in slabe hrane, kakor je zagotavljal don Miguel. In kot bi vse to ne zadostovalo, si je revček nakopal z ribarjenjem močvirsko mrzlivo in jo že lepe mesece prenašal na ramenih... Plačal ni, ker plačati ni mogel. Zato bi mu torej hoteli vzeti pravico do sreče? Ali ni bil član skupnosti ribičev kakor njegov oče in njegovi predniki?

Po teh moževih besedah je zavladal tesnoben molk, ki ga je preklinjalo samo stokanje nesrečneža, ki je, zleknjen na klopi, skrival svoj obraz med dlani, kot bi ga bilo sram tega, kar je izpovedal.

— Ne, zaboga, ne! — je zavpil nek tresoč se glas in pretresel vse pričujoče.

Bil je Paloma, ki je govoril stoji, s čepico potlačeno za ušesa. Oči so se mu svetlile od ogorčenja, vmes pa je klel. Tovariši so ga opozarjali, naj bi se obvladal in ne bi pozabil na spoštovanje do gospodarjev in predsedstva. Na to pa je odgovarjal s komolci in nadaljeval. Kaj so ga brigale te lutke... ko pa je bil vaju družbe kraljic in junakov!... Govoril je, ker je imel pravico do tega, zaboga!... Saj je najstarejši čolnar v Albuferi in njegove besede bi morali sprejemati kot dognanja. Skozi njegova usta so govorili predniki vseh pričujočih. Albufera je bila last vseh in sramotno bi bilo jemati kruh nekemu, ker ni mogel plačati davkov.

— Ali ima ta gospa Financa prav potrebo, da gre na kosilo z ubornimi denarji ribičev?

Starčevo ogorčenje je navduševalo poslušalce. Mnogi so se na vsa usta smejali in pozabljali na žalostni občutek, ki je vladal še pred hipom.

Paloma je spominjal, da je bil tudi on sam nekdo Jurado. Prav je, ostrašiti in pokazati zobe potepuhom, ki nočejo ničesar slišati o delu, toda uboge nesrečneže, ki so izpolnili svojo dolžnost, one nesrečne žrtve revščine bi morali sprejeti z odprtimi rokami.

— Cordons! Saj niso vendar ribiči iz Palmara Turki! Ne, vsi so si bratje in jezero je last vseh! Tiste razlike med bogatimi in reveži so lahko na kopnem, med kmeti, kjer so gospodarji in služabniki. V Albuferi so vsi enaki!

OB ZAKLJUČKU SEMINARJA članov občinskega komiteja Postojna v Ankaranu

Mladinski komite v Postojni je v dneh od 1. do 10. avgusta priredil v Ankaranu pri Koprju seminar za vse svoje člane. Seminar je obsegal predavanja političnih delavcev okraja Koper in komunite Postojna. Predavali so: Marija Vogrič, predsednik OK LMS in Gvido Trampuž, predsednik komunite Postojna. Oba predavatelja sta govorila o organizacijskih vprašanjih. O razvoju združništva je predaval tovariš Knez, o gibanju socialistične mladine v svetu član CK LMS tovariš Rudi Bregar, o gospodarstvu FLRJ pa je predaval tovariš Ostrouška. Razen tega smo imeli v programu še vrsto pomembnih predavanj in bi seminar mnogo bolj uspel, če bi bila uresničena.

Vendar smo na seminarju pridno delali, čeprav smo imeli samo toliko predavanj. Po vsakem predavanju smo imeli konzultacijo. Vsak član seminarja je odgovoril na deset anketnih vprašanj iz področja mladinske organizacije, gospodarstva in politike. Uspeh ankete ni bil zadovoljiv, razen dveh primerov, ki sta od 100 možnih točk dosegla 98 in 84 točk. Vendar pa je ta anketa precej vplivala na uspeh referatov, ki so jih napisali vsi udeleženci. Najboljši je bil referat »Poč naša zunanje politika«, ki je dosegel vseh deset možnih točk.

Na seminarju smo imeli tudi vrsto sej in sestankov, ki so jih vodili udeleženci sami, da smo lahko spoznali njihove sposobnosti. To je bilo tudi bistvo seminarja. Kar je bilo mogoče napraviti, smo storili. Tako sta zaradi odsotnosti najavljene predavateljice, predavala udeležencem seminarja A. Miklavčič »O razvoju družbe« in S. Markovič »O religiji«.

Zivljenje pod šotori, kopanje v morju in druge ugodnosti, vse to je vplivalo, da je uspeh seminarja res zadovoljiv. Ob vrnitvi na teren bodo vsi udeleženci pristopili k delu in posredovali mladini svoje znanje in izkušnje.

CEHOVIN STANKO

Branik

Prosvetno društvo »Franc Zgonik« pripravlja za dan 18. septembra večjo kulturno slavnost. Na zunanjo steno prosvetne sobe in knjižnice združnega doma bo vzdalo in odkrilo spominsko ploščo, ki jo je nekdanja občina dala postaviti v spomin na bivanje pesnika Simona Gregorčiča v Rihembergu. Na to kulturno slavnost bodo povabili kulturne delavce Primorske. Pevski zbor prosvetnega društva že več časa vadi in bo zapel več Gregorčičevih pesmi, med drugim tudi: »Ujetelega ptiča tozba.« »Slovo od Rihemberka« in »Nazaj v planinski raj.« Pod ploščo bodo vzdali še drugo, manjšo ploščo s krajšim besedilom,

kako je fašizem »spoštoval« slovenske kulturne delavce.

Zanimiva je zgodovina te plošče. Ko se je fašizem po prejšnji svetovni vojni že »dobro utrdil« v Gorici in okolici, (vsaj tako so mislili njegovi pobudniki in voditelji), je takratni »podesta« Rihemberka poklical k sebi nekega zidarja in mu naročil naj sname ploščo, če pa tega ne more, jo lahko tudi razbije. Seveda cele ni mogel sneti, ker je bila trdno vzdana, zato se je lotil kar s kladivom. Ko je delo dobro opravil, je ležalo na tleh nad trideset kosov. Zvečer tistega dne so po vrhovih okoli Branika zagoreli kresovi. Nem, toda zgovoren protest prebivalcev ki so globoko cenili spomin pesnika Gregorčiča.

Drugi dan je »podesta« spraševal, če je v Jugoslaviji državni praznik. Povedali so mu, da so ljudje zelo užaljeni, ker je ukazal razbiti spominsko ploščo. Mož se je ob tem odgovoru zamislil. Dal je poklicati tistega zidarja in mu naročil, naj ploščo utrdi s cementom v lesenem okvirju, da jo bodo shranili.

Kje je bila plošča potem skrita, ni znano. Dejstvo je, da je danes na podstrešju osemletne šole v Braniku še dvajset kosov, najmanj deset jih pa manjka. Napis je vendar cel. Pripravljalni odbor bo naročil kose marmorja iste vrste in dal znova vzdati ploščo.

Napis na plošča se glasi: Tu je bival kot kaplan od 9. rožnika 1873 do 21. grudna 1881 slavni pesnik Simon Gregorčič. Nato sledi prva kritična pesmi Slovo od Rihemberka, spodaj pa podpis: Postavila občina.

Plavje

Letos smo imeli z mlattvijo tako smolo, da smo morali žito pripeljati na Skofije, če smo ga hoteli omlatiti. Lastniku mlattilnice se ni ljubilo priti na Plavje, ker je baje računal, da bi po cesti ne prispel s celim strojem. Toda če na Plavje vozi avtobus, je še lažje priti v vas z mlattilniškim vozom. Vse to sicer ni »važno«, vendar če računamo na to, da na prvi Skofiji, kjer je bila mlattilnica, skoro ni kmetovalcev, ker so vsi zaposleni v raznih podjetjih in ustanovah, ter da so Plavčani po večini kmetje, potem lahko sklepamo, da je lastnik mlattilnice slab kalkulanti. Zlasti še zato, ker ni niti končal z vso mlattvijo. Ali se bo za tiste, ki jim sedaj ni omlatilo žita spet vrnil? Do kdaj bodo naši kmetje odvisni od takih lastnikov mlattilnic? Vsekakor bi bilo prav, da o tem razmišljajo tudi naše kmetijske zadruge, in da bi si v prihodnje prizadevale za nabavo lastnih mlattilnic ter tako pomagale našim kmetovalcem. — ag

NAŠE STRELSTVO NAPREDUJE

V torek so se v prostorih Strelskega doma v Koprju sestali člani Inicijativnega odbora Strelske zveze Slovenije za novi koprski okraj, skupaj z zastopniki strelskih organizacij iz vseh občin novega koprškega okraja. Na sestanku so izvolili novo okrajno vodstvo strelskega gibanja in sicer za predsednika Davorina Ferligoja, predsednika občinskega LO v Piranu, za podpredsednika Nadžo Radženič, podpolkovnika JLA iz Postojne, za tajnika Staneta Majcna iz Koprja, razen tega pa še načelnika posameznih odsekov: za finančna in materialna sredstva Franca Kranjca iz Izole, za strokovno vzgojo Todorja Perico iz Koprja, za agitacijo in propagando Nedeljka Markežiča iz Koprja in za organizacijo kapetana JLA Milana Zdrnjo iz Koprja.

Ti novoizvoljeni tovariši sestavljajo sekretariat izvršnega odbora, medtem ko so njegovi člani tudi vsi predsedniki strelskih druženj v okraju.

Na sestanku so se pogovorili o dejavnosti strelskih druženj v okraju. Novi predsednik Ferligoj je izrazil težnjo, naj bi vse množične organizacije korporativno vstopile v strelsko, zlasti pa SZDL, ZB in ZROJ. Razen tega pa bi morali tudi oblastveni organi nuditi več pomoči strelstvu, zlasti v finančnem in materialnem pogledu, za nabavo strelskih rekvizitov, za zgraditev strelšč, kjer so zato pogojiti.

Poudaril je, da mora strelstvo postati masovna športna organizacija, da ne sme biti nobenega podjetja ali ustanove brez strelske sekcije, treba je začeti s strelskimi tekmovanji po posameznih sekcijah in družinah prenesti to dalje na občinska, okrajna in republiška ter končno državna tekmovanja, ker bomo le s tem lahko uspešno uveljavili vse naše možnosti. Z razvijanjem svojih strelskih sposobnosti člani vzporedno razvijajo tudi obrambno sposobnost naše socialistične domovine.

Na območju novega koprškega okraja je v strelski organizaciji članjenih le 1200 državljanov, kar je daleč premalo glede na število prebivalstva — komaj nekaj nad en odstotek. Zato bo ena prvih nalog tako novega okrajnega odbora, kot tudi sekcij in druženj ter posameznih članov, pridobivanje novih članov v strelske organizacije, da bo tako strelski šport v resnici postal množična športna organizacija.

Do zdaj so bila najbolj delavne družine v Koprju, Izoli in Postojni, kjer se strelski šport zelo lepo razvija. Posnemajmo jih! N. M.

Junaki naše revolucije

Komandant prvega primorskega bataljona JOŽE LEMUT - Saša

Imeli smo ljudi, vrhu gore hrast, je zapisal pesnik. Te besede veljajo tudi za prvega komandanta Gregorčičevega bataljona tovariša Saša, ki je dne 16. avgusta 1942 padel nad Kronbengom pri Gorici. Ob trinaesti obletnici njegove smrti se s hvaležnostjo spominjamo organizatorja partizanskih čet na Primorskem. Njegove zasluge pri organiziranju Osvobodilne fronte na ozemlju Slovenskega Primorja so zelo velike. Le malo ljudi je takrat vedelo, kako je padel, zato objavljamo kratek spominski spis.

Jože Lemut-Saša

Bilo je vročega poletnega dne 16. avgusta 1942. Rahel veter je pihal in hladil dva znojna človeka, ki sta hitela po stezi proti Kronbergu. Nad Razovec je že legal mrak, ko je tišino presekala oster strel lovske puške. V mirno in tiho ozračje je ta

strel zanesel neko čudno vznemirjenost. Odmev se nikakor ni mogel izgubiti. Bilo je, kot da se podeseterjen vrača nazaj iz daljave.

Tam na stezi pa je omahnil eden od tistih dveh oznojenih potnikov. Njuna naloga je bila ponesti besede osvobodilnega gibanja po vsej Primorski, v Trst, Gorico in še naprej... Samogibno je desnica stisnila cev maščevalke, ki jo je nosil obešeno čez ramo, levico pa je dvignil k srcu, kamor ga je sunilo... Topla in lepljiva kri je že premočila partizansko uniformo. Kri je močila zemljo Razorca...

Čudna tesnoba trudnost ga je obšla. Vedel je, kaj se je z njim zgodilo. Razumel je, da je to njegov krvni davek, ki ga plačuje za svobodo Primorske in Jugoslavije. Njegovo junaško srce je krvavelo in izgubljalo življenjski sok. Moči so ga naglo zapuščale, toda misel, da bodo drugi nadaljevali njegovo delo, mu je dobro dela. Ko je nad Gorico ugasnil zadnji žarek dnevne svetlobe, je ugasnilo tudi življenje komandanta Saše...

Vest o njegovi smrti se je hitro razširila še preko mej domovine. Zakrvavelo je srce materi in očetu, ko sta za rešetkami zvedela žalostno novice: Padel je. Junaško sta prenesla izgubo, ki je hkratu bila izguba za vse naše ljudstvo. Okupator je divjal in se znašal nad ljudstvom. Prizanesel ni niti mrtvem. Ljudje pa so v srcih čuvali njegovo ime, da okupator ni zvedel zanj in ne za funkcije tovariša Saše.

Leta 1947 so ob peti obletnici odkrili na kraju, kjer je padel, lep spomenik, ki je viden daleč naokoli.

Trinajst let. Prehodili smo v teh letih precej strmo pot razvoja in dosegli znatne uspehe. Pri tem nam je pomagal spomin na proletarca, ki je bil lik komunista in dobrega tovariša — komandanta Saše.

Zidanik J. Zmagoslava

„BOTER ANDRAŽ“ NA ODRU V SENOŽEČAH

Z majhno zakasnitvijo prihajamo s to novico: KUD »Jože Srebrnič« iz Solkana je pred kratkim gostoval v Senožečah s komedijo »Boter Andraž«. Delo je prevod Marina Držiča »Dundo Maroje«. Na vipavsko narečje ga je presadil univerzitetni profesor dr. Mirko Rupel, režiral pa ga je slušatelj akademije za igralsko umetnost v Ljubljani Andrej Pelacčin.

Naj povem, da so komedijo, ki je izredno uspešna, igrali na odprtem. »Boter Andraž« je enodejanka v treh slikah. Vsaka odigrana slika

je bila nagrajena sproti z dolgim aplavzom. Nekoliko je motilo vipavsko-solkansko narečje, ki ga igralci niso dobro obvladali.

Pred začetkom predstave se je tovariš Pelacčin zahvalil upravi Mizarkega podjetja, Zdravilišču in Kmetijski zadruzi v Senožečah za finančno pomoč, ki so jo nudile igralski družini. Po predstavi pa se je v imenu gledalcev zahvalil igralcem tov. Svanjak in jim izrazil željo Senožčanov: »Se nas kmalu obižite!«

kdor ni plačal do zdaj, bo kasneje. Medtem pa naj premožnejši založijo za one, ki niso ničesar imeli. Ali ni bilo vedno tako?...

— Vsi k žrebanju!

Znak za vriščanje je dal Tonét, ki je začel ploskati dedovim besedam. Tono pa ni pokazal, da misli kakor oče. Toda vsi rečni ribiči so se stisnili okoli starega, da bi mu pokazali svoje navdušenje. Vlekli so ga za srajco in ga z rokami trepljali po ramah.

Jurado je zaprl knjižo s kretinjo obupa. Vsako leto se je tako dogajalo. Pri teh ljudeh ni bilo mogoče ohraniti reda v zadevah, ki so se tikale skupnosti. Zvoljen je poslušal opravičevanja dolžnikov: bolezen v družini, dobili so predele, ki niso donasali, mrzlica jih je ovirala pri delu... Pred njegovimi očmi se je razvrstila neskončna tozba revščine pri težkem in žalostnem življenju, ki so ga reveži preživljali v laguni, polni kužil.

Da bi napravili konec vsem tem nesrečam, so določili, da ni od žrebanja nihče izvzet. Jurado je postavil na mizo usnjeno vrečo, v kateri so bili listki.

— Za besedo prosim! — je bilo slišati glas od vrat.

Kdo se je še pritoževal? S splošnim smehom so pozdravili prihod Sangonereta, ki se je resen bližal skozi množico. Mel si je vnete oči nepopoljšljivega pijanca in se trudil, da bi se predstavil v drži, ki bi ga napravila vrednega za udeležbo pri zborovanju. Ker je bil našel prazne vse krčme, je vstopil v šolo in umestno se mu je zdelo, da zaprosi za besedo, preden bi začelo žrebanje.

— Kaj na ti hočeš? — je vprašal Jurado, vznevoljen zaradi potepuhovega vmešavanja.

Kaj da hočem?... Vedel bi rad, zakaj so ga črtali od žrebanja?! Kot vsi drugi, je tudi on imel pravico do enega redolin v Albuferi. Saj je bil najbolj ubog od vseh! Ali se ni tudi on rodil v Palmaru? Ali ga niso krstili v župniji sv. Valerija v Ruzafi? Ali ni bil naslednik ribiške družine? Zrebanja se mora tudi on udeležiti!

Smešna in čudna se je zazdela zahteva tega moža, ki celo svoje življenje ni nikdar prijel za mrežo in je raje pla-

val preko kanalov, kot bi zagrabil za veslo. Zato so vsi počili v oglušujoč smeh.

Jurado je ves vznemoljen odgovoril:

— Poberi se, brezdnež! Kaj naj skupnost zanima, če so bili tvoji predniki pošteni ribiči, če pa je tvoj oče opustil mreže in se predal lenarjenju? On ni nikoli plačal davka in ti enako! Znak, ki ga je pred leti Sangonera še zvezoval v svoje orodje, je izginil iz knjig skupnosti.

Toda pijanec je vztrajal. Skliceval se je na svoje pravice, dokler se ni sredi vsesplošnega smeha nenadoma vmešal Paloma:

— Kaj pa če bi te pustili k žrebanju in bi ti sreča naklonila enega izmed najboljših predelov, kaj bi z njim počel?... Kako bi ga izkoriščal, ko pa nisi ribič in ti je to delo tuje?

Potepuh se je zlobno nasmehnil. Važno je bilo le to: imeti dober predel! Za vse ostalo bi že poskrbel. Vse bi razporedil tako, da bi drugi delali zanj in mu potem dajali večji del dohodkov. In v njegovem ciničnem smehu je bil zloben izraz pračloveka, ki je opeharil sočloveka s tem, da je moral slednji delati namesto njega, da je tako lahko živel z brezdelju.

Sangonerova odkrita izjava je razburila ribiče. Res je bilo, da je povezal v besede misel mnogih, toda preprosto ljudstvo je sprejelo njegov ciničen smeh kot žalitev in ljudem se je zdelo, da vidijo v njem posebej obilje onih, ki so teptali in se okoriščali z njihovim uboštvo.

— Poberi se!

S komolci so ga sunili pred vrata. Medtem so mladi ribiči topotali z nogami ob tla ter mijavkali in lajali.

Zupnik don Miguel se je ob toliki nespoštljivosti vse ogorčen dvignil, se izprsil in dvignil od jeze zaripl obraz ter zavpil:

— Ali je to kak način?... Prav nobenega spoštovanja do zakonitih in dostojanstvenih osebnosti, ki predstavljajo predsedstvo?... Ali mislite, da nisem zmožen stopiti s tega sedeža in razbiti komu gobec?...

Takoj je zavladala sveta tišina. Duhovnik se je vrnil na svoje mesto, ves zadovoljen, da ima tako moč in na tiho-ma rekel poročniku straže:

— Ste videli?... Te črede ne pozna nihče bolje od mene. Vsako toliko ji moram pokazati zobe.

Toda to, kar je bolj kot duhovnikova pretnja pripomoglo k tišini, je bilo dejstvo, da je Jurado izročil predsedniku seznam ribičev, ki so jih imeli klicati.

Na listi so bili zabeleženi vsi, ki so v Palmaru ribarili. Da je bil kdo sprejet v seznam, je bilo dovolj, da je bil polnoleten. Tudi tisti, ki so se živeli v očetovi hiši, so bili lahko v seznamu.

Predsednik je prebral imena ribičev, poklicani pa je odgovarjal s pobožnim vzdevkom in z glasom, ki je bil poln kesa. Vse to zaradi duhovnikove prisotnosti. Sovražniki dona Miguela pa so nalašč, da so mu nagajali, odgovarjali samo: »Tukaj!«

Jurado je izpraznil usnjeno vrečko, ki je bila vsa mastna in verjetno še iz časov prve skupnosti. Listki so se stresli po mizi. Bile so to preluknjane kroglice iz črnega lesa, skozi katere je bil pretaknjem listič z ribičevim imenom. Nato so klicali vse ribiče, drugega za drugim, k predsestvu, kjer so mu izročili spisek in listek, na katerem je bilo že napisano njegovo ime; to pa zaradi nepismenih.

Vsega opazovanja vredna je bila opreznost teh ljudi, ki je izvirala iz njihove nezaupljive prekanjenosti. Najbolj nevredni od ribičev so naprošali one, ki so znali brati, naj pregledajo, če je na listku res njihovo ime. In da so jih ti prepričali, so se morali hudó potruditi. Sicer pa, ker so se med sabo vedno klicali le z domačim imenom, so bili pri tem omahljivi. Samo ob tej priliki so jih poklicali s pravim imenom in priimkom. Zato so bili v dvomu, ali pripadajo ta imena res njim, ali ne.

Pa še druga jamstva so hoteli imeti. Vsak je obrnil obraz proti najbližji steni, kot bi se hotel skriti, in pri tem, ko je vaknil zvit papirček v kroglico, je še vedno dodal slamicco ali kaj drugega, po čemer bi laže ugotovil in preprečil za-

Presenetljiv uspeh koprškega Partizana

V ponedeljek popoldne je bilo v Koprju prijeteljsko srečanje v obliki mednarodne ekipe člana slovensko-hrvatske odbojarske lige Olimpijo iz Ljubljane in koprskim Partizanom. Domače moštvo je presenetljivo zmagalo s 3:2 (11:15, 16:14, 13:15, 15:12 in 15:13). Gostje so bili tehnično nekoliko boljše, domačini pa so se odlikovali z izredno borbenostjo in požrtvovalnostjo. Pri Partizanu sta bila najboljša Surkalović in Tome.

To je v presledku dveh tednov že drugi pomemben uspeh koprških odbojarskih ekip (člana srpske lige Elektro iz Ljubljane so premagali s 3:1), da ne govorimo o srečanjih z drugimi primorskimi moštvi, kjer razen Nove Gorice nimajo tosnega nasprotnika. Glede na to bi bilo prav, da odgovorni športni forumi prekinajo z dosedajšnjo prakso in povabijo koprski Partizan vsaj na kvalifikacijska tekmovanja za vstop v slovensko ligo.

Izola - Koper 4:0

V nedeljo je bil v Izoli nogometni dvoboj med članoma ljubljansko-primorske lige, domačo Izolo in Koperom. Prvi polčas se je končal s skromnim rezultatom — 1:0 za Izolo, zato je bila pa druga polovica igre za Koper tem bolj usodna, saj so jih domači odpravili kar s 4:0. Enajstorka Kopra je nastopila z okrepljeno s štirim igralci iz prvega moštva.

Naši tekmovalci v Bolgariji

Jugoslovanska košarska reprezentanca, ki gostuje v Bolgariji, je preteklo soboto tekmovala na dirkališču v Sofiji. Naši košararji niso dosegli kdo ve kako zavidljivih uspehov. Na tej dirki je bilo opaziti, da za dirke takšne vrste naše tekmovalci niso dovolj izkušeni. Drugega dne je bilo v Sofiji tekmovalje po mestnih

Varujmo naše gozdove

(Nadaljevanje s 6. strani.)

Rebri Krasa so podobne v dnevi luči razgaljenemu okostju zemlje. Apnenasto kamenje se jarko odraža in štrli proti nebu, ki se lesketa v svoji plodni modrini. Nekaj bome svetle vegetacije, skromna pirna cvetka, tu pa tam zamorjen gismanček skuša zamašiti turobno sliko pokrajine. Široka slovensko in hrvaško prebivalstvo te dežele s tako pestro in težko preteklostjo, v večnem boju s tujcem in neprijazno skopo zemljo, se le trdo preživlja. S trudom prenaša v vreči ali košu na hrbtu nekaj rdeče zemlje iz prepodobnih in razpok svojih dolinice, ki so podobne okroglim lijakom, ki pa med skalovjem in kamnito puščavo strme kot umetne oči. Te dolinice so polje Krasovca.

Tako bi obubožala tudi naša Gorenjska in Dolenjska, če bi pri našem ljudstvu zamrla ljubezen do gozda v taki meri, kot je v srcih lakomnih beneških trgovcev, ki so za zgraditev svojega mesta in brodomja posekali gozdove, ki so nekdanj pokrivali naš Kras.

VILJEM KINDLER

ulicah. Jugoslavijo so zastopali Cvejin, Colić, Kulevski, Valant, Dellapetra ter člana koprškega Partizana Dellasanta in Piciga. Bolgari so pobrali vseh prvih šest mest; kot prvi Jugoslovan se je na sedmo mesto uvrstil Valant. Koprčan Piciga je zasedel 10. mesto, medtem ko je Dellasanta skupaj z Žižkom odstopil za med tekmovalcem.

Rokoborba v Pulju

Zadnje soboto se je začelo v Pulju mednarodno srečanje v rokoborbi grško-rimskega sloga. Prvi večer so bila samo tri srečanja, ker se je reprezentanca Poljske zakasnila. V prvem dvoboju so rokoborci Partizana premagali ekipo Proleter iz Zrenjanina s 7:1. Najbolj zanimivo je bilo srečanje med Dinamom (Bukarešta) in Stuttgartom (Zah. Nemčija). V lahkih kategorijah so prevladovali Romuni, medtem ko so bili Nemci močnejši v težkih; dvoboj se je končal z remijem, 4:0. Reprezentanca Münchena je z lahkoto premagala švedsko moštvo Eslov s 6:2.

V drugem kolu so bili štirje dvoboji in pred gledalci sta prvič nastopili ekipe iz Avstrije in Poljske. Pred kakimi 3000 gledalci je premagal Partizan Eslov. Premočan naših rokoborcev je bila popolna in so premagali Švede z visokim rezultatom 7:1. Z enakim izidom so Romuni Avstrijci podlegli boljšim Romunom. Predstavniki Stuttgarta pa so se srečali s svojimi sorojaki iz Münchena, rezultat — 4:4. Zadnje srečanje je bilo med Poljsko in Proleterom iz Zrenjanina. Proleter se je držal kar dobro, saj je bil premagan s častnim rezultatom 5:3.

Zasluznim vse priznanje

Kmalu bi bili pozabili, da smo Primorci vendar uspeli, da bomo po železničarskem nogometnem klubu Nova Gorica, imeli našega predstavnika v konjski nogometni ligi. Našemu predstavniku želimo, da bi nas častno zastopal v veliki nogometni konkurenci. Vsi simpatizerji in ljubitelji nogometa pa mu želimo polno uspehov.

Prvič v zgodovini našega športa smo se tako uvrstili med velike v consko skupino. Za ta uspeh ima največ zasluga požrtvovalni trener Edi Koglot, ki je na Goriškem prvi odločno zaoral ledino v nogometu. Pred štirimi leti je začel svojo trenersko kariero, ko se je kot nogometni metaš poslovil od aktivnega sodelovanja in prepustil mesto mlajšim. S trdnjo voljo je začel prenašati pridobljeno znanje na mladi kader. Posredoval jim je tudi vse izkušnje nogometnih strokovnjakov.

Priznanje zaslužio tudi športnih tistih, ki so na raznih nogometnih igriščih utrjevali svoje znanje in tako dosegli dobre uspehe. Tudi vodstvo ŽNK Nova Gorica s predsednikom Jankom Klančičem ima svoje zasluge, saj je vedno zavzemalo pravilno pot in svoje člani vodilo od uspeha do uspeha.

Danes Goričani lahko s ponosom gledamo na mladi kader nogometišev, kateremu se obetajo lepi časi v nogometu. Naša dolžnost je, da temu mlademu in toliko obetajočemu kadru pomagamo. M. J.

OBVESTILO

Ravnateljstvo Glasbene šole v Koprju obveščuje vse zainteresirane, da bo vpisovanje 1., 2. in 3. septembra 1955 od 8 do 12 ure. Za klavir, harfo, godala (violina, violinčelo, kontrabas), pihala (trombeta, rog, pozavod, flauta) in petje in za zborovodski oddelek. Popravni letni izpiti bodo 5. in 6. septembra.

RAVNATELJSTVO

OBVESTILO

Obveščano dijake, da bo vpisovanje na slovenski nižji gimnaziji v Izoli dne 2. in 3. septembra od 8.—12. ure. K vpisu prinesite rojstni list in zadnje šolsko spričevalo. Vpisovanje bo v šolski italijanske osemletke v Izoli.

RAVNATELJSTVO

OBVESTILO

Ravnateljstvo Nižje gimnazije v Piranu sporoča, da se bodo začeli popravni izpiti 1. septembra. Natančnejši raspored je na šolski oglasni deski. Prijave k izpitemu sprejema ravnateljstvo do 29. avgusta. Naknadno vpisovanje do 4. septembra; začetek rednega pouka bo 6. septembra ob 8 uri.

RAVNATELJSTVO

OBVESTILO

Uprava Dijaškega doma v Koprju sporoča vsem dijakom, ki so bili sprejeti v Dom, da bo pričel Dom poslovati dne 5. septembra 1955. Imena sprejetih so na oglasni deski v Domu.

UPRAVA

Kmetijska zadruga Dekani
proda

TOVORNI AVTO ZNAMKE FORD

nosilnosti 2,5 ton. Cena 600.000 dinarjev. Natančnejše informacije daje uprava kmetijske zadruge v Dekanih. Interesenti naj se javijo najkasneje do 20. IX. 1955.

Barba Vane pravi...

Zadnjič sem šel skozi Postojno, pa so me ženske kar oblegle in nazadnje spravile name kar celo garnituro iz Društva prijateljev mladine, češ, naj vendar jaz posredujem, ko že nobena druga reč več ne pomaže. Postojnčani in Postojnčanke se namreč prav radi vozijo z vrtiljakom (o tem kroži po Postojni smešna zgodba iz minulih let). Ker pa pravega velikega vrtiljaka, takega cirkuškega, z motorjem na električni pogon, že dolgo ni bilo v Postojni je meščanom postalo za njim močno dolgčas. Zato jim je kar prav prišlo, da je MLO na novem otroškem igrišču postavil prelep miniaturni vrtiljak za otroke, ki ga je nabavil v Ljubljani in plačal kar 700 tisočakov. Takoj in so ga montirali na otroškem igrišču, so novi vrtiljaček slavnostno preizkusili postojnski gasilci v uniformah (pa ne kalski pederj-možici, marveč pravi in čisto normalni ljudje — kar se telesne sposobnosti močno dvomijo). Seveda je ta preizkušnja vrtiljaček tudi primerno prizadela, da je postal še takoj neuporaben. Smrtni udarec pa so mu v svoje veliko veselje zadali še nekateri drugi uniformiranci v spremstvu nekaj postojnskih damic in natakarij. Če se je približal kakšen čuvaj javnega reda so seveda vsi izkvarili javnega vetra. Vsa jeza nič ne pomaže in otroci so le-

po brez svoje najljubše zabave na igrišču. Tudi sam ne verjamem, da bo zaradi tehle vrtine stanje kaj boljše. Po mojem skromnem mnenju bo treba le postaviti podobno igrišče tudi za odrasle postojnske civile in uniformirance ter nanj postaviti podobne, samo zelo ojačane rekvizite. Če še potem ne bodo malčki imeli miru, potem res ne vem, kaj bi še pomagalo.

V Divači pa jo je ondan pošta zagodla občinskemu ljudskemu odboru. Iz neznanega vzroka je zadržala vsa vabila na sejo odbora, ki so bila poslana zunanjim odbornikom. Ti seveda zato na sejo niso prišli. Seja je bila potem drugič, ko so bili odborniki le obveščeni. Se danes ni razčiščeno, zakaj je pravzaprav in kdo zakrivil skrivanje vabil, ki so šest dni nekje ležala, dokler ni bila nedovdana seja mimo.

Še eno zanimivost imajo v Divači, pa nisem mogel priti na jasno, če naj bo to originalnost zaradi večje reklame in pospeševanja turizma, ali pa je le pomanjkanje natakarskih rekvizitov v kolodvorskem bifeju in restavraciji. Tamkaj namreč strežejo pri mizah — vsaj jaz sem tisti dan to doživel in še so mi pravili, da je to stalna praksa — natakariji kar v uniformah železniških uslužbencev. To se mi je kaj čudno zdelo, saj so še vagon-restavraciji natakariji le natakariji in v belih bluzah.

Lepo zgodbo iz gostinske stroke sem doživel v torak tudi v gostišču Zusterma ali Giusterna v Semeđeli. V prijetnem hladu pod drevjem je sedela poleg mene manjša družba, ki si je zavezala dobre malice ali marende. Novi upravnik in natakar tamkaj jim je prav vljudno in prijazno povedal, da pri njemu sicer lahko dobijo narezek šunke, vendar pa na žalost nima kruha. Naj si ga grede iskat v Koper v hotel Triglav, pa dobijo potem tudi šunko. Ker se je, kot sem opazil, članom družbe močno jedlo, so se nekako zedinili in poslali dva od svojih po kruh v Koper. Ko sta se čez dobre pol ure pripotila nazaj z dvema impozantnima štrucama, je bila kmalu tudi šunka na mizi — od štruce pa so se vmili iz kuhinje samo trije okrajki. Ni mi še prav jasno, ali je Giusterna nepandansa hotelja Triglav ali je novi upravnik semeđelskega gostišča v kakšnih posebnih poslovnih stikih s koprskim hotelirjem. Vsekakor pa je pametno, da Giusterna tako zelo varuje svoje osebe in uporablja za kurirje kar goste, računajoč pri tem seveda na njihovo lakotno — če ne tudi na ježo. Morda se bo v prihodnje kdaj zgodilo, da bodo pakšnega gosta poslali v Triglav po sifon? Kdo ve?

Morda bom do prihodnjic tudi to razvedral — do tedaj pa lepo pozdravljani!
Vaš Vane.

Borci prvega primorskega bataljona »Simona Gregorcica«

Pridite vsi na proslavo obletnice ustanovitve bataljona 10. in 11. septembra 1955.

Zbor v Ozeljanu

DNE 10. SEPTEMBRA 1955 OB 10 URI

Naprosamo podjetja in ustanove, kjer so tovariši zaposleni, da jim omogočijo udeležbo na proslavi. Smrt fašizmu — Svoboda narodu!

INICIATIVNI ODBOR

RADIO KOPER

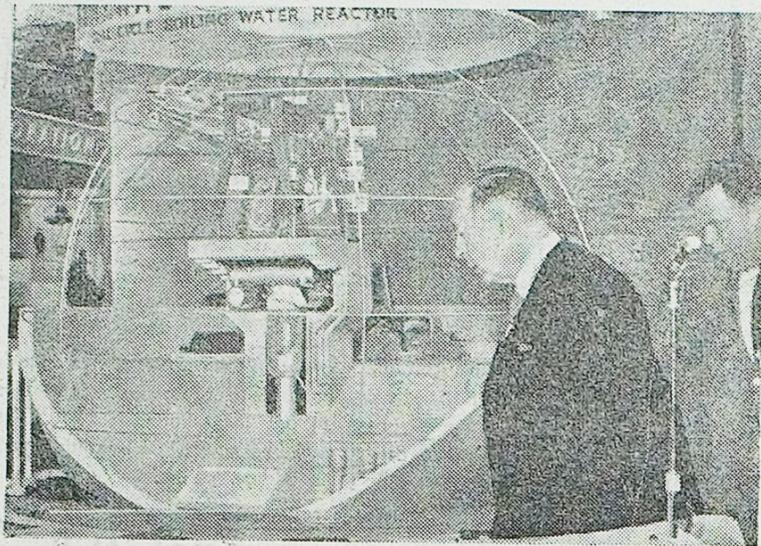
NEDELJA, 28. 8.: 7.00 Jutranja glasba; 8.00 Poročila; 8.15 Moški zbor Slovenske Filharmonije — dirigira Rado Simoniti; 8.40 Za naše kmetovalce; 9.00 Ruske narodne pesmi in plese izvaja instrumentalna skupina »Berjozka« iz Moskve; 9.30 Mladinski tednik; 13.30 Poročila; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Naši kraji in ljudje; Predjamski grad in njenega okolica; 16.00 Glasba in nmenadni koncert; 19.30 Poročila; 23.30 Zadnja poročila; 23.40 Glasba za lahko noč; 24.00 Zaključek večerne oddaje.

PONEDELJEK, 29. 8.: 6.30 Poročila; 6.40 Jutranja glasba; 7.00 Kolledar — vremenos glasbov — napoved časa; 7.05 Glasba za dobro jutro; 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: Ljublo Kuntarić: »Ta tvoja ruka mala« — poje Robić — spremlja orkester Radio Zagreb; 7.30 Za naše žene; 7.45 Poročila; 13.30 Poročila; 14.05 Glasba in objave; 14.00 Od melodije do melodije; 14.30 Poročila; 14.45 Narodne pesmi poje Vili Pitanško — na harmoniko spremlja A. Stanko; 19.30 Radijski dnevnik; 21.30 Morja široka

Trgovsko podjetje Mavrica sprejme

VAJENCE

za železninsko in drogerijsko stroko. — Pismene ponudbe z navedbo dovršenih šol poslati na upravo trgovskega podjetja Mavrica — Izola

Na atomski razstavi v Zenevi je bil razstavljen tudi ameriški model motorja, ki bo pretvarjal atomsko v električno energijo. Lahko bo proizvajal 200.000 KW električne energije. Mnogi znanstveniki pravijo, da bo atomska energija v naslednjih 50 letih prihranila ogromne zaloge premoga

UMETNI SATELIT

Satelit je beseda, ki so se jo izmislili astronomi, popularizirali so jo pa zahodni diplomati v zadnjih desetih letih. Pustimo pri miru politične satelite in poglejmo rajši umetnega. 29. julija so poklicali v Belo hišo ameriške in tuje novinarje in jim prebrali zanimivi komunikate: Ameriška vlada je odobrila načrte za izgradnjo umetnih satelitov, ki bodo dokončani leta 1958. Pa tudi Rusi ne zaostajajo. Pravda je objavila članek o osnovanju posebne znanstvene komisije za konstruiranje umetnih satelitov; tej komisiji ne načeljuje nihče drugi, kakor sam oče ruske atomske bombe — Pjotr Kapica.

Idejo za umetni satelit so dali Nemci že s svojimi raketama V-1 in V-2. Po vojni so pripeljali Američani v svoje laboratorije konstruktorje Hitlerjevega tajnega orožja, von Brauna, Doerndorfenja in Obertha. Von Braun je pripravil že vse načrte in dela zdaj poskuša v miniaturnim satelitom, »mouse project«. O velikosti umetnega satelita ameriška vlada molči, pač pa pravi, da nameravajo izstreliti prve satelite sredi leta 1957 v višino od 320 do 480 km. Njihova hitrost bo naravnost strašanska, saj se bodo podili okoli zemlje s hitrostjo 28.000 km na uro, ali z drugimi besedami povedano — v eni uri in pol bodo obkrožili zemljo. Vendar se pa zaradi zemeljske

Hoteli ob nemških avtomobilskih cestah imajo v zadnjem času na jedilnem listu tudi kisik. Določena količina kisika, pomešana z ogljikovo kislino namreč popolnoma odpravi utrujenost, ki jo povzročajo razni žepni plini pri motorju. Zadostuje deset minut »napajanja« s kisikom, pa šofer ne bo čutil več utrujenosti. Take »doze« kisika jemljejo šoferji vsakih pet ur vožnje

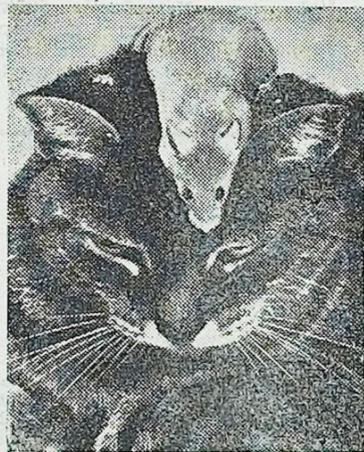
Kremelj - muzej

Simbol političnih duhovitosti in diplomatskih kombinacij tovariša Stalina — Kremelj, so preuredili v muzej. Ze kmalu po njegovi smrti, so začeli iz Kremlja seliti posamezne urade. Namesto birokratov s topimi obrazi, so se pojavili v uradih delavci, umetnostni zgodovinarji, slikarji in drugi strokovnjaki. Freske, ki so jih poslikali znameniti ruski slikarji XVII. stoletja, so popolnoma obnovili. Na novo slikajo in zlatijo strehe zvonikov. Razen tega bodo vrnili tudi Rdečemu trgu pred Kremljem videz, kakršnega je imel v začetku XIX. stoletja. Z njega so že odstranili asfalt in ga tlakujejo z opeko.

Kremelj je odprt ruskim in inozemskim radovedcem. Kakor piše sovjetski tisk, ga obišče dnevno nad 3000 ljudi.

Denar, denar . . .

So dežele, kjer je gospod Zaštonj že zdavnaj umrl in so dežele, kjer se ni miti rodil. Takšna prikupna dežela so ZDA. Če hočeš čez most, moraš plačati, če hočeš skozi predor, moraš plačati . . . V državi New Jersey, kjer so najbolj napredni, pa pobirajo »napitnino« tudi za uporabo ceste. Seveda bi Amerika ne bila Amerika, če bi to »žicanje« ne bilo mehanizirano. Na določenih krajih ob cesti so postavljeni avtomati, ki pobirajo denar. Avtomobilist mora spustiti v avtomat toliko drobiža, kolikor določa tarifa. Na avtomatih so veliki svarilni napisi: »Upamo, da boste svojo takso plačali v redu.« Moti se, kdor misli, da bi prišel poceni skozi, če bi takšno ameriško iznajdljivost enostavno ignoriral. V avtomatu je namreč vgrajena fototolica, ki avtomatično posname registrsko številko avtomobila, ki ni plačal. Že drugega dne dobi tak brezvestnež račun in grožnjo, da bo prisilno izgnan!

Vsekakor je zanimiva gornja slika. Mačka, ki ne plane po mišu, in miš, ki je ne popiha pred mačko. Toda to sožitje je sad potrpežljivega dela večšega »vzgojitelja«

Prašiči - inteligentne živali

Če greste v svinjak in pogledate prašiče, ki se valjajo v blatu in zaspajo gledajo s svojimi majhnimi, kmečljivimi očmi, vam še od daleč ne bi prišlo na misel, da bi utegnile biti to najinteligentnejše domače živali. Do tega prepričanja je prišel ameriški dresser Keller Brendland, ki se ukvarja z živalmi že vse svoje življenje. V svoji dolgoletni praksi je izmed 12 vrst domačih živali zdresiral 6000. Tudi sam je bil presenečen, ko je od psa in od konja pričakoval več »soli« kakor od svinje. Naj je poskušal kolikor je hotel, prašiči so njegove razlage in navodila še naprej in najbolje razumeli. Predsodki o prašičih so pa že tolikanj ustaljeni, da bi bila kljub vsemu še vedno huda žalitev in velika zamera, če bi nekomu rekli, da je inteligenčen kot svinja.

Kitajska modrost

Papir, smodnik, bolniška blagajna, tiskarstvo in še nekatera enohalna odkritja evropske genialnosti, niso bila nič drugega, kakor odkritje odkrite Amerike — vse to so imeli Kitajci že stoletja pred nami. Kar se tiče zdravstvenega zavarovanja,

vanja, jih pa še danes nismo dohiti. Kar poslušajte, kako prebrisan in tako rekoč psihološko so si uredili to stvar! Svojemu zdravniku so plačevali vsak mesec določeno vsoto denarja. Kakor hitro so pa zboleli, so s plačevanjem prenehali. Zdravnik je moral uporabiti nato vse svoje znanje in ni štedil ne s trudom, ne s hišnimi obiski, da bi pozdravil pacienta in bi tako spet prišel do svojega — zdravstvenega honorarja. To je vsekakor ideja, ki bi jo tudi pri nas — razen zdravnikov — vsi pozdravili.

Svojevrsten »šport«

Švicar Rugg hoče priti peš v Avstralijo. Izbrali se je pot, po kateri bo lahko največ pešočil (po Aziji) in se bo peljal le tam, kjer se na noben način ne da hoditi, to je preko morij. Celo avstopa se ne poslužuje. V Avstralijo gre samo zato, da bo tam prihodnje leto, ko bo olimpiada. Dnevno prehodi 30 do 40 km, odvisno je od poti. S seboj nosi le šotor in nekaj najnujnejše opreme. Sedaj je že nekje v Indiji in ker je tam zelo vroče je sklenil, da bo potoval samo ponoči. Vsekakor zanimiva pot.

Zivljenje lahko postane za ribe tvegano že v navadnem ribniku, ako se skriva na površju v zasedi ta »neusmiljeni« hrošč. Zelo dobro plava in lahko ostane precej dolgo pod vodo. Nepazljiva riba, ki zaide v njegovo bližino konča tako, kakor kaže naša slika. Navadno napada samec sam, samica se približa šele, ko je kosilo že pripravljeno

Fakirjeva skrivnost

Skoraj gotovo ste že kdaj slišali o ljudeh, ki si prebadajo lica, ležijo na konjcah žebeljev, si režejo po telesu in pri tem nič ne krvave itd. To so fakirji. Skoraj vsi pravijo o sebi, da so nadnaravna bitja in da so potomci slavnega preroka. In večina ljudi jim to tudi verjame.

Neki francoski novinar je pa hotel izvedeti skrivnosti njihovega »pravlačnega« poklica, zato jih je obiskal nič koliko. Kakor se je zdel takšen trud jalov, je pa novinar vendarle uspel. Naletel je na fakirja Shara Bey. »Igla prebode le nekaj kaj takih trikov, ki spadajo v železni repertoar vsakega fakirja. Tajnost fakirske postelje, ki ima namesto žimnice navzgor obrnjen žebelj, ni nikjer drugje, kakor v njihovem številu.« Ko se vleže fakir, ki ima recimo 70 kg na 200 žebeljev, tedaj pritiska na vsaki žebelj teža 350 gr. kar je vsekakor pre malo, da bi se žebli zarili v telo,« je rekel Bey.

Fakir, ki si z iglo, šilom ali žebeljem prebode lica ali jezik, naredi na vse gledalce vedno močan vtis. »Tudi to ni nič posebnega,« pravi Shara Bey. Igla prebode le nekaj milimetrov kože in bolečine niso nič večje, kakor če bi nam dal zdravnik injekcijo. Razen tega si pa zmerom skrbno izbere »iste dele telesa, ki so najmanj občutljiva: lica, gilo, koža na prstih itd.«

Tudi zaustavljanje pulsa ni noben nadnaravni dar. Pod zaduho dá v žogo zvito cunjico in mišico čvrsto pritiska ob prsi. Ko pritiska na arterijo, bo cunjica zaustavila puls. Kakor hitro pa roka popusti, začne puls spet delovati.

Med najbolj občudovanimi točkami je pa tako imenovano drobljenje kamna. Fakir se vleže med dva stola, glavo ima na enem stolu, pete pa na drugem. Na trebuh mu polože velik ploščat kamen. Njegov pomočnik pljune v roke in se loti kamna s kovaškim kladivom. Trik

Se spominjate filma »14 ur«? Na isti način (ki je sedaj v Ameriki modern) si je hotel vzeti življenje Lawrence Yudin iz New Yesreya (na sliki). Dve uri je sedel »na polici« v osmem nadstropju in užival ob zadnjem pogledu na svet, ne da bi se zmenil za opominjanje in grožnje, naj se vendar spravi »s sobo. Po dveh urah je skočil, toda prav tedaj je skupina gasilcev nastavila mrežo. Padel je nerodno in hudo poškodovanega so prepeljali v bolnišnico. Kasneje je izjavil, da mu je žal, ker je to naredil

Naročilnica za nove naročnike

Narocam tehnik »Slovenski Jadran« na naslov

Ime in priimek _____

Stavališče _____

Mošta _____

Narodnino bosa gledati, ko prejemam vaše priročnik

Ime _____